

SOBAT

11e jaargang nr. 6 - december 1996

nummer 50

VOMI

VERENIGING
OUD MILITAIREN
INDIËGANGERS

OORLOGSGRAVENSTICHTING

BESCHERMVROUWE H.M. DE KONINGIN
ERE-VOORZITTER Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN

Het aantal bloemleggingen in het Verre Oosten nam opmerkelijk toe.

Bloemleggingen en graffoto's (Verre Oosten)

Door tussenkomst van de Oorlogsgravenstichting is het mogelijk om bij graven van Nederlandse oorlogsslachtoffers in het Verre Oosten bloemen te plaatsen. Een annonce over deze mogelijkheid werd geplaatst in een aantal uitgaven o.a. van oud-strijders en reüniverenigingen, in verband met het feit dat het 50 jaar geleden was dat ons Koninkrijk in de oorlog werd betrokken en de bevrijding 45 jaar geleden.

Hierdoor nam het aantal bloemleggingen ten opzichte van 1989 opmerkelijk toe.

In Indonesië bedroeg het uitgevoerde aantal opdrachten 1439 inclusief 33 kransleggingen namens diverse verenigingen en comités. (In 1989 bedroegen deze aantallen 926 resp. 27).

Op verzoek van nabestaanden werden 836 graffoto's verstrekt (450 in 1989).

Op de Erevelden in Thailand werden 226 bloemstukjes geplaatst, inclusief 2 kransen (in 1989 bedroeg dit aantal 144).

In Hong Kong werden 2 bloemleggingen uitgevoerd.

De kosten van een bloemlegging in Indonesië bedragen voor:

Type A: Bloemstukje van orchideetype Douglas/Wanda, hoog model, prijs zonder foto f 10,-, kleem met foto f 12,50. Type B: Andere soorten bloemen niet zijnde orchideeën, prijs zonder foto f 10,-, idem met foto f 12,50. Type C: Bloemstukje van Bangkok orchideeën, laag model, prijs zonder foto f 10,-, idem met foto f 12,50. Type K30: Kranseje 30 cm, prijs zonder foto f 15,-, idem met foto f 17,50. Soort bloemen wordt in overleg met de plaatselijke bloemist bepaald. Type K75: Kranse met foto f 50,-, inclusief rood-wit-blauw lint, met tekst. Deze kranse is niet bestemd voor een individueel graf, maar voor kranslegging bij een van de monumenten op de erevelden (oranje gladiolen of witte bloemen).

Voor Thailand kunnen uitsluitend eenvoudige bloemstukjes worden besteld. De kosten bedragen f 10,- inclusief een kleine foto.

Bestellingen dienen uiterlijk 8 weken voor de gewenste uitvoeringsdatum in ons bezit te zijn. De eenvoudigste wijze van bestellen is per giro, onder vermelding van: naam overledene, het Ereveld en de gewenste datum.

Voor Hong Kong, Singapore en Amboe gelden aparte voorwaarden waarover desgewenst nadere inlichtingen worden verstrekt.

Kleurenfoto's van Erevelden

Overzichtsfoto's van Erevelden in Europa en het Verre Oosten kunnen per giro of telefonisch worden besteld. De prijs voor een foto in het formaat 18 x 24 cm bedraagt f 15,- inclusief porto.

Wie nadere inlichtingen wenst kan zich richten tot de

OORLOGSGRAVENSTICHTING
Zeestraat 85, 2518 AA 's-Gravenhage
Postbus 85981 - 2506 CR 's-Gravenhage
Telefoon 07 03 63 34 34 - Giro 401.000

Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962

Mauritslaan 1 - 6074 AS Melick
Telefoon 0475 53 20 94

Fondsenverwerving standbeeld Generaal Spoor

Zilveren legpenning Nationaal Indië-monument 1945-1962

De Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962 wil bij het herdenkingscomplex in het Roermondse stadspark Hattem een paviljoen bouwen dat aan de 30.000 bezoekers per jaar afkerende voorzieningen kan bieden. Dat paviljoen zal de naam "Generaal Spoor-paviljoen" gaan dragen.

Bij het paviljoen zal een standbeeld van Generaal Spoor, de legendarische voormalige legeroormandant in de vroegere overzeese rijkdelen, worden neergezet. Onder andere ook om de fondsen voor het laten maken van dat standbeeld bijeen te krijgen is een zilveren legpenning van de Stichting Nationaal Indië-monument aangemaakt. Die wordt door de stichting voor f 100,- per stuk aan de man gebracht.

In die prijs is een bijdrage voor het Generaal Spoor-standbeeld begrepen en een bedrag voor de instandhouding van het Nationaal Indië-monument 1945-1962.

Bij het Nationaal Indië-monument 1945-1962 worden ongeveer 5900 militairen van het koninkrijk herdacht die tussen 1945 en 1962 in het toenmalige Nederlands Oost-Indië en op Nieuw-Guinea van het vaderland bij krijgeverrichtingen het leven verloren. Tot het complex behoren een obelisk met fontein- en trappenstelsel, een aantal erealtaars waarop 112 onderdelen van de vroegere krijgsmacht al een eigen herdenkingsplaqueet hebben neergelegd en 18 grote roestvrij stalen zuilen waarin de namen van de ongeveer 8900 gesneuvelde militairen zijn gegraveerd. De jaarlijkse Nationale Dodenherdenking werd op 7 september 1992 door 12.000 mensen bijgewoond.

De penning wordt door atelier RE-Diamant in Roermond vervaardigd in gietwerk van het "eerste" zilvergehalte (925/1000). Dat zilvergehalte wordt gegarandeerd door een rijkskeurmerk van de Waarborg. De penning heeft een diameter van 35 mm en een gewicht van ± 19 gram.

De voorzijde van de penning draagt de symbolen uit de top van de obelisk met het randschrift "Nationaal Indië-monument 1945-1962". De keerzijde draagt het opschrift "Palman Qui Meruit Ferat" (de erepalm is voor hen die hem verdiend hebben). Dat is het opschrift dat ook op een paneel bij het Roermondse monument is aangebracht.

De legpenning kan worden besteld bij de Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962, Mauritslaan 1, 6074 AS Melick. De betaling kan geschieden door insluiting van een girocheque of girobetaalkaart van f 100,-, of door over te maken op rekening 17.41.74.039 van de Rabobank Roermond of op rekening 13.41.74 van de Postbank.

SOBAT

Officieel orgaan van de
Vereniging Oud Militairen Indiëgangers

Raad van Advies

- voorzitter: M.M. Bakker, res. luitenant-kolonel der artillerie h.d.
leden: R. Boskholt, brigadegeneraal der fuseliers h.d.
H. Boschma, oud burgemeester
W. Egks, Ridder MWO, brigadegeneraal h.d.
S.A. Leprie, Ridder MWO, majoor h.d.
H.A.M. Brouwers, luitenant-kolonel der infanterie Staf Inspecteur Generaal des Krijgsmacht
P.H. de Vries, kolonel der cavalerie, Chef Staf te Divisie "7 december"

Algemeen Bestuur

- voorzitter: J. Dijkema
2e voorzitter: drs. T. Lents
secretaris: G. Detsman, Broegras 68,
3068 PB Rotterdam, tel. 010-4200139
penningmeester:
drs. T. Lents, Zuylenburg 7,
3904 JT Voensdaal, tel. 0318-510159
postbanknummer 42.39.396
banknummer 45.85.91.300 t.n.v.
Vereniging Oud Militairen
Indiëgangers
Rotterdam
alg. adjunct:
leden: C.L.W. van Hoolen
N. den Hollander
Victor C. Bridié

Ledenadministratie

N. den Hollander
Scharmaatslaan 210, 5345 LG Oss,
tel. 0412 625109

Sociale Commissie

- voorzitter: Victor C. Bridié,
Van Nijenrodestraat 117,
2597 RL Den Haag, tel. 070-3280532

Redactiecommissie

- embaudelecteur: L.C. Zéguers, Zonstraat 11B,
8463 AE Kerkrade, tel. 045-5454013
leden: R. Grit, Bolloos 90, 9458 TD Bolloos,
tel. 0592-241361
J. Zwaaen, Lijstje 45, 1034 KN
Amsterdam, tel. 020-6319151

Boeken ter recensie zenden aan:

J. Zwaaen,
Lijstje 45,
1034 KN Amsterdam

Correspondentie

- opgevoerde nieuwe leden, adreswijzigingen, bericht van overlijden e.a. richten aan de secretaris van de vereniging waartoe men behoort zie secretariatsadressen onder "VERENIGINGSNIEUWS".
- zaken VOMI-Nederland betreffend rechten aan de secretaris van het algemeen bestuur.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of, zonder opgaaf van reden, niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk gesteld worden voor de inhoud van de geplaatste artikelen.

De artikelen geplaatst in dit blad behoeven niet noodzakelijk de zienswijze van het algemeen bestuur weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Druk: Helton Van Haaringen & Koninklijke Drukkerij De Swart

DOELSTELLINGEN

De vereniging heeft ten doel:

het behartigen van de ideale, materiële en immateriële belangen van Oud Militairen Indiëgangers, die bij de Nederlandse Krijgsmacht in voormalig Nederlands Oost-Indië, respectievelijk Indonesië en Nieuw Guinee hebben gediend;

het behartigen van de belangen van de wargelaten betrekkingen van hen die als direct gevolg van militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen of tengevolge daarvan invalide werden;

het bedenken van hen die gevallen zijn tijdens militaire dienstverrichtingen in voormalig Nederlands Oost-Indië respectievelijk Indonesië en Nieuw Guinee en/of omliggende omliggende gebieden, alsmede van hen die tijdens, door of tengevolge van krijtsgevangenschap, ziekte of ongevallen is of in en door militaire dienst zijn overleden.

De vereniging tracht het gestelde doel te verwezenlijken los van elke partij-politieke richting, levensovertuiging of religie.

De vereniging staat open voor samenwerking, onder voorbehoud van zelfstandigheid, met verenigingen die zich op overeenkomstig terrein als de VOMI bewegen en omliggende doelstellingen nastreven.

(artikel 2 van de statuten)

Het lidmaatschap staat open voor een ieder die in het voormalig Nederlands Oost-Indië/Indonesië en Nieuw Guinee in militaire dienst is geweest en voor weduwen van militairen die hierna hebben voldaan.

SOCIALE COMMISSIE

- Voorzitter: Victor C. Bridié
Van Nijenrodestraat 117
2597 RL Den Haag
tel. 07 073 28 05 32
- Vice voorzitter: Jaap Veldijk
Gesamml Spoorlaan 709
2285 TJ Rijswijk (ZH)
tel. 07 073 94 30 48

- Secretaris-Notulist: Henk Burmentlo
Sint Jozefslaan 4
3881 GB Riddaerkerk
tel. 01 80 43 36 34

SOCIALE DISTRICTSCOÖRDINATOREN

- Noord Nederland
Ben C.H. Hebbich
Boenkerweg 10
9365 TJ Niebert
tel. 05 94 54 95 03

- Oost Nederland
Janting Bakker
van Hoeverlaan 30
7470 AD Geor.
tel. 05 47 27 11 55

- Canada & USA
Gerard Ledderhof
149 Sandwell Drive
Ottawa, Ont. Canada,
J8J 4P1
tel. (905) 827-3216

- Zuid Nederland
vacant

- West Nederland
Carol Ph. van Baaren
Prinses Beatrixlaan 332
2273 XX Voornburg
tel. 07 073 06 07 77

- Algemeen Coördinator
Gerard H.L. Olfenman
Telburggraven 143
4708 GC Roosendaal
tel. 01 65 53 83 43

SOCIAAL COMMISSARISSEN

- Groningen
vacant

- Overijssel
Jan Timmer
Veldersstraat 87
7604 CP Almelo
tel. 05 48 91 94 36

- Drenthe
Jannie van As-Dijkstra
Kruisplant 60
9761 BW Eelde
tel. 05 07 09 07 02

- Friesland
Hans N. Bloon
Gerben Ypmastraat 13
8723 CP Kruisland
tel. 05 14 52 21 07

- Rivierland
Gerit W. Soetakeuw
Gierstraat 26
6617 CH Berghem
tel. 04 87 53 19 88

- Veluwe
Peter H.J. Holstbergen
Berkenoord 107
8172 AN Vianen
tel. 05 78 57 59 35

- Flevoland
Frits H.A.M. Frencken
Oevervriend 13
1356 AE Almere
tel. 03 65 31 89 72

- Zuid-Holland Zuid
Jaap H. van Beesjelt
Groenewald 54
3342 DD H.L. Ambarcht
tel. 078 52 19 24

- Zeeland
Tom Kooper
M. Coedoongracht 44
4361 BT Vlissingen
tel. 01 18 46 30 08

- Utrecht/Gooi
Wim I. Scholten
Comenialaan 99
3706 KD Zoest
tel. 03 076 95 69 38

- Noord-Brabant Oost
Antoon P. Pennings
Theobaldstraat 101
5344 SM Oss
tel. 04 12 62 25 15

- Limburg
Harry J.A. Dols
Heerlenweg 49
6132 CL Sittard
tel. 04 64 52 12 16

FONDS SOCIALE ZORG

- Beheerder
Loon van Eljck
Oost Kruisweg 12A
2461 EP Ter Aar
tel. 01 72 60 37 65

- Assistent beheerder
Tjibbe J. Goetsch
A. van Housdenlaan 15
2461 VJ Ter Aar
tel. 01 72 60 24 52

- Propagandiste
Ioc. M. Holveijn
Alberdusck Tadmilaan 19
3881 ES Bienenendaal
tel. 02 35 39 19 20

sociale
VOMI

ingezonden bij

afdeling
verrekenen
platform

- Zuid-Holland Noord
Bob Verhoeve
Beetrijden 10
2751 XC Maarssenpelle
tel. 07 975 83 18 37

- Noord-Holland
Hans J. Harmsen
Epelambelcaan 26
2015 KJ Hamlem
tel. 02 37 24 00 10

- Noord-Brabant West
vacant

Vereniging Oud Militairen Indiëgangers

- ingeschreven in de registers van de Kamer van Koophandel te Arnhem onder letter en nummer V 123191 -

Jaarcontributie minimaal f 30,00
inclusief 6x per jaar "Sobat"

nummer 50 - 11e jaargang nr. 6
december 1996

De voorplaat toont het VOC-fregat "Peter en Paul" zoals dat geschilderd is op een schilderij van Abraham Storck i 1698. Het schip ligt klaar om de reis naar de "Oost" aan te vangen. Het is niet alleen een prachtig schip, maar ook de vlaggen wapperen fier in de wind. Ze geven een duidelijk beeld van het begin van onze staatkundige relatie met Indië.

Over die prachtige schepen die op Indië voeren (de zogenaamde Oost-Indiëvaarders) is door een bekende bouwmeester van die schepen, t.w. Cornelis van Yk uit Delft

het volgende gezegd: Geen lighaem zoo groot, of vast ineengebouwd, of t is de verderving, dog dm filosofoph zeld verandering, onderworpen.... Zoo ook de schepen, hoe groot en goed, na bouwkomstige order gemaakt mogen wezen, sijn ook het verval, en mettertijd het verderf of een gansche veranderin onderhevig.

Dit geldt niet alleen voor de trotse schepen, het geldt ook voor de staatkundige verhoudingen. En daarover gaat het in het hierna volgende.

TL

BIJ DE VOORPLAAT: ZIJ DE EERSTEN, WIJ DE LAATSTEN

Realiseren wij ons - als lezers van "Sobat" - dat het dit jaar 400 jaar geleden is, dat de eerste Nederlanders voet aan wal zetten in Bantam?

De lucratieve handel in specerijen, die met betrekking tot Europa aanvankelijk geheel in handen was van Portugal, was na de verovering van dat land door Spanje (met welk land wij in oorlog waren) voor de Nederlanders aanleiding om zich zelf in de handelsvaart naar de Oost te begeven. In Amsterdam werd toen de "Compagnie van Verre" opgericht, met het doel een handelsreis naar Indië te organiseren.

Een zekere Cornelis de Houtman, die enige jaren in Portugese dienst had gevaren, was op de hoogte van de vaarroute naar het oosten. En zo voeren begin april 1595 de schepen "Amsterdam", "Duyfken", "Hollandia" en "Mauritius" uit, om na allerlei omzwervingen en ontberingen bijna een jaar later de Indische archipel te bereiken. Ook Bantam werd toen aangedaan. De Houtman had de leiding over de handelsactiviteiten en Pieter de Keyser was verantwoordelijk voor de navigatie.

Bantam was in die dagen een belangrijk internationaal gebied voor kooplieden uit de Arabische landen, China, Malakka, India en de Sunda-

eilanden, terwijl de Portugezen op dat

moment de enige Europese handelaren waren. De handelstochten, die ook daarna plaatsvonden, werden een groot financieel succes. Maar om krachten en financiën te bundelen en om dreigende gewapende conflicten met de Portugezen, Spanjaarden, Engelsen en ook Aziatische staatjes gezamenlijk het hoofd te kunnen bieden, werd in 1602 besloten tot oprichting van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (V.O.C.).

En zo kreeg de V.O.C. het monopolie op de handel met de Oost en verwierf het recht om de Republiek der zeven Verenigde Nederlanden te vertegenwoordigen.

Wegens conflicten met de lokale machthebbers in Bantam werd de hoofdzetel van de V.O.C. naar Jakarta, het latere Batavia verplaatst. Omdat de interesses van de V.O.C. - nu gedirigeerd vanuit Batavia - ook elders in de archipel lagen, met name in de Molukken, raakte het Sultanaat Bantam meer en meer op de achtergrond.

Uit de 16e/begin 17e eeuw is er, dacht ik, in Bantam niet veel meer over van wat nog herinnert aan de V.O.C.-periode. Het staat mij echter bij, dat wij met een groepje mannen van de D. Cie. op een zondagse excursie eens een bezoek brachten aan de ruïne van een door de Hollanders ge-

bouwd fort of versterkte nederzetting (factorij), waar overigens niet veel meer van over was dan wat restanten van een fundering.

De naam "Speelwyck" spookt door mijn hoofd, maar ik weet niet zeker of die naam in dit verband juist is. Ook lag in die omgeving onder een afdakje een bij de val van Malakka in 1641 op de Portugezen veroverde kanonsloop (met de obscene band!). Een zeldde exemplaar, bekend als het "Heilige kanon", ligt in de oude benedenstad van (nu) Jakarta. Indertijd ontstond daar als offerplaats de vruchtbaarheidscultus, gebruikt door (onvruchtbare) vrouwen.

Een legende wilde dat, als deze kanonsloepen verenigd zouden worden, d.w.z. niet door mensenhand, het dan gedaan zou zijn met de macht van de Belanda's in Indonesië. Nou, dat laatste is al geruime tijd het geval, maar hoe het met de kanonsloepen is afgelopen, is mij niet bekend. In de dagen van Daendels, begin 1800, toen Nederland in de Napoleontische invloedssfeer terecht was gekomen, de Bataafse Republiek, werd de Grote Postweg aangelegd, die aansluitend aan bestaande lokale wegen, van Oost naar West, dwars door Java liep en in Bantam bij Anjer uitkwam.

De zware eisen die hierbij aan de

Kopij voor het volgende nummer inzenden vóór 30 december a.s. aan: Zie onder rubriek: VAN DE REDACTIE. S.v.p., zo mogelijk, eenzijdig getypt insturen met anderhalve of twee regels afstand.

Sultan werden opgelegd stuiten op verzet, waarna het leger van Daendels naar Bantam trok en het Sultanaat inlijfde. Daendels regeerde met harde hand, zijn bijnaam luidde niet voor niets "Tuan Besar Guntur", of wel de "Donderende Grote Heer". Tijdens het Engelse tussenbestuur onder Raffles (1811-1815), kwam ten slotte een definitief einde aan een Bantamse Rijk. In 1813 werd Bantam onder Engels bestuur ingelijfd.

De bevrijding in Nederland van het Franse juk leidde tot het instellen van een koningschap en toen na het congres in Wenen in 1815 Nederland de meeste van zijn Overzeese bezittingen terug kreeg, maakte de kolonie als Ned.-Indië deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden, wat formeel zou duren tot de soevereiniteits-overdracht aan de Republiek Indonesia Serikat op 27-12-1949, een datum die ons nog vers in het geheugen ligt. Bekend in Bantam (en daarbuiten) werd in het midden van de vorige eeuw de Assistent-Resident van het Regentschap Lebak, E. Douwes-Dekker, die in Rangkas-Bitong zetelde en die opkwam tegen de knevelarij van de bevolking door de Regent.

Deze voorvechter van maatschappelijke en koloniale hervormingen werd na zijn ontslag als bestuursambtenaar, als schrijver van de "Max Havelaar" beroemd onder het pseudoniem "Multatuli".

Met betrekking tot de vorige eeuw kan nog worden vermeld de opstanden die er in 1898 als gevolg van geloofsfanatisme uitbraken, maar die daarna spoedig werden bedwongen.

De belangrijkste gebeurtenissen van deze eeuw volgen elkaar op in snel tempo. Ook in 1925 braken er ongeregelheden uit, nu als gevolg van communistisch gestook. Door deze – en eerder genoemde opstootjes – stond Bantam als traditioneel onrustig bekend.

Als de oorlog in het verre Oosten is uitgebroken en ook Ned.-Indië daarbij betrokken raakt, vinden op 2 maart 1942 de Japanse landingen plaats bij Merak en in de Bantambaai. Java capituleert en vrijwel geheel Ned.-Indië wordt door de Japanners bezet.

Dan, na het einde van W.O.II op 15-8-1945, vindt twee dagen later in Jakarta de "Proklamant Kemerdekaan Indonesia" plaats.

"Kami bangsa Indonesia dengan ini menyatakan kemerdekaan Indonesia" (Wij, volk van Indonesië verklaren hierbij de onafhankelijkheid van Indonesië), zo luidde de aanhef van de door Sukarno en Hatta ondertekende proclamatie. De toestand blijft onduidelijk; geallieerde landingen blijven aanvankelijk uit. Europeanen, nauwelijks "bevrijd" uit de kampen, worden gemolesteerd, ten tijde van dit gezagsvacuum, bekend als de "Berstap-periode" (bersiap = in actie komen, paraat zijn), gebeurden er vreselijke dingen t.a.v. ondermeer Indo-Europeanen, Hollanders, Ambonezen en Chinezen, maar ook onderling werd er door Indonesiërs gerampokt en vermoord. Ook in Bantam is het onrustig en in het nabij gelegen Tangerang moeten met name Chinezen het met de dood bekopen. Vanwege de onoverzichtelijke

situatie wordt alles over één kam geschoren en spreekt men van extremisten.

Tijdens de 1e positionele actie wordt Bantam ongemoeid gelaten; Nederlandse troepen, ter ondersteuning van het Binnenlands Bestuur, arriveren eerst in 1948. En dan... als "hekkensluiter" verschijnt in het laatste kwartaal van 1949 nog even het 432e Bataljon Infanterie. Als dit Bataljon in december van dat jaar Bantam verlaat en elders op Java of daarbuiten nog een bestemming krijgt, dan is het voor ons voorbij. Bantam ligt dan achter ons, maar ook na deze episode is het intussen al weer bijna vijftig jaar geleden dat de banden met het moederland – en dat geldt uiteraard voor heel Indonesië – voorgoed werden verbroken. Behoorden de mannen van De Hautman en De Keyzer, en vervolgens van de V.O.C. tot de eerste Nederlanders die in het Bantamse de dienst uitmaakten, de manschappen van het 432e Bataljon Infanterie behoorden tot de laatsten die er het Nederlands gezag vertegenwoordigden. Iets om trots op te zijn, of juist niet?

Ach beste lezer, die vraag moet een ieder voor zich maar beantwoorden. Persoonlijk waardeer ik het, dat ik dit laatste stukje overzeese geschiedenis heb mogen meemaken. Relativerend na zoveel jaren kijk ik met gemengde gevoelens terug. Wij werden geroepen, het heeft zo moeten zijn. Maar één ding is zeker: neer ging toen onze vlag; voorgoed....

"Vaandrig"

VAN DE LEDEN-ADMINISTRATIE

Het jaar is weer bijna voorbij en dan is het een goede gewoonte om even terug te kijken naar wat er in het afgelopen jaar gebeurde.

Het voornaamste natuurlijk een flinke groei van alle aangesloten verenigingen in binnen- en buitenland.

Wat dat laatste betreft, VOMI Canada spant hierbij wel de kroon. Als u weet hoe uitgestrekt dat gebied is en hoeveel Indië-veteranen er wonen, dan is het de vermelding wel waard.

Wat Nederland zelf betreft, 8500 betalende leden. Wie had dit ooit verwacht. Er is echter wel een punt van aandacht waar ik u allen graag op wil wijzen. Gezien onze leeftijd verhuizen er nogal wat Sobats.

Vocra! bij het uitkomen van de "Sobat". Het belangrijkste orgaan van de VOMI.

Retourgezonden "Sobats", met de vermelding "Vertrokken, adres onbekend". Ook een hele zending wikkels

met het nieuwe adres er op. Of de nodige verhuiskaarten.

Wij ontvangen al deze gegevens graag, maar het is wel toevallig, dat dit om de 2 maanden gebeurt. Indien u deze gegevens aan ons verstuurt, zet u dan ook uw lidmaatschapsnummer er bij, dat vergemakkelijkt de verwerking. Geeft u dit dan ook door aan de vereniging waar u staat ingeschreven. Ook voor hun administratie is dat gemakkelijk.

Verder wens ik u allen, waar ook ter wereld, een gelukkig en gezegend kerstfeest en een voorspoedig 1997.

N. den Hollander,
Ledenadministratie

ONTHULLING PLAQUETTE INDIËGANGERS

EINDELIJK GERECHTIGHEID

Roosendaal. Eindelijk gerechtigheid. Dat gevoel overheerste onlangs bij de onthulling van de plaquette met daarop de namen van de negen gesneuvelde Roosendaalse Indiëgangers. Ze hebben er lang op moeten wachten, maar vijftig jaar na dato zijn de namen van: M. Broos - B. de Leeuw - J. Ossenblok - M. Scheepers - A. Stoop - P. Nagzaam - A. van Esch - A. van Hintum en M. Lambrechts definitief aan de vergetelheid onttrokken. De plaquette is namelijk aangebracht in het bestaande oorlogsmonument aan de Parklaan.

Jan Dijkema, de landelijke voorzitter van de Vereniging Oud-Militairen Indiëgangers (VOMI), onderstreepte de symbolische betekenis van dat gebaar. De Tweede Wereldoorlog is in 1945 niet gestopt met de capitulatie van Duitsland en Japan. Voor de jongens, die naar het voormalig Nederlands Oost-Indië werden gestuurd, begon de oorlog toen pas. Ook in de jaren daarna zijn er Nederlandse soldaten naar alle delen van de wereld uitgezonden om orde en vrede te brengen. Maar in tegenstelling tot de vredessoldaat van nu hebben onze jongens nooit enige waardering voor

hun inzet gekregen. Financieel zijn ze nog steeds geen recht gedaan. Al begint de erkenning voor de moeizame strijd die ze als groene jongen ver van huis hebben moeten voeren, de laatste tijd wel wat te groeien. Deze plaquette is een mooi gebaar van de gemeente en te beschouwen als een begin van oerherstel. De steen met de negen namen werd onthuld door burgemeester

M. Marijnen en Mevrouw Vergouwen-Scheepers uit Nispen, een zuster van één van de gesneuvelden.

RESPECT

In zijn rede onderstreepte de burgemeester dat deze gevallen eneders respect verdienen. Voor zover er sprake is van schuld dan moet die bij de toenmalige regering worden gelegd. Deze mensen hadden geen keuze, de meesten van hen kenden de belangen niet die er op het spel stonden. Zo goed als het kon, probeerden ze te doen wat er van hen verlangd werd. En dat met wapens die al bij het vertrek uit Nederland eigenlijk goed waren voor de schroothoop.

NOOIT WEG GEWEEST

Volgens Marijnen zijn de gevallen nooit weggeweest uit de gedachten

van de Roosendaalse bevolking. "Zijn we te laat?", zo vroeg hij zich openlijk retorisch af. Ik denk het niet. Veel van de Indiëgangers zijn na hun terugkeer overgegaan tot de orde van de dag. Halverwege de jaren tachtig werd het probleem pas weer actueel, want toen ging het oudste deel van de lichte met pensioen, waardoor ze tijd kregen om na te denken over die bewogen tijd van toen. Het verleden is daardoor in een vrij laat stadium pas actueel geworden en bedenk wel: het is nooit te laat voor respect en erkenning.

(met toestemming overgenomen uit het nieuwsblad "Roosendaals Nieuws")

De leiding van de plechtigheid was in handen van onze voorzitter, de heer J. Mol.

Aan beide zijden van het monument stond een erewacht van het korps Commando-troepen, dat in Roosendaal gelegerd is.

De heer Mol begon met het voorlezen van de negen namen die op de plaquette zijn vermeld. Vervolgens werd de plaquette onthuld door de burgemeester en een zuster van één van de gesneuvelde militairen, waarna een minuut stilte in acht werd genomen. Daarna werd de "Last Post" geblazen, waarbij vooral onze voorzitter memoreerde dat hierbij ook de slachtoffers van het Fanfarekorps Koninklijke Landmacht bij het tragische vliegtuigongeluk werden herdacht, want zij zouden oorspronkelijk hier op deze dag bij ons aanwezig zijn. Het mannenkoor Concordia zong daarna twee coupletten van het Wilhelmus, gevolgd door krans- en bloemlegging door de burgemeester, de familieleden, de diverse instanties die genodigd waren en door diverse belangstellenden.

De burgemeester, Mr. M. Marijnen, en onze landelijke voorzitter, de heer J. Dijkema, hielden een toespraak, (zoals hierboven is vermeld). Tot slot sprak de heer Mol zijn dankwoord.

Vanuit de gemeente Roosendaal en Nispen zijn na de Tweede Wereldoorlog negen zonen uitgezonden naar het voormalig Ned.-Indië en keerden niet terug.

Wij zijn de Burgemeester en de Raad dankbaar voor het aanbrenge van deze plaquette, een spiegel die ons wordt voorgehouden.

Meer dan 120.000 jonge mannen werden in de jaren 1945-1950 naar het voormalig Ned.-Indië gestuurd, op de

scholen wordt hierover gezwegen en deze periode komt niet in de geschiedenisboeken voor. Wij hopen dat de scholieren in de 21e eeuw zullen worden bijgeschoold en dat zij zullen weten dat er in de jaren 1945-1950 meer dan 120.000 mannen en vrouwen werden uitgezonden om in opdracht van de Nederlandse regering aldaar orde en vrede te brengen.

Tenslotte hopen wij dat wanneer het Nationaal Monument op de Dam in

Amsterdam zal zijn hersteld, de urn, die nog steeds in Bronbeek staat, straks naar de Dam zal worden overgebracht, de enige plaats waar deze urn behoort te staan.

Onze voorzitter eindigde met de woorden dat het deugd zal doen aan de nabestaanden dat wij hun broers niet vergeten zijn.

Mevr. M.C.A. Looyen-van Reusel,
2e secr. VOMI N-Brabant West

HERDENKING VAN DE B.N.M.O. OP 9 SEPTEMBER IN ROERMOND

De grote nationale herdenking vond plaats op zaterdag 7 september j.l. met ongeveer 15000 deelnemers bij het monument in Roermond.

Op maandag 9 september werd door het B.N.M.O.-centrum uit Doorn een eigen herdenking gehouden.

De B.N.M.O. betekend Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslichtoffers. Ieder jaar wordt er tien dagen lang een nazorgsprogramma georganiseerd voor ongeveer 40 Indiëgewonden met hun partner rond de herdenking bij het Nationaal Indiëmonument in Roermond.

Vroeger gingen zij ook op 7 september, maar sinds 2 jaar doen zij dat 2 dagen later in interne kring, omdat het voor hen te vermoeiend is.

De groep heeft zich dagenlang voor-

bereid met het maken van gedichten, liederen, kransen en het samenstellen van een programmaboekje, waarvan er 170 werden gemaakt.

Met 2 bussen werd de reis gemaakt en een klein busje voor lichamenlijk gehandicapten met daarin ook hun vervoermiddel.

Onderweg was er een koffiestop. Om ongeveer 12.00 uur begon de herdenking na een welkomstwoord van dhr. Jan de Klerk van de Stichting Nationaal Indiëmonument. Voor een ieder was er gezorgd voor een stoel. De pastor van het B.N.M.O.-centrum, Arend Altena, begeleidde de herdenking, die bestond uit het voordragen van de zelfgemaakte gedichten door de makers er van en het zingen van de liederen. Pastor Altena hield

een herdenkingstoespraak.

Na het formeren van de uit 10 man bestaande erewacht werd de Taptoe geblazen door een militaire hoornblazer, waarna er een minuut stilte werd gehouden.

Na het signaal Reveille werd het Ave Verum ten gehore gebracht. Door twee oud-Indiëstrijders werd een bloemstuk bij het monument gelegd. Tijdens het zingen van het Wilhelmus werd de Nederlandse vlag in top gehesen.

Daarna volgde het defilé van deze emotionele herdenking van Indiëgewonden en werd er door iedereen een kleine krans gelegd bij de plaquettes van hun eigen onderdeel. Het was in zijn geheel een mooie plechtigheid en de Stichting Nationaal Indiëmonument en de medewerkers van het B.N.M.O.-centrum werden dan ook bedankt voor de organisatie daar ter plaatse. Na afloop ging het gezelschap richting Vught waar de koffie met gebak voor de deelnemers gereed stond. De medewerkers van het centrum hadden ook gezorgd voor lunchpakketten. Om ongeveer 18.15 uur was het gezelschap weer in Doorn terug, waar de warme maaltijd al weer gereed stond. Het was een mooie dag en het deed een ieder goed om zo fijn met elkaar om te gaan en je verloren vrienden op deze wijze te kunnen herdenken.

Dries Mensen Sr.
Roerdomplein 107,
7905 ED Hoogeveen

OPSPORING VERZOCHT / OP ZOEK NAAR

Sobat C.W. Kroezen zoekt het 4-delig herinneringsalbum van de 1e Infanterie Brigade Groep der C-Divisie "7 December".

Wie weet waar dit misschien nog te verkrijgen is?

Inlichtingen gaarne aan: C.W. Kroezen, De Pan 13, 5527 JC Hapert. Tel. 0497-512991.

Willem Wemmenhove.

Dhr. G. Wemmenhove is op zoek naar gegevens van zijn oom Willem Wemmenhove, geboren 9-3-1917 te Emmen en op 25 juni 1937 als kanno-ner 2e klasse bij de Koloniale Troepen ingedeeld. Vertrokken op 29 september 1937 naar Indië met het m.s. "Baloeman" en op 28 oktober 1937 aangekomen.

Overleden 5 september 1943, 100 km. van Birma. Zijn rang was: Brigadier Artillerie KNIL. Stamboeknummer 92843 en is begraven op het Ereveld "Thanbyuzayat", Birma, vak D2, rij E, grafnummer 10.

Dhr. G. Wemmenhove zou graag in contact willen komen met diegenen, die iets over zijn Oom Willem weten, zoals: Waar is hij geweest in Ned.

Oost-Indië; hoe is hij gestorven; wat voor iemand was het.

Vermoedelijk te in 1946(?) een dienst-kameraad van hem in Almelo geweest om mijn ouders het overlijden van mijn oom mede te delen. Deze persoon kwam oorspronkelijk uit Rotterdam, die veel met mijn oom in Birma heeft opgetrokken.

Wie van de oud KNIL- militairen kan dhr. G. Wemmenhove bepaalde inlichtingen verstrekken. Zijn adres is: G. Wemmenhove, Schubertstr. 33, 7604 GJ te Almelo. Tel. 0546-825004.

Vanwege een inbraak an het meene-men van diverse dingen bij één van onze VOMI-leden, zijn wij op zoek naar SOBAT Nr. 28 en 29.

Wie deze nummers over heeft en mis-sen wil, worden verzocht deze te wil-len zenden aan dhr. R. Grit, Balloo 90, 9458 TD te Balloo.

Sobat R. Grit is op zoek naar het adres van H.W. Volleman, geboren 18-12-1927, legernummer 27 12 26 187. Hij was in 1949 ingedeeld als Sergeant wapenhersteller bij de Staf Cie van het 432e Bat. Inf. en op 2 sep-tember 1949 vertrokken naar Indonesië. Zijn adres in 1949 was Leeuwenstr. 140 te Eindhoven. Zijn laatste bekende adres was Clausstr. 23 te St. Oedenrode. Mogelijk is hij geëmigreerd naar Canada. Reacties gaarne aan R. Grit, Balloo 90, 9458 TD te Balloo.

Jongeman van 33, die zeer geïnteres-seerd is in het KNIL, zoekt uw hulp. Wie helpt mij? Ik zoek militairen die gediend hebben in West-Indië gedu-rende de oorlog en militairen die in aanraking zijn geweest met de Marmion-Herrington Vechtwagens in Oost- en West-Indië in 1942 of de periode na 1945. Help mij alstublieft. Uw reactie wordt zeer gewaardeerd. H. Heerackers, Akkerstr. 2, 5061 DE Oisterwijk. Tel. 013-5285201.

Sobat Jansen is op zoek naar onder-staande personen:

J. Engelhard, Den Haag; Weiler (BoBo), Amsterdam; v. Wieringen, Amsterdam; J. Mortoau, Limmel; Lt. van de Bos, Hilversum; Sgt. Zwaan, ...; J.M. Jansen, Arnhem; Kpl. Engelbertus, Den Haag; Sld. Hengeveld, ...; Sld. Peters, Brunssum of Sittard.

Ook de op de foto staande personen worden verzocht zich te melden. Het gaat over de plaatsen Manokwari - Kaimana - Hollandia. Schriftelijke reacties aan: P. Jansen, Schimmelpenninklaan 5, 6131 VW Wijhe (Ov.)

Mevrouw Thomassen, gehuwd ge-weest met Martien Vereijken, zou gaarne in contact komen met de sobats van Martien. Hij verongelukte in Canada op 6 november 1957.

Martien vertrok uit Nederland op 2 mei 1947 per m.s. "Indrapoera" en werd overgeplaatst op 19 juni 1947 naar 1-3 Reg Prinses Irene. Daarna werd hij op 21 mei 1948 overgeplaatst naar 2-5-7 R.I. en vertrok uit Indië per m.s. Georgie op 4 maart 1950. Zij, mevr. Thomassen, en haar kinde-ren weten weinig over die periode uit het leven van Martien.

Wie kan hier helpen? Gaarne contact opnemen met: Mevr. M. Thomassen-Zomers, Dr. Schaepmanstraat 28, 5421 PK Gemert. Tel.: 0492-367217.

REÛNIE

Hierbij worden alle ex-officiëren, onderofficiëren en manschappen die nog in ons midden zijn en gediend hebben bij de B. Cie. 403 B.I.

(Noorderlicht Bataljon) Midden-Java, opgeroepen zich te melden voor herhaling (reünie), die zal worden gehouden op 8 maart 1997 te Winschoten. Deze oproep is speciaal bestemd voor hen die nog nooit zijn geweest.

Zet voor één keer je eigen mening op zij, laat je gezicht nog een keer zien bij je oude sobats (vrienden), nu het nog kan.

Ook de dames zijn bij deze uitgenodigd, ja ook de dames van onze sobats die niet meer in ons midden zijn, zijn van harte welkom.

Oud-gedienten die reeds eerder zijn geweest krijgen bericht thuis. U kunt zich voor inlichtingen melden bij: J.B. Kamminga (0597-415985) of bij J. Nobbe (0597-417637).

Voor een reünie zoeken wij oud-Indië en niet Indiëgangers van het Regiment Technische Troepen (R.T.T.), het bijbehorende kader (eerder opgekomen) en het Regiment Uitrustings-troepen (R.U.T.).

Datum van opkomst R.T.T. (R.I.M.I.) 3-

6-1947 in de Kromhoutkazern en Fort de Bilt te Utrecht. Op 1-10-1947 onderverdeeld in 7e Infanterie Brigade Werkplaats (I.B.W.), 8 I.B.W., 9 I.B.W. en 10 I.B.W. en ontscheept in februari 1948 van het m.s. Tabinta in resp. Batavia, Padang, Semarang en Soerabaja.

Enkele weken later reisde een restant af met het m.s. Nieuw-Holland. Voor informatie en aanmelding:

F. Geerling, Grootmaat 3, 6903 XA te Zevenaar. Tel. 0316-525175 of bij: B. Tromp Bolacaciahof 64, 1326 AP te Almere. Tel. 036-5378248.

8ste Afdeling Veldartillerie.

Op de gehouden bijeenkomst op 3 sept. j.l. op de "Knobbel" te Oldenbroek ter gelegenheid dat wij 50 jaar geleden zijn opgekomen, hebben diverse mij gevraagd hoeveel van onze afdeling er lid zijn van de VOMI. Daar ik alleen maar kon vermelden het aantal die lid zijn van VOMI Zuid-Holland Noord, kwam het voorstel via de "Sobat" om de leden die lid zijn van de VOMI dit te melden aan mij. Daar dat wat teveel gevraagd is, zal ik de nieuwe 8 V.A. adreslijst, die wij eind december toegezonden krijgen, naar de diverse

verenigingssecretarissen zenden. Aan de hand van die lijst kunnen zij dan degenen, die nog geen lid zijn van de VOMI, benaderen.

J. Ausma

Voorankondiging.

Het ligt in de bedoeling om voor de leden van de drie Zelfstandige Mitrailleur Compagnieën, 41-, 42- en 43 Z.M.C., destijds respectievelijk gediend hebbende in West-Java, Oost-Java en West-Java, in de loop van het jaar 1997 (vermoedelijk in de maand september) een gezamenlijke reünie te organiseren.

Een comité van voorbereiding, samengesteld uit leden van genoemde compagnieën is reeds met de eerste besprekingen hieromtrent van start gegaan. Het ligt niet in de bedoeling om hiermede de eigen compagnies-reünie te doorkruisen.

Te zijner tijd zullen de leden via hun eigen reünie-commissie nog persoonlijk benaderd en geïnformeerd worden, terwijl uiteraard ook nadere informatie via de "Sobat" en andere periodieken (De Legerkoerier e.d.) gegeven zal worden.

7-DAAGSE RIJNCRUISE VOOR VETERANEN VAN 5-9 R.I.

Voor ex-militairen van 5-9 R.I. (Steenwijk en Zid. Sumatra) en een aantal Ned. Canadese sobats organiseren wij een prachtige 7-daagse Rijn-cruise en wel van 13 september '97 tot 20 september '97.

De deelnamekosten zijn zeer laag, ca. f 495,- excl. verzekering, inclusief alle maaltijden, koffie/thee.

Prima hutten met douche/toilet en schuifraam, geen stapelbedden.

Er zijn 78 plaatsen!

Informatie en inschrijving bij Dick Twisterling, Klijasmavaart 1, 8539 RP te Echtenerbrug, tel./fax 0514-541271 vóór eind december '96.

Reservering in volgorde van aanmelding!

Dick Twisterling

"EEN GOUDEN DRAAD VAN LEVEN GEWOVEN DOOR DE MEESTERSHAND"

Nederlandse Antillen

Het was een ontroerend afscheid van Majoor Antoon Pootjes en zijn vrouw To, bijgewoond door vrienden van alle hoeken der wereld.

"Majoor en mevr. Pootjes, als een teken van dank en eerbied, om mij een thuis te geven in het Zeemanshuis toen ik als vreemdeling voor uw deur verscheen, zou ik u graag dit cadeau willen presenteren".

Met deze woorden overhandigde de zeer bekende Fransman Henri Charrière (bijgenaamd Papillon), de enige persoon, die het ooit heeft volbracht als gevangene te ontsnappen van Duivels eiland bij de kust van Frans Guiana, een prachtig schilderstuk van vlinders. "Het was voor ons een groot voorrecht om met u kennis te maken mijnheer Charrière en wij zullen u altijd herinneren als een vriend, ontmoet hier op het eiland Curaçao".

Indonesië

Het was één van de meest opgewonden momenten in het leven van Majoor Gladpootjes om te dienen in de Nederlandse Antillen.

Maar om nu uitgezonden te worden naar Nederlands Oost-Indië was een eer, waar hij alleen maar van had gedroomd toen hij als jonge recruit in Holland bij het Leger des Heils kwam. Ze werden gestationeerd in Batavia (Jakarta) in de jaren dertig en Kerst was nog een paar maandjes weg.

Mevr. Gladpootjes hoorde een zacht, maar onmiskenbare stem van binnen haar geest, dat haar aanmoedigde om krentenbrood te bakken. In haar dagelijks bidden vroeg ze naar de betekenis en al gauw was het voor haar zeker. Ze zou krentenbrood bakken en ging het naar een gevangenis brengen op een klein eilandje bij de kust van Java als een speciaal kerstcadeau.

De naam van één van de gevangenen was Achmed Sukarno, maar de Gladpootjes kenden hem niet en hadden die naam ook nog nooit gehoord. (Nagedachte: Te geven is om goed te zaaien én te oogsten).

Burma

De Japanse oorlogsmachine onderdrukte het Nederlands Oost-Indië en mevr. Gladpootjes werd gearresteerd en geïnterneerd in een kamp met andere Hollandse vrouwen en kinderen. Ze werd daar beestachtig mishandeld en geslagen door Japanse oppassers en bleef als dood liggen, omdat ze een uniform droeg van het Leger des Heils. De vrouwen van het kamp verzorgden haar gebroken en zwaar geblesseerd lichaam en samen baden ze voor een mirakel.

Langzaam kwam de zachte en liefdevolle "Tante To" weer in de beterende hand van haar ervaring in het dodenkamp. In dezelfde tijd was Majoor Antoon afgezonden met andere krijgsgevangenen naar de beruchte Burma Spoorweg, omdat hij ook een uniform droeg.

Op een zekere dag kwam een nieuwe Japanse kampwacht op hem af en zonder ook maar één woord te uiten, liet hij een klein glinsterend voorwerp vallen in het hete zand, vlak voor zijn voeten. Toen het veilig was raapte hij het zilveren voorwerp op en in zijn hand zag hij een Hollands theelepeltje. Hij herkende het direct als hetzelfde dat hij eens gegeven had aan zijn lieveling To. Met tranen, biggelend van zijn gezicht, kook hij omhoog en zei: "Dank u God, dat u me het teken gaf dat To leeft".

(Nagedachte: Ik droom en geloof in zeldzaamheden onder alle condities in het leven).

Yokoyakarta

Datum 20 december 1945, de O.V.W.-ers, de Blijvertjes en andere eenheden stormden door de stad met strikte orders. "Neem Sukarno, Hatta en andere kabinetsleden gevangen, maar levend. In de uiterst hete zon, 29 oktober 1996, stond een bezwaette Ambonese schutter bij zijn "Vickers" machinegeweer, dat stond gericht op het paleis van Sukarno. Opeens verschenen 5 mannen op de brede veranda, ze hielden een witte vlag omhoog en liepen over

het groene gras. Als de 5 dichter bij zijn, herkent de schutter Sukarno en heeft slechts één ding in zijn gedachte: "wraak". Hij duikt achter zijn machinegeweer, maar een officier, dicht bij, springt boven op hem en sleept de schutter achter het machinegeweer vandaan.

(Nagedachte: Ge zult geen kwaad met kwaad vergelden).

Java

Na een welverdiende vakantie gingen de Gladpootjes weer terug naar Indonesië om in het land, dat hun toch zo lief was, te dienen. Maar tegen de Kerstdagen van 1949 kwamen de mogelijkheden om gedwongen het "Eiland van Smaragd" te verlaten in de lucht. De gedachte kwam in hun op: Heel triest zijn en vragen voor een onderhoud met de President, Achmed Sukarno. Tot hun grootste verbazing werd het onderhoud toegestaan. Toen ze begeleid werden in het kantoor van de President, stond hij op en groette hun vriendelijk en nodigde hun uit te gaan zitten.

Toen ze verzochten naar de mogelijkheid om te blijven en te werken in Indonesië, als Leger des Heils personeel, zei de President: "Jullie kunnen blijven zolang als jullie willen en wel onder de bescherming van mijn regering, want jullie hebben mij vriendschap betuigd toen ik een politiek gevangene was op het eiland bij de kust en u gaf me een geschenk, een "krentenbrood".

(Nagedachte: Onze menselijke kracht om te ontvangen werkt in direct evenwicht met het geven).

Het schilderij van Papillon hangt in het huis van sobat Wim Veenendaal te Weslaco, Texas. Hij ontving het van zijn oom Antoon en tante To.

Ingezonden door Missionaris (sobat) Albert de Jong, Mission Texas (VOMI Canada)

Een wereld van verschil

Met evenveel recht had ik hierboven kunnen zetten "verschillende werelden". Dat is namelijk wat wij dagelijks ervaren.

In de discussies die hebben plaats gevonden in de Tweede Kamer over de verschillende petten die kamerleden te pas en te onpas op konden of mochten zetten, werd bij herhaling het woord "perceptie" gebruikt. Een mooi woord dat vooral diende om gelijk en ongelijk aan elkaar gelijk te maken.

Toen de films voor de televisie werden vertoond met als titel "De kampong brandt", "Tabeh toean", "Oeroeg" en verschillende andere, verzuchtte onze voorzitter meer dan eens "Ik heb sterk het gevoel dat ik in een ander leger heb gediend". Vele sobats waren het met die uitspraak roerend eens.

Met name de OVW-ers zijn naar Indië gegaan om een "Overzees Rijksdeel" van een Japanse overheersing te bevrijden en daarna om de in een machtsvacuum ontstane moordenaarsbendes te bestrijden en de in gevaar gekomen landgenoten (van welk ras dan ook) te beschermen. Van bepaalde zijde werden zij echter gezien als handlangers van kapitalistische uitbuiters en daarom gekenmerkt als "koloniale onderdrukkers die zich als SS-ers gedroegen".

Een verschil in "perceptie" dat gezien kan worden als een "kloof zonder brug". Ik betwijfel of beide opvattingen ooit met elkaar verzoend zullen of zelfs kunnen worden.

Natuurlijk zullen er ook veteranen zijn die van de ene perceptie over zullen hellen naar de andere. Velen zullen echter zich niet los kunnen maken van de overtuiging die destijds hun handelen heeft bepaald.

NB. Ik ben één daarvan.

Films die gemaakt worden, boeken en artikelen die geschreven worden vanuit percepties die niet de onze zijn. Op zichzelf is dit fenomeen een op velelei gebied duidelijk herkenbare.

Kwalijk wordt het echter als men zijn eigen perceptie als een soort religie en de enig juiste aan anderen probeert op te dringen en daarin verwerpelijke middelen niet schuwt.

Een van die middelen is om de mensen die andere opvattingen huidige of gebuldigd hebben als minderwaardige individuen af te schilderen. Zo ervaar ik ook de boeken en artikelen die ons afschilderen als "zich als SS-ers-gedragen te hebben". Een ander fenomeen is dat men ons verwijt "het verleden niet verwerkt te hebben". Wij hebben ons misdadig gedragen, danwel wij zijn geestelijk gestoord, of, als summum, wij zijn infantiel gebleven.

Onlangs las ik een uitspraak van de in België geboren Amerikaanse schrijfster Marguerite Yourcenar (pseudoniem van Marguerite de Crayencour) waarin zij het volgende stelde:

"Men moet niet wenen om wat niet meer is, maar gelukkig zijn om wat geweest is".

In eerste aanleg vond ik dat een fantastische definitie van het begrip "nostalgie". Volgens van Dale is nostalgie echter: "het idealiserend terugverlangen naar wat geweest is". Maar dat is niet hetgeen Marguerite Yourcenar heeft willen zeggen. Het is geen terugverlangen, maar een in weemoed terugzien. En dat is heel wat anders.

Ons Indië-veteranen wordt vaak in de schoenen geschoven dat wij het verleden niet hebben verwerkt.

In mijn belevingswereld heeft het met een zekere weemoed terugzien niets van doen met een niet verwerkt verleden.

Wie van ons denkt niet met een zekere weemoed terug aan zijn eerste schoolliefde, ook al weet hij zeker dat zijn liefde (verliefdheid) van toen en het voorwerp van die liefde in geen enkel opzicht nu nog identiek zouden zijn en thans voor hem hetzelfde nog zouden betekenen.

In mijn ogen is hetgeen men dan een "niet verwerkt verleden" pleegt te noemen vaak slechts een gevoel van weemoed en een stuk verontwaardiging over het ons gangedaan onrecht.

En aan mijn Indië-tijd denk ik persoonlijk terug op een wijze zoals door de dichter Willem Brandt (Pseudoniem van Wm. S. B. Klooster) is verwoord in zijn gedichten waarvan hieronder enige strofen volgen:

Weerzien

Wie eenmaal naar het oosten is gevaren
geraakt voorgoed in een vervreemd bestaan.
Hij telt de dagen der gekwelde jaren,
hij is vertrokken; maar komt nooit meer aan.

En de Groningers onder ons zullen misschien iets herkennen van het volgende:

Weerkeer in Groningen

Dit is de bodem waar ik werd geboren;
veertig jaar later ga ik door de stad,
het sterrebos, de grote markt, de toren, -
en ik herken alsof het gisteren was.

Ver uit den vreemde tot u weer-
gekomen
dwaal ik ontheemd in het verleden rond;
Ik mis een huis, een brug, wat oude bomen, -
tezaam zijn wij gehavend en gewond,
(uit: Tussen steen en bamboe)

Zo dwaalen wij ontheemd in het verleden rond.

Idealen van toen zijn niet uitgekomen. Ze zijn wel een deel van ons bestaan. Een deel dat wij koesteren als een onvervreemdbaar bezit.

Is het feit dat veel van onze Sobats ondanks de niet gehoopte afloop van de strijd thans zeggen: "Ik zou het voor geen geld van de wereld hebben willen missen", een uitspraak die duidt op een "niet verwerkt verleden"? En dat dan in de wetenschap

van de na terugkeer aan ons ten deel gevallen onrechtvaardigheden?

Namen en waarden van toen hebben voor ons ongetwijfeld nog wel een nostalgische waarde en zijn deel van een perceptie die de onze is.

In een van mijn studieboeken stond als uitgangspunt van het betoog dat zou volgen de uitdrukking "bygones are forever bygones" (afwel "wat voorbij is is voorbij"). Mij trof in deze uitspraak vooral het woordje "forever". Voor altijd voorbij. Mijn gevoel zei mij dat dat niet waar was. Het verleden is een deel van onze herinnering geworden en daardoor nog steeds manifest. En soms is deze herinnering vooral weemoed. Hoe dan ook, onze percepties worden daardoor nog steeds bepaald.

Waar tegenstellingen in de onderscheidende percepties leiden tot een kwetsing van de ene groep door de ander worden de emoties van toen weer zichtbaar.

Een voorbeeld in mijn ogen is het volgende:

Wij, als veteranen, hebben reeds lang aanvaard dat 17 augustus 1945 door de Republiek Indonesië als haar onafhankelijkheidsdatum wordt gezien. Dat is ongetwijfeld een "historisch feit". Ons bezwaar indertijd tegen het op die datum voorgenomen Koninklijk bezoek was niet dat feit. Wij willen ook geen controverse met betrekking tot de datum in 1949 toen de soevereiniteit werd overgedragen. Dergelijke controveres leiden tot niets. Ons bezwaar was gericht tegen de impliciete perceptie in de keuze van die datum, namelijk, dat wij een "illegitieme koloniale oorlog" zouden hebben gevoerd. Het was deze impliciete verwoording en daarmee legalisering van een door ons niet geaccepteerde perceptie, die ons indertijd tegen dat bezoek heeft doen zijn "op dat tijdstip".

Over andere voor ons belangrijke verschillen in perceptie zal ik later nog wel nader terugkomen. Het is goed als wij ons van dergelijke verschillen in perceptie bewust blijven.

TL

LEZERS SCHRIJVEN

SWEET MEMORY

Left-right-left-right-left... In perfecte cadans marcheert nbr. 1 peloton 6 company richting het grote square voor het hoofdgebouw op het kazernecomplex van 1 PTC Maryhill te Glasgow.

Kort en afgebeten, maar duidelijk klinken de commando's van onze sergeant die naast het peloton loopt, perfect en pijnlijk netjes in z'n uniform, zoals wij ook, de uitrusting keurig verzorgd en blinkend gepoetst. Vandaag wordt een maandenlange, zeer zware en intensieve infanterietraining in het Schotse bergland afgeeloten met een grote slotparade. Op het square staan de company-sergeant-majors op de plaatsen waar de verschillende compagnieën zich moeten opstellen. Als alle compagnieën op hun plaatsen staan wordt door de parade-commandant tot op de centimeter nauwkeurig de parade opgesteld.

Vanaf zijn verhoogde staanplaats voor het bordes van het hoofdgebouw ziet hij elke kleine afwijking en geeft de correcties luid en duidelijk aan. Als na het commando "present arms" de parade onberispelijk in gelid staat, meldt hij zich bij de kazernecommandant die met een aantal hoge officieren op het bordes staat. Na weer plaats genomen te hebben op zijn verhoging geeft hij de commando's, die staande in het gelid, perfect en precies getimed worden uitgevoerd door de opgestelde compagnieën. Na een kwartier volgt dan de parade. Een "Piperband" zorgt voor passende muziek. Onberispelijk marcheren de compagnieën rond het square en voorlangs het bordes. De instructeurs zijn dik tevreden, ze hebben eer van hun werk. Wat hebben deze geharde oorlogsveteranen ons laten ploeteren en zweeten in het trainingskamp, in het Schotse bergland, en op de schietbanen. Dagenlange marsen, zware veldoefeningen en strenge discipline, daarbij het in onze ogen slechte en wainige eten, het was een reële ervaring van wat je later eventueel kon staan te wachten.

Maar ook de piezierige kanten van

ons verblijf in Schotland en Engeland lieten we niet aan ons voorbij gaan, b.v. het uitgaan op zaterdagmiddag en zondag het bezoek aan de grote MAAFI-cantine waar de "Dutches" stapels cake verorberden, de fish en chips, bioscoop en communny-singing in een kerk aan één van de zijstraten van het St. George-square. Er was veel interessants te beleven in Glasgow en omgeving en met de dubbeldekkers kon je overal komen. Na het beëindigen van de infanterietraining gingen de infanteristen "pur sang" terug naar Nederland om de inmiddels opgekomen dienstplichtige onderdelen mee te helpen opleiden. De specialisten van de infanterie, chauffeurs, koks, verbinding, enz. kregen hierna nog een opleiding in hun vak. Via kamp Wolverhampton gaan we met een groep naar Brentwood in de provincie Essex, Engeland, voor een chauffeursopleiding. Ook in Brentwood weer een zeer gedegen en intensieve training, nu voor chauffeur. Het eten is hier aanmerkelijk beter en de discipline wat soepeler. We zijn dagelijks op weg met de trucks of bezig in de garage of theorie-lokaal.

Na het examen met goed gevolg te hebben afgelegd mogen we het gevleugelde wiel met de aanduiding MT op het uniform ambrengen. Hierna vertrekken ook wij weer naar Nederland en worden bij diverse onderdelen ingedeeld. Een aantal van ons moet zich melden in Assen bij het 4e Bat. 1e Reg Inf. waar we mee naar Indië vertrekken en een aantal jaren op Zuid-Sumatra verblijven. Na 50 jaren ontmoeten deze "Brentwood-drivers" elkaar nog op de reünies van dit bataljon.

O.V.W.-ers, opgeleid in Engeland en Schotland tekenden een verbandacte bij de Expeditionaire Macht zoals vermeld in hun Soldiers Pay and Servicebook, voor uitzending overal ter wereld waar de minister van oorlog dat nodig acht.

Als zodanig is deze EM nooit gevormd. Het predikaat EM is overgegaan naar de 1e Divisie "7 December", naar ons gevoel geen echte EM.

Waarvan acte.

I. de Jong, O.V.W.-er

VAN DE BESTUURSTAFEL

Door het bestuur van VOMI Nederland is op 8 juli j.l. een schrijven gericht aan de Minister van Defensie om, in navolging van onze geallieerden van destijds, de mogelijkheid te openen om voor veteranen die hiervoor de wens te kennen geven

- a) met militaire eer te worden begraven
  - of
  - b) te worden bijgezet op een militaire begraafplaats, resp. ereveld.
- Gesteld werd dat, mocht het onder a) vervatte verzoek om welke reden dan ook onmogelijk blijken wij toch dringend zouden willen verzoeken de mogelijkheid als onder b) genoemd gestalte te willen geven.

Het antwoord van de Staatssecretaris van Defensie op ons schrijven stelt o.a.:

Het begraven met militaire eer is in Nederland voorbehouden aan militairen die in werkelijke dienst overleden en gewezen militairen die in het bezit waren van een dapperheids onderscheiding.

Die beperking is niet uitsluitend van principiële maar ook van praktische aard.

Voorts schrijft de staatssecretaris dat er al veel langer in Nederland een goede zorg is voor de oorlogsgraven. Die zorg is in handen gegeven van de Oorlogsgravenstichting die dit jaar het 50-jarig bestaan viert. De oorlogsgravenstichting draagt de zorg voor het aanleggen, inrichten, instandhouden en verzorgen van alle Nederlandse oorlogsgraven. Voor het honoreren van Uw wensen is een bestuursbesluit van de Oorlogsgravenstichting vereist dat - indien het een statutenwijziging betreft - moet worden goedgekeurd door de minister van binnenlandse zaken. De minister van defensie hoeft in dit kader derhalve geen bevoegdheden.

Wij zullen U op de hoogte houden van eventuele verdere ontwikkelingen op dit punt.

Voorts is recentelijk een schrijven gericht aan de staatssecretaris van defensie waarin wij mededeelden dat

wij met grote verontrusting en verontwaardiging kennis hebben genomen van het krantenbericht dat de Nederlandse overheid niet bereid zou zijn om het betrekkelijk geringe bedrag van fl. 50.000,- ter beschikking te stellen voor het bergen van de lichamen van twee Amerikaanse piloten die op hun thuisvlucht naar Engeland zijn neergestort in de Haarlemmermeer. In de opvatting van ons als Indië-veteranen, die de oorlogstijd in Europa merendeels aan den lijve hebben ervaren, is het Nederlandse volk immer nog grote dank verschuldigd aan de geallieerde troepen die de hoop levend hielden en ons land uiteindelijk hebben bevrijd van de heidense bezetters.

Namens de VOMI-leden hebben wij dan ook een dringend beroep gedaan aan de staatssecretaris om het benodigde bedrag onverwijld voor het genoemde doel te verstrekken.

Het is in de beginjaren van de VOMI een goede gewoonte geweest om de ledenvergaderingen te houden in KT-OM Bronbeek. Twee jaar geleden moesten we uitwijken naar andere mogelijkheden omdat Bronbeek werd gerenoveerd. Het blijkt nu dat de gevolgen van deze renovatie inhouden dat wij onze ledenvergaderingen met in totaal zo'n 70 deelnemers niet meer in Bronbeek kunnen houden omdat daarvoor geen geschikte ruimte meer voor is. Een verwijzing naar de Kumpulan is door ons op financiële gronden afgewezen. Gezocht zal nu worden naar een mogelijkheid in een kaserna die niet op de lijst staat om door Defensie te worden afgestoten.

DE DUIZEND GULDEN KWESTIE

Over deze uitkeringsregeling zijn nog geen formele besluiten genomen. Het Veteranen-platform schrijft hierover in de nieuwsbrief van 25.10.1996:

Het vergde een langdurige inzet van het Veteranen-platform voordat bij Regering en Parlement begrip ontstond voor ons gerechtvaardigd verlangen naar erkenning. Op 20 juni 1995 werden de jarenlange inspanningen van het Veteranen-platform eindelijk bekroond met een kamerbreed gesteunde motie om "iets" te

doen voor bovengenoemde veteranen. Uiteindelijk, na moeizame onderhandelingen op basis van feiten en argumenten, heeft het Kabinet op 12 juli 1996 besloten om een éénmalige uitkering te verstrekken van f. 1000,- bruto. Concreet komt het hierop neer:

De doelgroep:

Veteranen oud-Indië-militairen, daarbij inbegrepen de oorlogsvrijwilligers en de dienstplichtige oud-KNIL-militairen, die hun dienstplicht langer dan 2 jaar maar korter dan 5 jaar hebben vervuld in de periode 1938 tot en met 1962.

Het Veteranen-platform heeft er bij de minister van Defensie sterk op aangedrongen om de doelgroep uit te breiden tot alle veteranen/dienstplichtigen uit de genoemde periode en de doelgroep niet te beperken tot alleen de oud-Indië-militairen.

Wie komt niet in aanmerking:

Veteranen (dienstplichtigen, oorlogsvrijwilligers en dienstplichtige KNIL-militairen) die reeds op andere wijze een financiële compensatie hebben ontvangen over genoemde periode van 2 tot 5 jaar, bijv. in de vorm van een ambtelijk overheidspensioen, komen niet voor deze financiële uitkering in aanmerking.

Indien de "rechthebbende veteraan" inmiddels is overleden, kan zijn weduwe aanspraak maken op de uitkering mits zij gedurende eerder genoemde periode met hem was gehuwd.

Het uitkeringsbedrag:

Dit is door het Kabinet voorlopig vastgesteld op f. 1000,- bruto. Het Veteranen-platform heeft er bij de minister van Defensie nadrukkelijk op aangedrongen om dit bedrag netto uit te keren.

Wat moet men doen om deze uitkering aan te vragen:

Voorlopig nog niets. Eerst moet de wet die deze uitkering mogelijk maakt nog worden opgesteld en door de Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen en goedgekeurd. Mogelijk worden dan alsnog de wensen van het Veteranen-platform door de politiek gehonoreerd.

Advies:

Alle bij het Veteranen-platform aangesloten veteranen-organisaties worden door ons van de verdergaande ontwikkelingen op de hoogte gehouden; wij weten echter niet of U lid bent van een veteranen-organisatie. Daarom is ons advies aan U de kranten, radio en TV in de gaten te houden omdat op die manier bekendgemaakt zal worden hoe men aanmeldingsformulieren kan aanvragen zodra de regeling van kracht wordt. Hoe, waar en bij wie moet nog door Defensie worden geregeld.

Bovendien hebben wij, in ons overleg met het Ministerie van Defensie, er op aangedrongen dat de in het buitenland wonende veteranen via de Nederlandse Ambassades overzee zullen worden geïnformeerd.

Tenslotte:

Het gaat hier niet om een schadeloosstelling. Deze uitkering moet worden gezien als een uitdrukking van erkenning voor de extra lange dienstvervulling als dienstplichtige of oorlogsvrijwilliger. Dat is ook altijd de inzet geweest van het Veteranen-platform. Vooral nog zijn wij redelijk tevreden over de manier waarop door Regering en Parlement aan onze gerechtvaardigde verlangens terzake invulling wordt gegeven.

Tot zover het Veteranen-platform.

VETERANEN INFORMATIE-PUNT (VIP) DELFT

Het Veteranen Informatie Punt is ondergebracht in de bibliotheek van het Legermuseum, Korte Geer 1 te Delft. Het VIP is voor de individuele veteraan resp. oudgediende een informatiebron van documentatie en archiefmateriaal over het eigen verleden en dat van zijn/haar wapenbroeders en -zusters.

Momenteel ligt de nadruk in de omvangrijke collectie van het VIP op de jaren tussen 1945 en 1950. In de toekomst zal het onderzoeksveld geleidelijk worden uitgebreid vanaf het begin van de Tweede Wereldoorlog tot en met de diverse VN-operaties waaraan Nederlandse militairen hebben deelgenomen. Bij het VIP is ook informatie aanwezig over mogelijkheden bij andere musea, bibliotheken, archieven en wetenschappelijke instellingen. Het VIP heeft dan ook een duidelijke verwijzingsfunctie omdat men de bezoeker zoveel mogelijk informatie wil bieden, waarbij men

overigens uitgaat van de zelfwerkzaamheid door de geïnteresseerde bezoeker. Het VIP is ondergebracht in de bibliotheek van het Legermuseum, doch boeken en documentatie kunnen alleen ter plekke worden bestudeerd; uitleen is niet mogelijk. Ook familie, hulpverleners, wetenschappers en algemeen geïnteresseerden, die naspeuringen willen doen zijn van harte welkom.

Informatie is verkrijgbaar bij: de heer J.G.F. Draak, beheerder VIP, tel. 015 215 0532 / 0512.

Het Veteranen Informatie Punt verleent desgewenst bijstand bij de organisatie van veteranen-groepsbezoeken aan het Legermuseum en de stad Delft.

Ook voor informatie hierover kunt U terecht bij de heer Draak.

De Stichting Dienstverlening Veteranen te Utrecht zal het zeer op prijs stellen indien houders van biljetten voor vrij vervoer, indien deze niet zijn of worden gebruikt dan wel niet zijn afgestempeld, terug te mogen ontvangen. Het SDV kan dan van de Nederlandse Spoorwegen restitutie ontvangen en het geld voor andere doeleinden gebruiken. Het adres van het SDV staat hiernaonder vermeld.

STICHTING "VRIENDEN VAN FRANS"

Deze stichting is inmiddels opgeheven. Iedereen die méér dan fl. 100,- heeft gestort heeft inmiddels terugstorting ontvangen.

Zij die minder dan fl. 100,- hebben bijgedragen en dit gerestitueerd willen krijgen, dienen zich vóór 31/12 1996 te melden bij de Stichting Dienstverlening Veteranen Maliebaan 87 F, 3581 CG Utrecht Tel.: 030 231 90 55

ANTWOORDEN OP PERSOONLIJKE VRAGEN AAN HET BESTUUR

Ons werd een vraag voorgelegd door een VOMI-lid die reeds dienstplichtig was voor 1940 en na de oorlog wederom als dienstplichtige werd opgeroepen.

De vraag die hij stelde luidde: Ik ben zonder mijn toestemming als dienstplichtige naar Indië uitgezonden in 1946. De Nederlandse Grondwet stond dit op dat tijdstip niet toe. Pas in 1947 is de Grondwet dienaangaande gewijzigd. Ben ik onrechtmatig uitgezonden?

Deze vraag is wel vaker opgekomen. Er zijn in dit verband meer van dergelijke vragen gesteld.

Enkele daarvan willen wij hier noemen.

a. De eerste OVW-ers hebben een verbandacte getekend waarin stond dat hun dienstverband zou worden beëindigd x maanden na het einde van de oorlog. Voor elke maand dienst als OVW-er zouden zij een bepaald bedrag als bonus ontvangen. Hiervan is niets terecht gekomen. Zij werden zonder meer tot dienstplichtigen gebombardeerd en van een bonus werd nooit meer geïnteresseerd. Wel werd hun toestemming om naar overzee te worden uitgezonden gehandhaafd.

b. Een tweede situatie is die waarnaar de vragensteller verwees, namelijk een grondwettelijk verbod om zonder toestemming van betrokkene naar overzee te worden uitgezonden.

c. Een derde hachelijk punt is het feit dat de bij de wet geregelde (of aan betrokkene toegezegde) maximale dienstduur bij herhaling werd overschreden.

d. Tenslotte is er nog op gewezen dat de dienstplichtwet aangeeft dat dienstplichtigen wettelijk dienen te worden ingeschreven in een daartoe door de gemeenten aan te leggen register in het jaar waarin zij de 18-jarige leeftijd hebben bereikt. Aan deze voorwaarde is niet voldaan als we spreken over de lichten 1925 en 1926.

Bij al die punten is er sprake van de vraag of de overheid daarmee "onrechtmatig" heeft gehandeld en derhalve voor schadevergoeding kan worden aangesproken.

Onder normale omstandigheden lijkt dit wel het geval te zijn.

In de oorlog is door de Duitse bezetter bij herhaling een beroep gedaan op artikel 21 van de Nederlandse Grondwet. Daarin stond namelijk dat de zetel der regering in geen geval buiten het Rijk mocht worden verplaatst. De regering in Londen zou daardoor geen "wettige" regering zijn (geweest)!

Juridisch is hiertegen aangevoerd dat in die tijd het adagium gold "impossibilium nulla obligatio" d.w.z. onmogelijkheden leiden tot geen verplichting.

In die discussie heeft de regering zich op het standpunt gesteld dat in tijden

van oorlog een beroep gedaan mocht worden op het "staatsnoodrecht". Dit noodrecht is gebaseerd op het beginsel: "salus rei publicae summa lex" ofwel "het welzijn van het gemeenebest is de hoogste wet".

Het is echter een dringende vraag of de overheid zo lang na het beëindigen van de oorlog zich voor wat betreft de uitzending van dienstplichtigen naar Indië nog wel op dat staatsnoodrecht mocht beroepen. Vele des-

kundigen menen hierover hun twijfels te hebben. Daar hiervoor geen objectieve regels bestaan zullen die meningsverschillen wel niet tot juridische procedures kunnen leiden.

VAN DE VOORZITTER

U leest op dit moment in de 50e SOBAT. Wie had kunnen denken dat toen onze krant in juni 1987 voor het eerst verscheen het zo'n lang leven zou zijn beschoren.

Onder de bezielende leiding van onze sobat H. Rausch is de krant van toen uitgegroeid tot een zeer gewaardeerd en veel gelezen tijdschrift, die ons 6 x per jaar informeert over het wel en wee van de oud Indië militair. In het eerste nummer staat een artikel van de eerst gekozen voorzitter, de heer van Montfoort, waarin hij de hoop uitspreekt dat de SOBAT een lang leven zal zijn beschoren. Nog een half jaar en onze uitgave bestaat 10 jaar. Eén van de eerste medewerkers, sobat T. v/d Wildt schrijft "mannen en vrouwen van marine-, land- en luchtmacht kunnen hun verhaal in de SOBAT kwijt" en ik denk dat zijn visie juist is gebleken.

In de eerste nummers een terugblik op de situatie 40 jaar geleden, maar ook een vergelijking met nu (1987). Een verhaal van B. van Alphen over Batu (O. Java) vroeger en nu, Sanur Beach in 1948 en 37 jaar later van T. v/d Wildt. Een artikel van H. Rausch "wij zijn niet kapot te krijgen" en hij heeft gelijk gekregen, want door de inzet van de mannen van het eerste uur is een veel gelezen blad ontstaan. Er is veel gebeurd in de bijna 10 jaar verschijnen van de SOBAT.

Van de eenvoudige krant die 4 x per jaar verscheen, is het een uitgave geworden die 6 x per jaar bij ons in de bus rolt.

Zonder iemand iets te kort te willen doen wil ik toch enkele namen noemen die er voor zorgen dat wij iedere 2 maanden een interessante SOBAT ontvangen, n.l. sobats L.C. Zéguers, R. Grit en J. Zwaan en namens het bestuur van VOMI Nederland T. Lentz, die via de SOBAT de strijd aanbindt

tegen het onrecht ons veteranen aangedaan. Daarnaast zijn er een groot aantal sobats die met hun verhalen ons terug brengen naar een aantal jaren die vaak bepalend zijn geworden voor de rest van ons leven.

Mede door de SOBAT is de VOMI een vereniging met meer dan 8600 leden. Het is niet altijd eenvoudig om oude sobats te bewegen zich via de VOMI te manifesteren en te zorgen dat in de betrekkelijk korte tijd die onze vereniging nog te gaan heeft, de ons toegedachte erkenning als oud Indië militair, een maximale inhoud te geven.

Het blijkt steeds meer dat nu wij ouder worden een aantal onzer problemen krijgen door hun Indië-periode en ik geloof dat het de plicht van ons allen is om deze problemen gezamenlijk aan te pakken. Dat kan o.a. door onze actieve sociale commissie. Velen hebben zich ook dit jaar weer voor de VOMI en dus voor hun vereniging ingezet, in de eerste plaats de besturen van de verenigingen, die een groot deel van hun vrije tijd besteden aan hun VOMI.

Ik weet dat het onmogelijk is een ieder te noemen die zich voor de VOMI heeft ingezet, maar U kunt er van overtuigd zijn dat alle medewerking door die leden in dank wordt aanvaard.

Wij weten dat de VOMI geen blijvertje zal zijn, ik hoop echter dat door onze gezamenlijke inspanning de "Indiëperiode" niet uit de Nederlandse geschiedenis zal verdwijnen.

Met dank voor de samenwerking, wens ik U mede namens alle bestuursleden van VOMI Nederland prettige feestdagen en een voorspoedig 1997.

J. Dijkema.

VAN DE REDACTIE

In het laatste nummer in enig jaar van een periodiek als de "SOBAT" is het een goede gewoonte om een woord van dank te richten tot allen die op enigerlei wijze medewerking hebben verleend bij de totstandkoming van ons verenigingsorgaan. De redactie dankt dan ook op het einde van het jaar 1996 allen voor de ondervonden hulp en steun in genoemd jaar en spreekt daarbij de hoop uit ook weer op diezelfde hulp en steun in het jaar te mogen rekenen. De gedachten van de redactie gaan daarbij o.a. uit naar het bestuur van VOMI Nederland, de besturen van de aangesloten VOMI-verenigingen, de Sociale Commissie, maar ook naar de individuele VOMI-leden en andere personen, die d.m.v. het inzenden van copy helpen het blad te verlevendigen, maar zeer zeker ook aan Helton Van Haeringen & Koninklijke Drukkerij De Swart in Den Haag voor de bijzonder prettige samenwerking die wij steeds van hen mochten ondervinden.

Tenslotte wens de redactie iedereen nog bijzonder fijne feestdagen en een zeer voorspoedig 1997.

Sluitingsdata inzenden copy voor de eerstvolgende 3 nummers:

nr. 51 30.12.1996
(verschijnt in februari 1997)
nr. 52 24.02.1997
(verschijnt in april 1997)
nr. 53 28.04.1997
(verschijnt in juni 1997)

HINDERLAAG

Convooy-overval op de weg tussen Pulau Panggung en Soegi Waras - Cemendo Plateau. 27 februari 1949 3-5-8 R.L.)

24.02.1940. Wij vertrokken uit ons detachement Pulau Panggung per 3-tonner naar Baturadja waar wij eerst 2 gevangenen (peloppers) afleverden bij de B.I.V.C. voor interrogatie - enz.. Hierna reisde ik door naar Parbamoe-lin - (tandarts treatment) en keerde de volgende dag terug naar Baturadja, vanwaar wij de 26e februari terugkeerden naar P. Panggung, met als extra wagenbewaking jongens van de 2e cie., die wel eens wat actie wilden zien. Zij waren van een rustige buitenpost. De 2 lairage-wagens arriveerden later in de dag in Pulau Panggung, waarna ik diezelfde nacht dienst deed als wachttdt. De volgende morgen, de 27e februari, vertrokken de twee wagens weer terug naar Baturadja. Ongeveer een uur later werd ik wakker geschud. Een wagen kwam terug met het nieuws dat de voorste wagen op een mijn was gereden, in een hinderlaag, enz. Direct daarop werd er een patrouille georganiseerd, onder leiding van sgt. Hardijser en vertrokken wij met de andere wagen terug naar de plaats van de hinderlaag. In de omgeving aangekomen sprongen we van de wagen en om de bocht van de weg zagen wij de wagen op zijn kant in een gat in de weg (landmijn) en peloppers milling around. Wij openden direct het vuur met de bren en de Lee Enfields, waarop de peloppers het hazenpad kozen, in de jungle verdwenen. Bij de wagen aangekomen zagen wij al direct een been uitsteken uit de laadbak, een gesneuvelde kameraad. Later vonden wij in het ravijn de ontzieldde lichamen van 6 andere kameraden, ontdaan van hun uniform, sommigen toegerust met een klewang. De chauffeur had een groot gat in zijn borst (ik zal geen namen noemen i.v.m. eventuele nog levende familie-leden in Holland). De korporaal zijn herenpan compleet afgeslagen (scherf van de mijn?), zijn hersens lagen in het gras, geen mooi gezicht! Also de jongen die die nacht op mijn tampatje sliep, daar ik op wacht was, was helemaal blauw (gelaatskleur), terwijl de soldaat die filmrolletjes van mij had meegenomen voor developping, had klewanghouwen over zijn gezicht en handen, waarschijnlijk

probeerde hij zich af te weren. We ontdekten even later sergeant-majoor Moll die gewond was (schot in dijbeen) en zich in het ravijn schuil hield, onder some bushes tot wij arriveerden. 3 andere jongens werden vermist. Twee kwamen twee dagen later opdagen in Pulau Panggung, doch de andere vermiste, soldaat P. Rosa is nimmer teruggevonden ondanks alle naspeuringen - taal noch teken! Na de gesneuvelde wapenbroeders achter in de laadbak van de 3-tonner te hebben gelegd, keerden wij naar ons detachement Pulau Panggung terug, waar zij de volgende dag met militaire eer werden begraven, na een toespraak van onze detachementscommandant, 1e Lt. Ph. van Dixhoorn. Dat zij rusten in vrede. Boekit Barisan was een detachement (buitenpost) hoog in het Boekit Barisan-gebergte, op het Cemendo Plateau (Zuid-Sumatra). Een ideaal terrein voor guerilla-oorlog - hinderlagen, enz. De T.N.I.-bende, verantwoordelijk voor deze hinderlaag stond onder leiding van een zekere Lt. Simajuntak, een beruchte bende-leider, welke later na een mislukte opstand in Sumatra tegen Sukarno, 17 oktober 1952, zelfmoord pleegde, op de leeftijd van 28 jaar. Zijn jongere broer "Liberty" Simajuntak, sneuvelde tijdens een overval op de politiepost Tandjung Agung, 17 april 1949, evenals een aantal andere bende-leden (peloppers), die hoogstwaarschijnlijk betrokken geweest waren bij de convooy-overval (27-2-49) op de weg tussen Soegi Waras en Pulau Panggung. Wij liepen veel patrouilles in dit onbergbare gebied, waar vele rondzwervende bendes, peloppers en T.N.I. zich hadden teruggetrokken na de 2e positionele actie en zich schuil hielden. Door het vele patrouilleren en die bendes uit

elkaar te slaan, kregen zij geen kans op rust. Dat er van onze kant ook verliezen werden geleden is begrijpelijk, het ging hard tegen hard. Selamat Malam!
Sobat C. v/d Heuvel, Australië

VOMI ZUID-HOLLAND NRD. BOEKTE IN DE LIER HAAR 1000e LID

De regio-bijeenkomst van de Vereniging Oud Militairen Indiëgangers eindigde deze keer op een feestelijke wijze. Een groot aantal "sobats" hadden een gezellige middag, met een video-film en een drankje werd de onderlinge band weer aangehaald. Toen echter de burgemeester van de Lier, de heer v/d Meer binnenkwam was het duidelijk dat er iets bijzonders ging gebeuren. En ja hoor, na 10 jaar geleden te zijn opgericht, zou op 12 november j.l. het 1000ste lid worden ingeschreven. Het was de heer v/d Lee uit Maassluis die tot zijn verrassing naar voren werd geroepen en hem werd door de burgemeester een plaquette en een taart met het getal 1000 aangeboden. Ook aan de leden 999 en 1001 die dezelfde middag konden worden ingeschreven, kregen een plaquette aangeboden. Bij het ouder worden van de leden wordt het steeds duidelijker hoe belangrijk deze vereniging is. Met name de sociale zorg en de behoefte om de gevallen kameraden in het voormalige Nederlands-Indië te herdenken zijn belangrijke taken die de vereniging op zich heeft genomen.

Een verantwoording

De in 1943 ondergedoken militairen.
Een verantwoording.

Motto:

To the Judge of Right and Wrong
With Whom fulfilment lies
Our purpose and our power belong,
Our faith and sacrifice.
(Rudyard Kipling)

1. Een waarschuwing vooraf

Beginnen wilde ik met een paar waarschuwingen. Het hierna volgende zal een lang verhaal worden. Het zal misschien (naar mijn aard) ook niet zo gemakkelijk zijn.

U zult er bovendien mijzelf en mijn opvattingen in herkennen en die zullen u wellicht niet bevallen.

Maar ook zult u ervaren dat gevoelens van recht en onrecht geen ruimte laten voor verschil in perceptie. De strijd tegen onrecht laat dit niet toe, althans niet voor mij.

Om u duidelijk te maken wat voor mij de essentie van "het recht" is laat ik hieronder een paar door mij gedane uitspraken hieromtrent volgen. Dit uiteraard met de excuses dat ik mijzelf citeer.

a. Op een bijeenkomst bij VOMI-Zuid-Holland Zuid was enige jaren geleden ook Mevr. van Heemskerck van de VVD aanwezig. In een discussie over het hebben onthouden van pensioenrechten aan een deel der Indië-veteranen (namelijk die geen ambtenaar zijn geworden) stelde zij de vraag of ik ook wist welk prijskaartje daaraan hing.

Ik heb toen geantwoord: "Mevr. van Heemskerck het recht heeft geen prijskaartje".

b. Toen wij in een demonstratieve optocht naar het Gerechtsgebouw in Leeuwarden liepen naar aanleiding van het proces tegen Boomsma, die ons met SS-ers had vergeleken, stelde een journalist mij de vraag "Gaat u uw recht halen". Ik heb daarop geantwoord

"Mijnheer, het recht wordt niet gehaald, het recht wordt gedaan".

c. Mevr. v.d. Molen van de EO (die de uitzending over ons heeft verzorgd) stelde mij, in het interview dat ik met haar had, de vraag of ik werkelijk dacht iets te bereiken.

Mijn reactie daarop was dat ik dat niet wist en dat de kansen daarop

misschien wel klein zouden zijn. Ik heb daaraan echter een tegenvraag gekoppeld en wel of zij van mening was dat wij ons dan maar bij onrecht moesten neerleggen.

Het recht is in mijn ogen geen bezit, maar een opdracht. Recht heb je niet, recht wordt gedaan. Iedere automobilist dient te weten dat je voorrang niet hebt, maar dient te geven.

En als we zeggen dat de wet heilig is dan is dat alleen maar na toetsing aan de normen der "gerechtigheid". Bovenstaande kan u enigszins een indruk geven waarom ik het bovenstaande gedicht van Kipling als motto van dit verhaal heb gekozen.

2. Het bestuur van VOMI-Nederland

Soms krijgt het bestuur van VOMI-Nederland reacties in de trant van "Waarom doen jullie daar niets aan". Nu is VOMI een belangenbehartigende club. Het bestuur van VOMI Nederland heeft (en dat heb ik al vaker gezegd) geen eigen doeleinden. Ook een maatschappijbeeld waarvan de idealen het handelen van het bestuur bepalen is niet voorhanden.

Het bestuur van VOMI Nederland kan en wil niet anders zijn dan dienstbaar aan de wensen van de leden. Dit betekent dat het bestuur slechts handelt in opdracht van de leden en niet op eigen houtje.

Natuurlijk zijn er zaken waarbij het bestuur wel kan aanvoelen wat de leden wensen en dan zelfstandig handelen. Het geval P. P. is daarvan een voorbeeld.

Maar in het algemeen zullen de leden aan het bestuur kenbaar moeten maken welke vormen van onrecht aangekaart dienen te worden bij het Veteranen-Platform of bij de overheid.

3. Het onrecht waar het in dit geval om gaat

Hierover heb ik reeds eerder bericht. Ons bereikte het verhaal van de twee onderwijzers die in 1940 beide als dienstplichtig soldaat de oorlog meemaakten en de meidagen overleefden. Beiden werden in 1943 opgeroepen door de bezetter om zich voor hernieuwde internering te melden.

De een meldde zich met zijn koffertje bij het station en werd gevangelijk weggevoerd. De ander (gezagsge-

trouw als hij was) meldde zich niet maar dook, op bevel van de wettige regering in Londen, onder.

Nu na 50 jaar besluit de Nederlandse overheid dat de oud-militair die zich in 1943 gemeld heeft niet alleen 700 gulden achterstallig soldij ontvangt, maar dat ook de tijd in krijgsgevangenschap doorgebracht pensionabel is ingeval hij ambtenaar is.

Dat geldt dus voor die ene onderwijzer.

De gezagsgetrouwe onderwijzer die is ondergedoken krijgt geen 700 gulden, maar krijgt ook de tijd die hij is ondergedoken niet als pensionabel aangerekend.

Het bestuur van VOMI Nederland heeft de behandeling van de ondergedoken onderwijzer als in hoge mate onrechtvaardig beschouwd en heeft besloten deze situatie als een probleem aan de orde te stellen.

N.B.

Van een moreel oordeel over het al of niet onderduiken in de situatie van 1943 dient het bestuur zich te onthouden, omdat niet iedereen in de gelegenheid was een onderduikadres te vinden. Maar dat is hier ook niet aan de orde.

4. De lange weg en de vele voetangels en klemmen

a. Reeds enkele jaren geleden ben ik begonnen met over dit onderwerp in de Sobat te schrijven. Dit in een poging om het probleem besproken en er een duidelijk zicht op te krijgen. Er zijn daar toen maar weinig reacties op gekomen.

b. Toen ik door de VOMI werd gevraagd om als vertegenwoordiger in het Veteranen-Platform op te treden, heb ik ook daar het probleem aan de orde gesteld.

Maar daar vond ik evenmin gehoor. Men vond het geen punt dat aan de orde kon worden gesteld in de gesprekken met de overheid.

Het standpunt van het VP vond ik later in de oude files die mij ter beschikking waren gesteld.

Het blad dat ik onder ogen kreeg had geen datum en ook geen geadresseerde. Slechts het logo van het VP gaf aan dat het een VP-stuk was.

De inhoud van dat stuk volgt hieronder: Betreft: soldij Krijgsgevangenen.

Tussen de periode 15 mei 1942 en augustus 1943 werd, op last van de Duitse bezetters, een groot deel van de officieren en onderofficieren van de Nederlandse Krijgsmacht in krijgsgevangenschap afgevoerd.

Op basis van de beschikkingen van de Commissaris voor de belangen van de v.m. Nederlandse Weermacht werd bepaald dat al deze, in krijgsgevangenschap afgevoerde, militairen geacht werden in werkelijke dienst te zijn.

Tevens werd bepaald dat het beroepspersoneel, waaronder zowel beroepsofficieren, onderofficieren, korporaals en soldaten, aanspraak kon maken op bezoldiging aangezien zij een dienstverband hadden.

Reserve- en dienstplichtig personeel was weliswaar "in werkelijke dienst" maar had géén dienstverband en had formeel dus geen recht op soldij. Niettemin werd bepaald dat van deze groep de reserve-officieren wel in aanmerking werden gebracht op bezoldiging, doch dat de krijgsgevangenen militairen beneden de officiersrang deze bezoldiging werd onthouden.

Naar de mening dezerzijds was en is hier sprake van een nog steeds schrijnende onbillijkheid en rechtsongelijkheid die alsnog dient te worden te niet gedaan door diegenen van bedoelde groep die nog in leven zijn en daartoe de wens te kennen geven, uit billijkheidsoverwegingen de hen destijds onthouden soldij alsnog toe te kennen.

Het Veteranen Platform nodigt u uit een motie in diër voege in te dienen, dan wel, indien deze motie door een andere fractie zou worden ingediend, daaraan uw steun te verlenen.

NOOT: naar wij begrepen hebben wenst de minister daartoe niet over te gaan om een "uitstralingseffect" o.a. ten aanzien van hen, die niet in krijgsgevangenschap zijn geraakt, te voorkomen.

Dezerzijds wordt opgemerkt dat dit blijkbaar niet als een belemmering werd gezien, toen aan de krijgsgevangenen reserve-officieren wel hun wedde werd toegekend.

Aan dit standpunt heeft het VP zich blijvend geconformeerd. In mijn verdere stappen op de weg kom ik daar wel op terug zij het mogelijk zonder verwijzing naar dit stuk.

Een paar opmerkingen wil ik al wel maken.

De General der Flieger Christiansen spreekt in zijn "Bekanntmachung" van "de leden der vroegere Nederlandse Weermacht". Daartoe behoren dus ook de gewone soldaten en de korporaals. Waarom die niet zijn genoemd en men zich alleen beperkt tot officieren en onderofficieren is mij duister.

Evenzeer is het mij duister hetgeen in de vijfde alinea wordt gesteld.

Qualificaties als "in leven zijn", "op hun wens", en "uit billijkheids-overwegingen" zijn voor mij in dit verband onbegrijpelijk.

Hoe dan ook, het VP was niet bereid het probleem van de ondergedoken militairen opnieuw op te brengen.

Een frictie ontstond toen de secretaris van het VP de in mijn ogen denigrerende opmerking maakte dat iedereen wel kon zeggen ondergedoken te zijn geweest. Daarmee duidelijk aangevend geen onderscheid te maken tussen het recht en de bewijsvoering eventueel een rechtgebonden te zijn. Ik voelde mij persoonlijk door deze benadering aangesproken omdat zowel mijn broer als mijn zwager uit principiële gronden beiden waren ondergedoken en ikzelf als "radraaijer" in die dagen van 1943 door de SD was opgepakt.

De daardoor ontstane irritatie was de reden dat ik in een artikel in het augustusnummer van de Sobat in 1995 daarop nader ben ingegaan en mijn ongenoegen over de gang van zaken heb kenbaar gemaakt.

Dat is mij niet in dank afgenomen en een reactie bleef dan ook niet uit. In een brief die aan alle mogelijke belangrijke instanties is gestuurd heet het o.m.:

"Het kernprobleem is hierbij doorgaans, dat dhr. Lentz zich niets gelegen laat liggen aan "bestaande wetten en zich niet wenst te realiseren dat een wet niet zonder meer gewijzigd, met terugwerkende kracht ingevoerd of ter zijde geschoven kan worden.

Te gemakkelijk gaat dhr. Lentz er van uit dat niet de wet maar zijn opvattingen maatgevend zijn, zoals ook weer blijkt uit opmerkingen in opgemeld stuk."

Het blijven opkomen voor hetgeen ik als onrechtvaardig meen te moeten

bestempelen (en met mij het gehele VOMI-bestuur) maakt mij dus tot een "arrogante betweter" die geen oog heeft voor de realiteit.

Een en ander was wel mede reden voor mij om mijn vertegenwoordiging in het VP namens de VOMI te gaan beëindigen.

c. Een artikel in "Opmaat" over het boek "Officieren achter prikkeldraad" bracht mij er toe de schrijver van dat boek (kolonel b.d. L. de Hartog) te vragen welke opvattingen hij er op na hield aangaande de "rechtspositie van de militair die zich aan krijgsgevangenschap onttrok, hetzij door ontvluchting, hetzij door zich niet te melden". Het ontsnappen was namelijk een dagelijkse denktraining.

Het antwoord dat ik kreeg van de betrokken hoofdofficier was verbluffend.

Hij schreef mij namelijk dat ik mij klaarblijkelijk onvoldoende in de materie had verdiept en om mijn onkunde iets bij te spijkeren stuurde hij een aantal artikelen van zijn hand betreffende het afleggen van een "erewoordverklaring" en de gevolgen van het niet houden van dat erewoord. Hij voegde daaraan nog toe dat hij niet betrokken wenste te worden in een discussie over de door mij aangesneden problematiek.

Verbluft was ik omdat de schrijver blijkbaar zo geobsedeerd was door die erewoordverklaring dat hij alleen maar kon denken in de categorie "officieren". Voor de gewone soldaat die nimmer een erewoordverklaring heeft afgelegd was in zijn gedachtengang naar alle waarschijnlijkheid geen ruimte.

d. Toen ik de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht, de Vice-admiraal van Aalst, die ik eveneens het probleem had voorgelegd, vroeg om zijn mening kreeg ik een kort, maar duidelijk antwoord, hij stelde namelijk letterlijk: "dat ben ik helemaal niet met u eens, degene die zijn erewoord breekt heeft zijn rechten verspeeld." Mijn reactie daarop was dat dit in mijn ogen een "voorroedeel" was aangezien de gewone soldaat een dergelijke verklaring nimmer had afgelegd.

Het feit dat ik deze opvatting als een "voorroedeel" bestempelde en niet zoals hij zelf zei een "kortstondig misverstand" had tot gevolg dat mij door hem "ongepast gedrag" werd verweten.

Daarbij werd mij bovendien medegedeeld dat ook hij niet in een discussie over de door mij aangekaarte problematiek wenste te worden betrokken en hij zich bij voorbaat conformeerde aan de beslissing van de Staatssecretaris van Defensie.

e. Enkele weken geleden werd mij een boekje toegestuurd waarin het verslag was opgenomen van een symposium gehouden ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Bond van Oud-Stoottroepers en Stoottroepers.

Het symposium stond onder beschermheerschap van de IGK, Vice-Admiraal van Aalst.

Het symposium werd in alle opzichten als een doorslaand succes betiteld. Met belangstelling heb ik de verschillende gehouden toespraken gelezen. Daarbij was voor mij duidelijk een deel uit de toespraak van de overste b.d. drs J.W.M. Schulten van wezenlijk belang.

Ik citeer:

"Was de ondergrondse strijd tegen de vijand een aspect van de algehele oorlogvoering?"

De overheid wist er aanvankelijk geen raad mee en reageerde uiterst onbeholpen.

Ter illustratie volgt een enkel voorbeeld. Eén van Nederlands meest actieve verzetsstrijders was tweede luitenant KNIL Chris Navis. Voor zijn grote verdiensten in het verzet werd hij na de Tweede Wereldoorlog benoemd tot Ridder in de Militaire Willemsorde, een meer dan terechte erkenning voor zijn dappere daden. De jarenlange spanning waaraan Navis tijdens de oorlog was blootgesteld geweest - hij wist zich steeds aan arrestatie door de SD te onttrekken -, had tot gevolg dat hij toen de oorlog voorbij was, medisch ongeschikt werd bevonden voor voortzetting van zijn militaire loopbaan. Navis werd afgekeurd "wegens gebreken, niet in en door de dienst verkregen".

Navis was niet de enige die een dergelijke behandeling ondervond.

Dit voorbeeld sluit waterdicht aan op het door de VOMI opgebrachte probleem van de onderwijzer. Navis was immers niet geïnterneerd en derhalve niet in "werkelijke dienst".

Door de spreker is daaraan vervolgens toegevoegd:

"Hierbij moet worden aangetekend

dat de Nederlandse overheid met de vooroorlogse wetgeving had rekening te houden en dat het niet in acht nemen daarvan tot nog veel grotere onrechtvaardigheden zou hebben geleid."

5. Vele open vragen

De lange weg en de vele botsingen op die weg hebben bij mij wel een aantal vraagtekens opgeroepen. Vooral verbaasd heb ik mij over het feit dat ik op die weg steeds weer geconfronteerd werd met de zogenaamde "erewoordverklaring". Was dat een uiting van een élitair groepsdenken?

De gewone soldaat kwam naar mijn gevoel in die gedachtengangen helemaal niet voor.

En als ik dat weer eens las kwam mij daarbij het lied in de gedachten dat door Marlene Dietrich werd gezongen en waarvan de woorden luiden: "Sag mir wo die Soldaten sind, wo sind sie geblieben".

Ook het feit dat door de overste Schulten als voorbeeld van gevoelens van onrecht de behandeling van de luitenant KNIL Navis werd aangehaald wekte mijn verbazing. Het was ongetwijfeld een uitstekend symposium waarin dit voorbeeld werd aangehaald. Maar was de behandeling van de luitenant Navis door de overheid alleen maar goed om als illustratie te worden gebruikt in een lezing?

Wat hebben de aanhouders van die lezing gedaan aan dit onrecht en wat doen ze er nu nog aan.

Naast verbazing was er voor mij ook een niet begrijpen.

Wie kan mij verklaren dat men geen recht heeft op soldij als men in werkelijke dienst is, zoals hierboven in het VP-stuk wordt gesteld?

En als de soldij onrecht is ingehouden waarom heeft dan de overlevende weduwe niet een recht daarop.

Wie heeft bedacht dat krijgsgevangenen officieren wel rechten konden doen gelden maar de lagere rangen niet?

Zo zou ik nog wel even door kunnen gaan.

En de opmerking van de overste Schulten dat men noodgedwongen moest terugrijpen op vooroorlogse wetten en dan een onrecht op de koop toe moest nemen om nog groter onrecht te vermijden.

Was dat noodgedwongen terugrij-

pen op vooroorlogse wetten ook in het geding toen het ging om een langere dienstdaag dan in die wetten was vastgelegd?

En de wettelijke onmogelijkheid om zonder toestemming van betrokkene naar overzee te worden uitgezonden? Ik moet u eerlijk zeggen dat ik "flabbergasted" was na lezing van al de stukken die op dit onderwerp betrekking hadden.

6. Het feitelijke probleem

Ik heb al die argumenten en drogredenen uiteindelijk maar gelaten voor wat zij waren en heb geprobeerd een beeld te krijgen van de werkelijke gang van zaken.

Om de VOMI te vrijwaren van kritische opmerkingen door het VP dat men buiten het VP om de minister benaderde heb ik dat op persoonlijke titel gedaan.

Er was een groot aantal vragen waarop een antwoord gevonden moest worden.

De uitgangstelling waar ik aanvankelijk steeds tegen op liep was dat de krijgsgevangenen militairen in werkelijke dienst werden geacht te zijn geweest en de ondergedoken militairen waren dat niet, ergo hadden zij geen rechten. Hierbij kwam nog het vreemde argument dat zij geen "dienstverband" hadden.

Met veel trek- en duwwerk is een aantal vragen uiteindelijk beantwoord.

De belangrijkste vragen en de antwoorden zal ik hieronder kort weer geven.

a. Een definitie van een "krijgsgevangene".

Het antwoord hierop was: "de militair die zijn wapens heeft neergelegd en zich in de macht van de vijand bevindt" (hier geldt het Duitse woord "Befehlsgewalt").

b. Waren de militairen die zich na de capitulatie niet in de macht van de vijand bevonden krijgsgevangenen?

Of anders gesteld, onttrokken de militairen die, na het tekenen van het capitulatie document, naar Engeland uitweken zich aan krijgsgevangenschap of voerden zij een bevel tot overgave niet uit.

Het antwoord is dat de militairen na het tekenen van de capitulatie documenten geacht werden zich in krijgsgevangenschap te bevinden.

Degenen die uitweken naar Engeland onttrokken zich dus aan krijgsgevan-

genschap en voegden zich bij de legermacht die de strijd voortzette.

c. Als volgens de internationale regels het volgende geldt:

"Kriegsgefangenschaft endet mit der Entlassung", is voor de Nederlandse militairen in 1940 dan de krijgsgevangenschap beëindigd en zijn zij weer gewoon burger of zijn zij slechts vrijgesteld van internering en blijft hun status als krijgsgevangene van kracht?

Het antwoord luidt dat zij uit krijgsgevangenschap zijn ontslagen en teruggekeerd zijn naar de status van burger.

d. Had de Duitse bezetter het recht om de Nederlandse oud-militair opnieuw krijgsgevangen te nemen nu die de status van burger had verkregen?

Moest hij ze daarvoor niet eerst weer als soldaat oproepen en was dat volgens het oorlogsrecht toegestaan?

Op deze vraag is geen antwoord gegeven. Slechts werd bepaald dat, indien de bezetter daartoe zou overgaan, hij deze oud-militairen als krijgsgevangenen te behandelen had en degenen die zich aan hernieuwde internering onttrokken bij gevangenneming even eens als krijgsgevangenen diende te behandelen.

Dit standpunt is door de Nederlandse regering in Londen van het begin af aan reeds ingenomen.

e. De opnieuw geïnterneerde oud-militairen werden dus geacht krijgsgevangen te zijn en derhalve in werkelijke dienst.

De absurde redenering dat de beroepsmilitairen een dienstverband hadden en daardoor recht op hun soldij, terwijl de dienstplichtigen geen dienstverband hadden en derhalve formeel geen recht op soldij, heeft in de loop van de tijd niet standgehouden.

In werkelijke dienst zijn en dan geen recht op soldij hebben zou betekenen, dat elke dienstplichtige soldaat geen recht op zijn soldij zou hebben.

f. Met het bovenstaande is de positie van de opnieuw in krijgsgevangenschap weggevoerde oud-militairen wel aangegeven.

Van belang is echter de juridische status van de ontvluchte krijgsgevangene voor de tijd die ligt tussen ontsnapping en het zich weer bij de eigen legermacht hebben gevoegd.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat er slechts een graduëel verschil is tussen uit het kamp ontvlucht zijn en het zich niet melden voor internering

en geen principiële verschil.

De vraag die ik bij herhaling aan het ministerie heb gesteld is dan ook:

"Wat is de juridische status van de ontvluchte krijgsgevangenen".

De briefschrijverij heeft geleid tot een conclusie mijnerzijds die in de volgende brief aan de staatssecretaris, voor zo ver ik kan beoordelen, duidelijk is weergegeven.

Aan de Staatssecretaris van Defensie
Plein 4, 2511 CR Den Haag.

Veenendaal, 8 juli 1996.

Excellentie,

Uitgerekend op de dag waarop de media bol stonden van de vertrouwens-crisis die blijkbaar aan het ontstaan was of reeds bestond tussen de krijgsmacht en de politiek kreeg ik Uw reactie, gedateerd 2-7-96, op mijn schrijven van 30 maart j.l.

Een van de punten die als een begeleidend verschriftsel van de vertrouwenscrisis tussen de krijgsmacht en de overheid wordt gesignaleerd hetzij als oorzaak, hetzij als gevolg blijkt het gebrek aan een adequate communicatie tussen beide partijen te zijn.

Een goede communicatie is echter niet alleen een conditio sine qua non voor een goede relatie tussen krijgsmacht en politiek maar evenzeer tussen de staatsburger en zijn regering. Ik meen dat dit in onze democratische samenleving en rechtsstaat terecht een van de grondstellingen is.

In Uw reactie op mijn brief heb ik helaas geen enkele indicatie gevonden die zou kunnen duiden op een geheel of gedeeltelijk antwoord op de in genoemd schrijven door mij gestelde vragen.

Dat deze reactie in mijn ogen slechts niet ter zake doende opmerkingen bevat en geheel aan de gestelde problematiek voorbij gaat, laat mij vanuit die democratische grondstelling slechts de conclusie dat U de gemaakte opmerkingen niet hebt neergeschreven uit onkunde of uit onwil, noch om tijdwinst te behalen, maar dat ik klaarblijkelijk niet in staat ben geweest om op duidelijke wijze de essentie van mijn probleemstelling onder woorden te brengen en zodoende U in de onmogelijkheid brengend een duidelijk antwoord te geven.

Staat U mij daarom toe U mijn probleem nogmaals te formuleren en dan hoop ik dat U mij op grond van

de door mij aangenomen democratische uitgangspunten wel een duidelijk antwoord zult kunnen en willen geven op de door mij gestelde vragen.

In Uw reactie worden de oude en bekende stellingen herhaald dat de ondergedoken militairen niet als krijgsgevangenen kunnen worden beschouwd, derhalve niet in werkelijke dienst kunnen worden geacht te zijn geweest ergo niet in aanmerking kunnen komen voor de emolumenten die aan krijgsgevangenen zijn toegekend.

U voegt hieraan dan ook nog toe dat het "zich aan krijgsgevangenschap onttrekken" een morele opdracht is en geen juridische verplichting.

Volgens U is de consequentie daarvan dat de overheid zich dan ook in geen enkel opzicht juridisch gebonden behoeft te achten.

Door U wordt daaraan dan de conclusie verbonden dat: "... er gedurende de oorlogsjaren valen waren die onder moeilijke omstandigheden moeilijke en bijzondere beslissingen moesten nemen. Beslissingen die vaak ingrijpende consequenties hadden. Het ligt niet in mijn vermogen om al die consequenties op enigerlei wijze te compenseren."

Ik kan U verzekeren dat ik deze conclusie gelet op de aard van mijn probleemstelling en mijn benadering daarvan, als volkomen misplaatst heb ervaren. De "issue" van mijn vraagstelling is een geheel andere dan in die conclusie wordt gesuggereerd.

Uitgangspunt van mijn benadering is, dat de krijgsgevangenen volgens het internationale en ook volgens het nationale recht op een door de internationale gemeenschap overeengekomen wijze zullen moeten worden behandeld.

Deze behandeling heeft betrekking op de wijze waarop "de vijand" met de krijgsgevangenen dient om te gaan, maar ook op welke wijze de eigen overheid bepaalde verplichtingen heeft jegens die krijgsgevangenen genomen militairen. In dit verband wordt steeds het begrip "in werkelijke dienst zijn" gehanteerd.

In dit laatste geval gaat het volgens het Nederlandse recht om een compensatie voor gedeerde soldij en het verder opbouwen van pensioenrechten (althans indien de krijgsgevangene in overheidsdienst is).

Tot zover zijn het slechts de feiten

waarover wij hoogstwaarschijnlijk geen verschil van mening hebben. Het is echter niet de behandeling van degenen die de facto krijgsgevangenen zijn geweest die ter discussie staat, maar de behandeling van hen die "als krijgsgevangenen dienen te worden behandeld, ook al bevinden zij zich niet of niet meer in de werkelijke macht van de vijand".

Artikel 4 B 1 van het "Verdrag van Geneve betreffende de behandeling van krijgsgevangenen" zegt hiervan het volgende:

"Evenzo als krijgsgevangenen zullen worden behandeld, personen behorende of behoord hebbende tot de gewapende macht van het bezette land, indien op grond daarvan de bezetende mogendheid het noodzakelijk oordeelt hen te interneren - zelfs indien zij hen aanvankelijk heeft vrijgelaten....."

..... in het bijzonder na een niet-geslaagde poging om zich te voegen bij de gewapende macht, waartoe zij behoren en welke aan de strijd deelneemt, dan wel wanneer zij geen gevolg geven aan een sommatie tot hen gericht met het oogmerk hen te laten interneren."

Hieruit blijkt volgens mijn opvattingen (als niet-jurist) dat ook de Nederlandse regering zich op grond van deze internationale overeenkomst verbonden heeft de ontsnapte krijgsgevangenen en de zich niet voor hernieuwde internering gemeld hebbende ex-militairen "als krijgsgevangenen" te behandelen.

Mijn vraag aan U was en is derhalve: "op grond van welke argumenten U meent aan de regels van deze internationale overeenkomst geen gevolg behoeven te geven".

Hierover heb ik tot nu toe van Uw ministerie geen enkel uitsluitsel ontvangen.

Er is echter ook nog iets anders. In Uw afwijzende reactie wordt door U gesteld dat het "zich aan krijgsgevangenschap onttrekken" slechts een morele verplichting van de militair betekent en de overheid juridisch niet door de consequenties daarvan wordt gebonden.

Met deze stellingname worden alle morele verplichtingen van de overheid onder het tapijt gevoegd. Wat dit betekent moge uit het volgende blijken.

In de bijlage vindt U de regeringsverklaring die door de wettige Nederlandse regering in Londen door middel van het door vliegtuigen afgevoerd blad "De Wervelwind" aan het Nederlandse volk werd meegegeeld.

Het resultaat van deze officiële regeringsverklaring was dat de gezaggetrouwe Nederlander onderdook en de ex-militair die zich daar niets van aantrok met zijn rieten koffertje bij het station meldde.

En nu na 50 jaar beslist de huidige regering als rechtsopvolger van de toenmalige wettige regering in Londen dat de gezaggetrouwe Nederlander moet worden gestraft voor zijn trouw en degenen die de regeringsverklaring aan hun laars laptten daarvoor een beloning moeten ontvangen.

Mijn tweede vraag aan U luidde derhalve:

Is door deze stellingname, als door U verwoord, de "morele" oproep van artikel 26 van de krijgstatut niet geworden tot een "immorele" ?

Het zijn deze twee vragen die ik U, zij het in andere bewoordingen, heb gesteld en waarop ik op grond van de democratische grondstelling, waarvan in het begin van dit schrijven ben uitgegaan, gaarne een duidelijk antwoord zou willen ontvangen.

Een antwoord dat te maken heeft met "normen en waarden" of met het verval daarvan en met, in mijn ogen, de grondslagen van onze rechtsstaat. Tenslotte zou ik het op prijs stellen indien dit antwoord niet weer eens langer dan drie maanden op zich zou moeten laten wachten. Het zou er misschien anders op gaan lijken dat er zo lang op het behalen van tijdswinst wordt gespeeld tot de dood mij in Isfahan zal komen halen.

Van de staatssecretaris heb ik tot het moment waarop ik dit schrijf i.e. begin november nog geen antwoord gehad.

In arren moede heb ik mij daarom tot mr. drs. M. Oosting (de ombudsman) gewend om hulp en het wachten is nu hoe dit afloopt.

De enige kernvraag die voor mij, na dit alles, overblijft is of ik mij op de lange weg die ik gegaan ben op een dwaalweg heb bevonden.

Mocht dit niet zo zijn dan is er geen

sprake van een nieuwe wet die een terugwerkende kracht zou moeten hebben, zoals wel is gesuggereerd, maar een eenvoudigweg nakomen van de internationale overeenkomsten en een toepassen van de Nederlandse wet.

Dit houdt ook in dat het recht voor eventuele rechthebbenden (oud-militairen of hun nabestaanden) is ontstaan vanaf de datum dat de in werkelijke dienst geacht geweest zijnde krijgsgevangenen hun recht hebben verkregen.

En mijn gevoelens die ik hiervan heb overgehouden ?

Moet het mij wat doen dat mij als persoon een arrogante betweterij, een onvoldoende kennis van zaken en een onbehoorlijk gedrag is verweten?

Geraakt heeft mij het feit dat in dit land het geziene onrecht alleen maar dient als een illustratie bij een betoog zonder iets aan dat onrecht te doen, dat het recht als een bezit wordt gezien en niet als een opdracht, dat de uitdrukking "je hebt er recht op" in ieders mond is bestorven, dat de hoogste zedelijke norm blijkbaar is "hij die weinig vraagt krijgt nooit veel", dat de wet bijna een absoluut karakter heeft gekregen en men elke toetsing aan de "gerechtigheid" achterwege meent te moeten laten.

Of ik hiermee iets bereik ?

Dat ligt aan de betrokken veteranen zelf. Ik heb gepoogd een sluitend juridisch betoog te leveren. Aan de rechter vragen om recht te doen is niet aan mij, omdat ik niet tot de betreffende categorie behoor.

Wel wil ik tot slot nog verwijzen naar een paar strofen van een gedicht van Annelou Koens dat geschreven is "vrij naar de Talmud" (= de mondelinge leer en naast de Bijbel de hoofdbron van het Joodse godsdienstige leven).

Ga door als anderen het opgeven als het wonder niet gebeurt ga dan toch door geef dan niet op te geloven in uitkomst het kan nog gebeuren.

10-JARIG BESTAAN ZUID-HOLLAND-ZUID

Jan Dijkema, Voorzitter VOMI Nederland, ontvangt het boek "De laatste man" uit handen van Ger de Jong.

Het 10-jarig bestaan van VOMI afdeling Zuid-Holland Zuid, is niet onopgemerkt voorbijgegaan. Op een druk bezochte reünie in de Gen.maj. De Ruijter van Steveninckkazerne in Oirschot waren op 18 september jl. rond de 400 deelnemers/sters aanwezig.

Na aankomst van de bussen was er ontvangst met koffie en cake. Onze voorzitter, Ger de Jong, opende de reünie en heette allen welkom, waaronder mevrouw F. Zuiddwegt, directeur Stichting Dienstverlening Veteranen, de heer M.M. Bakker, voorzitter Raad van Advies, de heer Orsel van het Veteranenplatform en echtgenote, de heer en mevrouw de Klerk van de Stichting Nationaal Indië-monument, de heer J.M. Huysmans, regiasecretaris BNMO en echtgenote, Jan Dijkema, voorzitter VOMI Nederland, bestuursleden van wapenbroeders, afd. ZHZO en bestuursleden van de VOMI-afdelingen Noord-Brabant West, Noord-Brabant Oost, Utrecht, Limburg, Zeeland en Zuid-Holland Zuid.

In zijn openingstoespraak schetste Ger de Jong het ontstaan van Zuid-Holland Zuid, somt op wat er bereikt

is en wat er nog te doen valt.

Onze doelstelling is taakstelling, aldus Ger de Jong. Zuid-Holland Zuid heeft momenteel 1150 betalende leden en eind dit jaar zullen dit mogelijk 1200 zijn. Een woord van dank richt Ger de Jong tot de aanwezige Garnizoenscommandant, luitenant-kolonel Wolters. VOMI Zuid-Holland Zuid is hem en allen, die onder hem ressorteren, dankbaar voor de ook deze dag weer verleende gastvrijheid, die door ons enorm wordt gewaardeerd. Ger de Jong benadrukt de continuïteit van het huidige bestuur van Zuid-Holland Zuid en hoopt dat, gezien onze leeftijd, Nieuw-Guineagangers in Zuid-Holland Zuid bereid gevonden zullen worden om t.z.t. het roer over te nemen. Hij besluit met alle aanwezigen een bijzonder prettige dag toe te wensen.

Hierna spreekt Harry Kuijpers, vicevoorzitter Zuid-Holland Zuid. Hij gaat kort terug in de geschiedenis van ZHZ, memoreert twee te vroeg overleden bestuursleden, te weten Anton van Rijswijk (1e secretaris) en Tom de Bart (penningmeester). Hij vraagt vervolgens Ger de Jong, Jaap van Dijk en Arnold Geurink op het podium en

overhandigt hen een schild met hierop uitgewerkt het Orde- en Vredeteken, voorzien van hun naam en de datum. Zij ontvangen dit omdat zij 10 jaar onafgebroken een bestuursfunctie vervullen. Een extra accent legt Harry Kuijpers op het aandeel van voorzitter Ger de Jong, vooral met betrekking tot het realiseren van monumenten in Zuid-Holland Zuid. Hij besluit met de beste wensen voor allen. De volgende spreker is Jan Dijkema, voorzitter VOMI Nederland, die zijn toespraak begint met de woorden: "Het is een eer om namens VOMI Nederland te mogen spreken". Hij memoreert de ruim 6000 gesneuvelden en zegt: "Zij kunnen dit niet meemaken". Hij gaat terug naar delen van de toespraak van de toenmalige chef-staf, generaal Kruls, op 18 september 1946. Na ruim veertig jaren heeft de regering eindelijk iets van ons begrepen. Hij schetst het veteranenbeleid. In 1990 erkent de regering dat zij in deze gelaald heeft.

Desondanks is erkenning van gerechtvaardigde eisen tot op heden niet ingevuld. "Wat verstaat de regering onder erkenning", vraagt Dijkema zich af. Wij hebben fouten gemaakt, doch SS-ers zijn wij niet. Wij hebben er problemen mee dat de voorzitter van het Veteranenplatform het Indië-dossier wil sluiten. Wij zullen, zolang wij dit kunnen, bezig blijven om de ruim 6000 gesneuvelden de erkenning te geven die hen toekomt. Veel tijd hebben we niet meer, doch wij zullen niet eindigen voordat wij onze plicht naar eer en geweten hebben vervuld, opdat niet het gevoel ontstaat dat wij onze gesneuvelden in de steek hebben gelaten. Voor ons is het Indië-boek niet gesloten, aldus voorzitter Dijkema.

Hij feliciteert het bestuur en de leden van Zuid-Holland Zuid met het 10-jarig bestaan, de bereikte resultaten en roemt de inzet van voorzitter Ger de Jong ten aanzien van de tot stand gekomen monumenten in Zuid-Holland Zuid. Hij wenst het bestuur de kracht toe om recht op door te gaan en voegt daarbij de beste wensen voor de ko-

mende jaren. Hij laat dit vergezeld gaan van een schild met inscriptie als blijk van waardering van VOMI Nederland voor het bestuur en in het bijzonder voorzitter Ger de Jong. Een leuk gebaar volgt direct op deze toespraak. Alle bestuursleden van Zuid-Holland Zuid ontvangen uit handen van Victor Bridié, voorzitter Sociale Commissie, een prachtig boeket bloemen, bestemd voor het thuisfront. Een leuke verrassing, die in dank wordt aanvaard. De zaal zet bij met hartelijk applaus.

Jan Mol, voorzitter afd. Noord-Brabant West, vertolkt de gevoelens in een korte humoristische toespraak en zegt o.a.: "200 jaar Noord-Brabant en de banden, die beide afdelingen onderling hebben. Dit komt ook vandaag weer tot uiting in jullie aanwezigheid, hier in Oirschot". Hij overhandigt Ger de Jong een exemplaar van het specifiek Brabantse beeldje "De contente mens" in mannenfiguur en zegt: "Omdat dit beeldje kostbaar is moeten de vrouwen 10 jaar wachten alvorens er ook een te krijgen". Inmiddels is het sein gegeven dat het SOREO-orkest ons opwacht en worden allen verzocht het morgenconcert in de bioscoopzaal te gaan beluisteren.

Het harmonie-orkest SOREO (Senioren Orkest Rotterdam en Omstreken) werd in 1982 opgericht, nadat de voormalige dirigent van de Marinierskapel, Henk van Lijnschoten, het initiatief had genomen om landelijk seniororkesten te doen formeren. Het bleek in een behoefte te voorzien. Overal in den lande werden dergelijke orkesten opgericht.

SOREO heeft zich in dat circuit een naam verworven vanwege de zeer doelgerichte programmering. Dat wil zeggen: het spelen van muziek waarmee men vooral het oudere publiek veel geroepen verschaft. Dat geldt in bijzondere mate bij de veelvuldige optredens in bejaardencentra, verpleeg- en ziekenhuizen en andere instellingen. De gemiddelde leeftijd van de SOREO-muzikanten bedraagt 70 jaar. De oudste muzikant is 83 jaar. De eerste dirigent was Koos de Jong, die in 1990 zijn taak overdroeg aan de huidige dirigent, Joost van Beek. Geboren in 1923, behoort Joost van Beek tot de vrij grote categorie dirigenten, die het dirigentschap als nevenberoep uitoefenen naast een buiten-muzikale functie in de maats-

Voorzitter VOMI Nederland, Jan Dijkema, houdt zijn toespraak.

schappij. Op 10-jarige leeftijd ontwikkelde hij zich, via de plaatselijke muziekvereniging, weldra tot een vaardige saxofonist. Door privé-onderwijs bij Piet van Meven, toenmalig dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, behaalde hij in 1948 het diploma directie harmonie-fantasia. Meerdere blaasorkesten kwamen onder zijn leiding. Voor zijn bijzondere prestaties, o.a. op muziekgebied, werd hij in de tachtiger jaren onderscheiden en benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Gedurende ruim een uur hebben we bijzonder genoten van hetgeen SOREO ons muzikaal ten gehore bracht. Een populair klassiek programma met o.a. een virtuose uitvoering op de xylofoon door solist Anton Meijvogel, die Happy Mallets en Circus Renz op onnavolgbare wijze speelde. Hierna volgde een omlijsting van door Vera Lynn gebrachte songs die, voorzover nog in het geheugen, uitbundig door de zaal werden meegezongen. Met een potpourri van liedjes vóór de mobilisatie en ná de bevrijding en als sluitstuk de Defileermars 7 december Divisie, gecomponeerd door wijlen J.P. Laro, werd dit morgenconcert onder luid applaus besloten. Onze bewondering gaat uit naar de orkestleden en hun dirigent Joost van Beek en vanaf deze plaats zwaaien wij hen dank en lof toe.

Geestelijk gevoed doch met een wat... hongerig gevoel gaan we richting eetzaal, na vooraf een aperitief geno-

men te hebben. In de eetzaal wachtte ons de traditionele rijstmaaltijd die, zoals altijd in Oirschot, voortreffelijk smaakte.

De aanloop naar het volgende programmapunt, het middagconcert, was een korte wandeling van de eetzaal naar de bioscoop, die al spoedig gevuld was. Ook nu weer konden we genieten van SOREO en zijn dirigent. Geluisterd werd naar een programma, speciaal voor ons 10-jarig bestaan samengesteld. Een arrangement van bekende krontjong-liedjes volgde, luid door de zaal meegezongen. Ook het niet stuk te krijgen lied: "We hebben een potje met vet" klonk spetterend tot in de wijde omtrek van Oirschot. Het middagconcert werd besloten met het staande gezongen SOREO-lied, gebracht door alle orkestleden en dirigent. Een daverende ovatie uit de zaal was de beloning voor dit hartverwarmende optreden. Inmiddels liep het naar 16.00 uur en kwam het eind van deze reünie in zicht. Eerst nog even terug naar de kantine om broodjes in ontvangst te nemen, vervolgens naar de bussen om via de opstapplaatsen weer terug naar huis te gaan.

Zoals reeds in de aanhef gezegd, het 10-jarig bestaan van VOMI Zuid-Holland Zuid is niet onopgemerkt voorbijgegaan.

Teruggezien kan worden op een dag, die in onderlinge kameradschap werd doorgebracht met o.a. twee muzikale hoogtepunten. Een dag die, achteraf gezien, snel voorbij ging doch alleszins de moeite waard was om mee te maken.

N.B. In verband met de capaciteit in Oirschot werd op 25 september een tweede reünie gehouden, eveneens ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan.

Deze werd door ruim 350 deelnemers/sters bezocht.

H.C. Clasquin

EEN HALVE EEUW VERSCHIL

Uit de vele toespraken die in het afgelopen jaar zijn gehouden bij reünies van Indië-veteranen, die het feit herdachten dat zij 50 jaar geleden onder de wapenen kwamen, hebben wij er één gelicht, en wel van een der bataljons van de 7 december divisie. En wie van hen had in 1946 kunnen denken dat nu weer 220 man van datzelfde bataljon opnieuw zou staan aangetreden in dezelfde plaats als toen in een kaserné onder de vlaggenmast?

Vijftig jaar ouder, wat strammer in de leden en sommigen zichtbaar gehandicapt. Na de plechtige herdenking van hen, die wij in de tropenaarde moesten achterlaten, een eresalut, de Last Post en het Wilhelmus vervolgde de voorzitter van het reüniecomité zijn toespraak als volgt:

Ik roep in herinnering die grauwe na jaarsdag in 1946, de oorlog was nog maar net voorbij, het voedsel deels nog op de bos en de puinhopen van ons land nog overal zichtbaar.

Op het voorplein van een oude kaserné stonden vijf compagnieën soldaten in het gelid aangetreden. De gezichten mager na jaren van schaarste, de bewapening primitief en de uniformen even vaal als de legeringebouwen op de achtergrond. Het bataljon maakte zich op ter verscheping naar het andere einde van de wereld om rust en orde te herstellen in een gebied, waarvan vrijwel niemand anders zich toen zelfs maar een voorstelling kon maken.

Het zou slechts voor betrekkelijk korte tijd zijn, gesproken werd over één jaar, later over twee jaar, maar het werden tenslotte ruim 3 jaar alvorens wij weer voet op vaderlandse bodem konden zetten. Helaas niet allen, die 50 jaar geleden stonden aangetreden. Wij hebben de namen van hen die wij moesten achterlaten deze morgen opnieuw met eerbied afgeroepen.

Het klinkt in deze tijd onwezenlijk en voor de huidige generatie bijna ongehoord, dat duizenden Nederlandse soldaten onder primitieve en gevaarlijke omstandigheden ruim drie jaar in een geheel ander werelddeel gewapenderhand hun plicht hebben gedaan.

Natuurlijk is het niet eerlijk wanneer

we dat vergelijken met de omstandigheden waaronder Nederlandse troepen thans worden uitgezonden.

Maximaal 6 maanden, zorgvuldig begeleid, voortreffelijk uitgerust, het thuisfront regelmatig aan de telefoon en een schare hulpverleners bij terugkeer. De tijden zijn nu eenmaal veranderd en de huidige soldaat heeft angewild niet het betrekkelijke voordeel, dat wij destijds hadden, te zijn gehard door de ontberingen tijdens een voorafgaande wereldoorlog. Deze vergelijking doet overigens niet in het minst af aan het grote respect dat wij dienen te hebben voor de vredesmissies die onze huidige soldaten bijzonder bekwaam vervullen en die zeker ook voor hen niet van gevaar zijn ontbloot.

Verbitterd zijn wij echter over het oordeel dat nog steeds en bij voortdurende door een deel van de pers, maar bovenal door radio en TV over ons en ons toenmalige optreden wordt uitgedragen. Het was weer goed raak eerder dit jaar!

Ja, u hebt het goed gelezen op de achterzijde van de uitnodiging tot deze reünie. Ondanks tegenwerking (!) van een gemeentebestuur werd onlangs een monument onthuld waarop ook de namen van twee van onze eigen gesneuvelden: de soldaten v.d. Pal en Soeteman.

Er was een wethouder bij "op persoonlijke titel" waarmee hij aangaf dat het gemeentebestuur zich verre wilde houden van onze gevallenen. En dan vraag ik mij af; hebben deze politici gezien wat wij destijds hebben gezien? Hebben zij de brandende deessa's, de door rampokkende handen vermoorde Chinezen en de door terroristen afgeslachte vrouwen en kinderen gezien of geloven zij alleen maar het verhaal van een nobele Indonesische vrijheidstrijd tegen onderdrukkende Nederlanders?

Is het bij onze politici nooit opgekomen om gevraagd ruimhartig en bovenal tijdig de familie van onze gesneuvelden financieel in staat te stellen het graf van hun zoon of broer in het verre Indië te bezoeken?

Er werden immers toch wel direct middelen beschikbaar gesteld voor het op ruime schaal laten overkomen van familieleden uit een ander we-

relddeel toen enkele jaren geleden in Suriname een vliegtuig met voetballers verongelukte en toen wat later een toestel neerstortte op een flatgebouw in Amsterdam.

En dit terwijl onze jongens stierven bij het uitoefenen van hun vaderlandse plicht.

De waarheid is bitter.

Wij behoren tot een belasterde groep en daar doet een goedwillend veteranenbeleid van de laatste tijd niets aan af.

En het is vooral om die reden belangrijk dat wij onze onderlinge band in stand houden, zoals ook weer op de dag van heden.

Ik herhaal de regels die ik ook twee jaar geleden tot u heb mogen uitspreken en zal blijven uitspreken zolang mij dit gegeven is:

Wij streeden een goede strijd
Wij beschermden de weerlozen.

Wij werden geroepen door volk en door staat.

En het is onze plicht deze hoodschap uit te dragen, naar onze kinderen, onze kleinkinderen, onze vrienden en allen rondom ons.

Wij zijn dit bovenal verplicht tegenover hen, die voor een eerlijk doel hun leven gaven en die wij hier ook deze morgen weer gezamenlijk hebben mogen herdenken.

Ik wens u een goede reünie.

Ingezonden door:
M.B. Niemeijer,
Amersfoort

TEMPO DOELOE (Feuilleton)

TIMOR IV

We besloten ons vorige stukje over Timor met de mededeling, dat op 13 augustus 1942 het Nederlandse peloton van kapitein van Swieten bij kampong Bobonaro als eerste eenheid van de guerilla's in vuurcontact kwam met de, in het kader van hun op 9 augustus begonnen offensief, in de richting Atamboea oprukkende Japanners. De dertiende schijnt toch vaak een ongeluksdag te zijn, want dit eerste treffen liep voor de Nederlandse guerilla's rampzalig af. Kapitein van Swieten, niet opgewassen tegen de zwaar bewapende en goed getrainde Japanse junglefighters, moest zich na een kort gevecht aan de Japanners overgeven. Met 20 van zijn manschappen werd hij in Japanse krijgevangenschap gevoerd.

Op Oost-Timor, waar de Australische 2de Independent Compagnie opereerde, vond op 2 september een aflossing plaats. De 4de Independent Compagnie nam de taken van de 2de over. Een tweede Australische compagnie bevond zich in Atamboea op het Nederlandse eilandgedeelte, het doel van de Japanse opmars. Een opmars die overigens slechts langzaam vorderde. De 25ste september veroverden de Japanners Ainaro, ten zuiden van Bobonaro. De daar gelegerde Australiërs trokken zich vechtend terug naar het zuidelijker gelegen Hatuhudo, noord-westelijk van het havenstadje Detano, aan de zuidkust van het Portugese eilandgedeelte. De guerilla's beheersten na deze gevechten nog slechts een langwerpige driehoek in het midden-zuiden van Timor, met Atamboea in het noorden en Detano in het zuiden.

In de nacht van 30 november op 1 december 1942 bracht het Australische korvet "Armidale" 60 Nederlandse commando's uit Australië naar Timor. De ons reeds van zijn koene prauwvaart naar Australië bekende Officier van Gezondheid, luitenant Stoll gidsde deze expeditie. De commando's waren aangewezen voor de aflossing van de Nederlandse guerilla's op Timor.

De "Armidale" werd geëscorteerd door het patrouillevaartuig "Kuru" en

tweede korvet, de "Castlemain", alle van de Australische Marine. De "Kuru" slaagde erin nog diezelfde nacht 70 Portugese vrouwen en kinderen ter evacuatie aan boord te nemen. De Japanners begonnen in de morgen van 1 december de beide Australische korvetten te bombarderen. Luitenant Stoll en bijna alle 60 Nederlandse commando's kwamen bij dit bombardement om het leven.

De nu bijna wanhopig geworden strijd van de guerilla's was ten gevolge van deze ramp bijna onmogelijk geworden. De onderlinge verbindingen in het onherbergzame gebied en die met Australië waren slecht tot zeer slecht.

Aanvoer van wapens, munitie en voedsel stagneerde. Op hulp van de bevolking kon niet worden gerekend. In Australië viel, op grond van deze situatie, het besluit de restanten van de Nederlandse en Australische guerilla's van het eiland te evacueren.

In de nacht van 10 op 11 december meerde H. M. "Tjerk Hiddes" van de Nederlandse Marine voor Detano. Men slaagde erin de 190 nog resterende mannen van het Nederlandse detachement aan boord te krijgen. Enkele Portugezen en Australiërs evacueerden met de Nederlanders mee.

In de nachten van 16 op 17 en van 17 op 18 december was de "Tjerk Hiddes", na de eerste geëvacueerden op 11 december in het Australische Port Darwin aan land te hebben gezet, naar Detano teruggekeerd, om de mannen van de Australische 4de Independent Compagnie en de res-

tanten van de Atamboea-Compagnie op te halen. Ook deze operatie slaagde grotendeels, zij het dat een kleine groep, w.o. een peloton, niet tijdig aan boord kon komen, doordat een Japanse patrouille de inscheeping waarnam, waarop, om een aanval voor te zijn, de "Tjerk Hiddes" snel zee koos. Deze kleine eenheid slaagde erin zich nog gedurende bijna twee maanden in de rimboe schuil te houden. Pas op 13 februari 1943 slaagden de Australiërs er tenslotte in de onfortuinlijke landgenoten terug te

halen. En met deze laatste actie eindigde dan de, intussen legendarisch geworden, guerillastrijd op Timor. Er is veel over deze moedige strijd geschreven. De mannen van het guerilla-detachement op Timor zijn beroemd geworden. Hun laatste verzet is terecht geprezen. Strategisch gezien heeft de negen maanden durende weerstand tegen de overmachtige Japanners misschien weinig voorgesteld. De krijgshistorici zijn verdeeld over de vraag of met dit hardnekkige verzet de Japanse invasie op het Australische vasteland inderdaad is voorkomen, of dat een dergelijke invasie nooit in het voornemen van de Japanners heeft gelegen. Maar hoe het ook zij, voor het moreel van de verliezers is deze strijd ulteraad groot geweest. Voor de geëvacueerde overlevenden van dit barre avontuur was de lauwerkrans die ze bij hun terugkeer, zij het symbolisch, ontvingen, een welkome erkenning van hun niet geringe prestatie en de ontheringden, die de maanden op het geïsoleerde eiland onder vuur van de Japanners hadden betekend. Na de terugkeer in Australië gloriëerden de aan een wreed lot ontsnapte Timor-guerilla's tijdens een parade in Melbourne op grootse wijze. Men kan gevoelig aannemen, dat deze parade met alle enthousiasme, dat hen van de zijde der Australische bevolking en de daar verblijvende Nederlanders ten deel viel, het mooiste uur van hun leven is geweest.

J. Zwaan

OOST-INDIË-MONUMENT ZEEUWS-VLAANDEREN ONTHULD

Onder grote belangstelling van burgerlijke en militaire autoriteiten, veteranen en nabestaanden van de gesneuvelde militairen is op 30 augustus j.l. in Terneuzen het regionale monument onthuld ter nagedachtenis aan de 35 Zeeuws-Vlaamse militairen die in de periode 1945-1962 in de voormalige rijkdelen Nederlands Oost-Indië en Nederlands Nieuw-Guinea om het leven zijn gekomen. Voorafgaand aan de onthulling werd in de Goede Herderkerk een herdenkingsdienst gehouden.

Voorzitter G.P. Veerman van de stichting Oost-Indië-Monument Zeeuws-Vlaanderen schetste in zijn welkomwoord hoe het initiatief van de heren Eleveld en Lantsheer door de steun van velen naar de realisatie kon worden geleid en zag in de aanwezigheid van de ruim 500 genodigden een positief antwoord op de vraag "waarom na zoveel jaren nog een monument"?

Namens de zeven gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen wies burgemeester drs. R.C.E. Barbé van Terneuzen er nog eens op dat de destijds uitgezonden militairen deden wat hen was opgedragen en die Nederlandse militair - in tegenstelling tot de vele negatieve uitspraken die de laatste jaren over hun optreden de ronde doen - zijn taak voorbeeldig heeft vervuld en veel goede dingen heeft gedaan voor de bewoners van de archipel. Hij citeerde daarbij de woorden van minister-president Kok tijdens de herdenkingsspraak op 7 september 1995 in Roermond: "De inzet van deze krijgsmacht in voormalig Nederlands-Indië vond plaats in opdracht van een gekozen regering, met goedkeuring door een democratisch gekozen volksvertegenwoordiging en met instemming van het grootste deel van onze toenmalige bevolking". Burgemeester Barbé besloot: "Zij, de gevallen,

zijn niet meer onder ons. Maar voor de nabestaanden blijven ze in herinnering. Het zijn beelden die blijven bestaan, ook al is het jaren geleden. De nabestaanden mogen weten dat de gemeenschap in de regio Zeeuws-Vlaanderen de in het voormalig Nederlands Oost-Indië en Nederlands

Nieuw-Guinea gesneuvelde Zeeuws-Vlamingen zal blijven gedenken en eren. We hebben nu een vaste plaats om dit jaarlijks te doen".

"Mooie woorden van de minister-president. Maar daar is het wel bij gebleven. Nog altijd geen daden. En ook

van enige erkenning is nog altijd weinig terecht gekomen" deed theoloog en veteraan A.L. Fluyt de Roermondtoespraak van de minister-president af als een 'verplicht nummer', waarna sobat en nabestaande G. Schelthout uit Kloosterzande in een bewogen toespraak onder woorden bracht hoe zeer de nabestaanden én de veteranen zich op de ziel getrappt voelen door de opstelling van de overheid en de vuige aantijgingen van 'betweters' en 'harenzeggars' over de door een zeer kleine minderheid begane wandaden: "Ik getuig hier en nu van het tegenovergestelde", aldus Schelthout. Hij besloot: "... een eigen monument,

voor allen die nimmer een graf in hun geboortegrond hebben gehad, kan voor velen het einde betekenen van een lang rouwproces".

ONTHULLING

Na de herdenkingsdienst werd bij het monument gesproken door vertegenwoordigers van VOMI en Wapenbroeders en droeg veteraan en dichter Maarten Barok uit Zwijndrecht een speciaal door hem geschreven gedicht voor over het monument. Daarna werd de gedenkplaat van het monument onthuld door veteraan Arie Kaijser en nabestaande Jan Scheele.

Burgemeester Barbé en zijn collega J. Kruize van de gemeente Ooiburg onthulden de naamplaketten van de zeven Zeeuws-Vlaamse gemeenten. Alvorens de plechtigheid werd afgesloten met een krans- en bloemlegging werden door Jan Lantsheer (de ontwerper van het monument) de namen voorgelezen van de 35 geeneuveldde Zeeuws-Vlaamse militairen die op de zeven plaquettes zijn gegraveerd.

Gedicht, geschreven en voorgedragen door Maarten Barok bij de onthulling van het monument in Zeeuws-Vlaanderen:

VANDAAG ZIJN WIJ NAAR DEZE PLAATS GEKOMEN,
OM TE HERDENKEN DIE GESNEUVELD ZIJN
BEWOGEN ZIJN WIJ, VOELEN OPNIEUW DE PIJN
HOE JAMMERLIJK ZIJ ZIJN OMGEKOMEN.

ZIJ WAREN JONG EN HADDEN OOK HUN DROMEN,
ZO VER VAN HUIS EN HAARD, IN TROPENLAND.
ER WAS DE ONZICHTBARE FAMILIEBAND,
HOE TRIEST, 'T WERD ALLES HUN ONTNOMEN.

VER WEG EEN GRAF, WAAROP EEN WITHOUTEN KRUIS,
DE NAAM EROP IN STRAKKE LETTERS, ZWART.
SCHRIJF TOCH DE NAMEN BEWOGEN IN UW HART!
ZIJ DIE GELOVEN WETEN, ZIJ ZIJN THUIS.

LAAT ONS OPNIEUW DE VELE NAMEN SPELLEN,
AL WORSTELEND MET WOORDEN OM HUN DOOD.
DOORVOELEN HET LEED, GEMIS, ONEINDIG GROOT,
AAN ONZE KIND'REN DOORVERTELLEN.

DAT ZIJ NIET DENKEN, HET IS GESCHIEDENIS,
WELISWAAR IN TRANEN, BLOED GESCHREVEN,
VOOR NABESTAANDEN IS ALLEEN GEBLEVEN,
HEIMWEE, DAT ALTIJD DOOR AANWEZIG IS.

WIE KAN DOORGRONDEN HET LEED EN DIEP VERDRIET,
VAN DIE ONTREDDERD, STIL ACHTERBLEVEN,
ER BLIJFT DE WOND, DUS EEN GEBROKEN LEVEN,
WANT WEERZIEN OP DEEZ' AARDE IS ER NIET.

WAT WETEN WIJ VAN WIE IN ONMACHT DOLEN,
EN STAREN NAAR EEN LAATSTE FOTO, BRIEF,
WELLICHT VECHTEN MET EEN INGEHOUDEN GRIEF,
EEN SIDDERING, KLAGENDE VIOLLEN.

LUISTER NAAR DE FLUISTERING IN DE BOMEN,
HET RUISEN VAN EEN VREEMDE, VERRE WIND.
LAAT ONS WEER WORDEN ALS EEN VERWONDERD KIND,
DAT EINDELIJK IS TOT RUST GEKOMEN.

ALS WIJ HERDENKEN SAMEN, IN STILTE STAAN,
EN TREUREN OM ONZE BESTE ZONEN.
WILLEN WIJ NU, IN ALLE EENVOUD TONEN,
WAT ZIJ VOOR LAND EN VOLK HEBBEN GEDAAN.

WIJ MOETEN NIET VERGETEN EN VERHULLEN,
DE STRIJD VAN HEN, HET DODELIJK MOMENT.
DAAROM VOOR NU EN LATER, DIT MONUMENT,
DAT WIJ GEDREVEN MOGEN ONTHULLEN.

DAAROM DOORSTROOMT IN ALLEN DE DANKBAARHEID,
DAT WIJ DIT KUNNEN, MOGEN BELEVEN.
NA NACHT VAN DONKERHEID, EEN DAG VAN GEVEN,
EEN PLAATS, GEHEEL APART AAN HEN GEWIJD.

DE WIND NEEMT DEZE WOORDEN MEE NAAR BOVEN,
EEN IEDER BEWARE HET IN ZIJN HART.
HEEL DIEP VAN BINNEN, ONTEMBAAR WROET DE SMART,
BLIJFT OVER IN STILHEID TE GELOVEN...

Aan onze leden in het buitenland

Geachte Sobats,
Op 6 maart van dit jaar, ontving U allen een schrijven van onze secretaris de Hr. Determan, om uw contributie in het vervolg aan mij op te sturen. U allen hebt aan dit verzoek voldaan. Enkele van U storten via een Nederlandse relatie, familie of vrienden direct via een Nederlandse bank. Dit levert geen problemen op. Er zijn er echter onder U die dit via hun bank doen in het buitenland. Die transactie kost ons ongeveer fl. 25,- per overboe-

king. Het is voor ons weggegooid geld. U weet zelf wel hoe duur de SOBAT + verzending kost. Ook als U een cheque aan mij op stuurt, kost zoveel om die te verzilveren. Het mag natuurlijk niet van de PTT maar als u de tegenwaarde in de valuta uit het land waar U woont per post aan mij verzend, zoals U vroeger in Indië een tientje ontving, gaat er van uw geld niets verloren. Het afgelopen jaar is er niet één zending vermist.

Wij zouden gaarne uw bijdrage voor 31 januari 1997 ontvangen om aan onze verplichtingen jegens U te voldoen.

Rest mij U allen hartelijk te bedanken voor uw medewerking en wens U en uw gezinsleden een gezegend en prettig Kerstfeest en een gezond en gelukkig 1997.

Met vriendelijke groeten,
N. den Hollander
penningmeester buitenland
Saturnusstraat 210
5345 LG Oss
Nederland.

DRAGEN VAN ONDERSCHEIDINGEN

door C.J. Visser

De wisseltonconstelling "Ere wie ere toekomt", Twee eeuwen Nederlandse eretekens, in het museum "Collectie Militaire Tradities" in Driebergen is kort geleden geïndigd. Er was een overzicht te zien van de Nederlandse eretekens van 1781 af tot en met de acties van de Verenigde Naties in het voormalige Joegoslavië (1994). Toch is er door die tentoonstelling en door ons erelid H. Meijer, die er een groot aandeel in heeft gehad, weer eens de aandacht gevestigd op twee zaken. De eerste betreft de wijze waarop onderscheidingen gedragen dienen te worden en de tweede, meer van de recente tijd, betreft het gespensysteem.

Het gespensysteem, inhoudende dat niet steeds een medaille met een ander soort lint wordt uitgereikt, maar dat bij een bepaalde onderscheiding voor daarmee verband houdende "krijgverrichtingen" een gesp met opschrift wordt toegekend, gaat terug tot het midden van de vorige eeuw. Toen werd bij het Kruis voor Belangrijke Krijgverrichtingen de gesp ingevoerd, waarop staat vermeld welke militaire operatie het betrof. De achtergrond was dat (te) veel verschillende onderscheidingen het aanzien van deze onderscheidingen en van de dragers ervan zou schaden.

Deze Nederlandse traditie is recentelijk door de Minister van defensie overboord gezet. Er komt voor een bepaalde vredestaak geen gesp op de Medaille voor multinationale vredes-taken, maar deze medaille krijgt voor elke vredestaak een apart lint. Men kan dus b.v. driemaal deze medaille uitgereikt krijgen, steeds met een verschillend lint. Het aantal onderscheidingen op een borst zal daardoor (kunnen) toenemen. De traditie van ons eigen land is vervangen door het systeem van de Verenigde Naties. Dat is jammer.

Onderscheidingen kunnen hangende AAN het lint of OP het lint worden ge-

dragen. In het eerste geval spreekt men van "opgemaakte" onderscheidingen. Burgers dragen de onderscheidingen zoals deze worden uitgereikt, hangende aan het lint. Militairen, gekleed in uniform, dragen model onderscheidingen op het lint opgemaakt.

Dat is wat onpraktisch voor oud-militairen: zij dienen eigenlijk na dienstverlating de onderscheidingen "om te laten bouwen" van OP naar AAN. Of, als zij gerechtigd zijn om na hun actieve diensttijd hun uniform te blijven dragen en dit ook van plan zijn, zouden zij over een tweede set onderscheidingstekenen de beschikking moeten hebben.

Het zal niet eenvoudig zijn aan een tweede set te komen.

Toenmalig Minister van defensie Colijn heeft "OP" in 1913 voor (groot) model onderscheidingen gedragen door militairen in uniform voorgeschreven.

"Deze militaire opmaak", zo schrijft de heer Meijer, "was geheel volgens de usance die in het Duitse keizerrijk was geïntroduceerd. Voor traditie-deskundigen een onverteerbare zaak, dat dit voorschrift tot op de dag van vandaag geldt en door hen beschouwd wordt als een hardnekkig restant van de pro-Duitse sentimenten, die in het begin van deze eeuw in de Nederlandse krijgsmachtleiding opgang maakten."

Sindsdien is dat zo gebleven. Op Prinsjesdag droeg Prins Willem Alexander, in militair uniform, een onderscheiding op het lint. De opperstaalmeester, rode jas, witte broek, wel in zijn ambtskledij, maar niet in militair uniform, droeg zijn onderscheidingen aan het lint. Er bestaat echter een tegenspraak. De methode op het lint is vastgelegd in hoofdstuk 21 van Voorschrift 2-1593.

"In afwijking van bepaalde statuten dragen militairen, tenzij het een grootkruis, grootofficier dan wel commandeur betreft, de versierselen militair opgemaakt, d.w.z. de (orde)kruisen en (ere)medailles hangen niet aan het lint doch zijn op het lint bevestigd."

In de statuten van de Militaire Willemsorde staat evenwel dat de MWO wordt gedragen AAN het lint. Ridder MWO, die in het bezit zijn van andere onderscheidingen, zouden in uniform de MWO aan en de rest op het lint moeten dragen. Immers de koninklijk goedgekeurde statuten van de Militaire Willemsorde gaan zeker voor bij een door de Minister van defensie uitgevaardigd voorschrift.

Hoe lossen Ridder MWO dit op: Prins Bernhard droeg zijn onderscheidingen aan het lint, evenals de overleden vroegere voorzitter van de Koninklijke vereniging van Ridder der Militaire Willemsorde, commandeur b.d. Van Dulm.

Zowel uit een oogpunt van traditie, als van de praktijk, geven wij in overweging het voorschrift 2-1593 te wijzigen, in die zin dat model onderscheidingen steeds aan het lint worden gedragen. Zo nodig kan de minister er een ruime overgangstijd bij bepalen. Er zijn voor de Minister van defensie belangrijker zaken aan de orde dan het dragen van onderscheidingen, maar dat hoeft niet te betekenen dat hij kleine, eenvoudige zaken buiten beschouwing moet laten. In ieder geval zou hij kunnen beginnen met de traditiecommissie(s) te polsen.

Bron:
BRONS. Uitgave van de Vereniging Drager Bronzen Leeuw en Bronzen Kruis.

HEIM- WEE

Op 22 mei 1949 sneuvelde tijdens de politionele actie in Indonesië Rienk Palstra. Tijdens een opmars reed hij als brencarrier-chauffeur achter een pantserauto met negen soldaten. De pantserauto reed op een in de weg verstopte trekbom, die door een in hinderlaag liggend militair van de TNI tot ontploffing werd gebracht. Acht soldaten werden gedood. Toen Rienk Palstra hulp wilde bieden werd de carrier met geweervuur bestookt. Palstra werd door een geweerkogel in de hartstreek getroffen en overleed onmiddellijk. In Eastmar staat nu een gedenksteen voor Rienk Palstra. Zijn broer Arnold Palstra ging negen jaar geleden naar de plek des onheils. Hieronder volgt zijn verhaal van een emotionele vakantie.

Mijn nu overleden vrouw en ik hadden altijd al voor ogen om nog eens de plek te zien waar Rienk gesneuveld zou zijn. We wisten dat het in dit enorm grote land bijna onmogelijk zou zijn om de plaats terug te vinden. Destijds was er natuurlijk geen sprake van dat iemand zo'n reis zou maken. Georganiseerde reizen naar Indonesië kwamen pas veel later op gang. In 1987 deed zich plotseling de mogelijkheid voor om het land met een gezelschap te bezoeken. Ik heb veel inlichtingen ingewonnen bij het ministerie van defensie en bij jongens die in hetzelfde onderdeel zaten als Rienk. Je moet toch wel iets afweten van de plaats en de omgeving waar dit drama zich heeft afgespeeld. Rienk is gesneuveld in de buurt van Djokjakarta op Midden-Java.

Na eerst een week op West-Java te

zijn geweest kwamen we in de buurt van Djokjakarta aan. Daar zijn we in aanraking gekomen met een goed Nederlands sprekende inlandse vrouw, van wie we het adres van vrienden hadden gekregen. Dankzij een duidelijke stafkaart en de inlichtingen van het ministerie lukte het ons vrij gemakkelijk de kampong te vinden waar het drama was gebeurd. Ik vroeg me af of iemand van de circa 300 inwoners zich de gebeurtenis nog kon herinneren. Het was dan wel 38 jaar geleden, maar het was tenslotte niet niks negen militairen die gedood werden door een bom. Onze gids probeerde op mijn verzoek met de inwoners over het voorval te praten en sprak een oude man aan die toevallig passeerde. Ik kon van het gesprek niets verstaan, maar merkte wel dat hij er meer van wist. Na enkele minuten kwam de gids weer bij ons. Ze zei dat we niet moesten schrikken, maar dit was de man die de trekbom tot ontploffing had gebracht. Ik stond precies voor de boom waarachter hij zich toen had verscholen. Op dat moment was ik wel even sprakeloos.

Om te controleren of het verhaal van de oude man waar was vroeg ik hem via de gids wanneer en hoe laat zich alles had afgespeeld. Hij antwoordde om acht uur op een zondagmorgen. Dit klopte precies. Ook wist hij te vertellen dat er onder de slachtoffers een kapitein was. Ook op de vraag hoeveel bommen er ontploft waren wist hij het juiste antwoord, namelijk twee. De tweede bom werd iets te laat tot ontploffing gebracht, waardoor mijn broer er precies tussen in kwam te zitten. De kogel die hem trof boorde zich eerst door het staal van de carrier. Geheel volgens de Oosterse cultuur toonde de oude man geen emoties. Alleen toen de gids vertelde dat ik de broer van een van de slachtoffers was, veranderde zich zijn geloofsovertuiging. Wij waren op dat moment op de helft van de reis. Als op dat moment de reis afgebroken had moeten worden, dan had ik dat wel jammer gevonden, maar het doel dat ons altijd voor ogen stond was realiteit geworden. Na deze enerverende dag op 6 augustus 1987, hebben we nog het graf van Rienk bezocht op de prachtig verzorgde militaire begraafplaats Candi in Semarang.

Uit: Drachtster Courant

In Memoriam

In gepaste stilte en met grote eerbied brengen wij een laatste Eresaluut aan:

A.J. van Dam	Ridderkerk
K.J. Kremer	Spijkentase
A. Sterk	Rotterdam
D. Oost	Leeuwarden
F.M. School	Uden
R. van de Pol	Breda
B.J. Wilms	Raalte
R.G. Hurink	Venebeugge
J. Jaapers	Oosterhout
J.W. Dijkstal	Breda
J.H. Smits	Middelbarnis
P. van Staveren	White River
	Ontario, Canada
A. Spieringe 9 V.A.	Uden
P. Folkema 4-4 R.I.	Franeker
F.L. Notenboom	Rotterdam
J. Weststrate	Hendrik Ido Ambacht
R.L.T. ten Velde	Arnhem
J. Ent	Edam
G.R. Edel	Wieringerwerf
J.B. Rommers	Hoogerheide
B. Grob 5-5 R.I.	Geesteren
W.A.P. Zeitsen	Zoetermeer
Drs. W.H. van de Kiekersteen	Blaricum
K. Talsma 6 RVA	Haag
G.J. Verbij	Gouda
Chr. Oostwoud	Geenemuiden
W.Ch.K. Rotteveel	Amsterdam
M. Postma 4-9 R.I.	Bolsward
J. Schroor	Leeuwarden
C. Wuid	Peterborough
	Ontario, Canada
J. Lap 1-9 R.I.	Drachten
J. Doornbosch	Krommenie
J. Eigenbrood	Beuningen
J. Vink	Axel
H.J.L. Boonk	Enschede
J. van Wonderen	Terheijden
J. Bloksma	Meppel
J. Gerards	Rothen/Meerssen
G. Visscher	IJsselmuideren

sociale
VERBOND
VOMI

Moge de warmte en de liefde van Uw naasten en ons aller oprecht medeleven U de kracht en de moed geven dit zware verlies te dragen.

V.B.

LEZERS SCHRIJVEN

Sobats,

Met plezier ons tijdschrift "Sobat" gelezen van j.l. oktober.

Ben blij dat ik lid ben geworden.

Samen met "Legerkoerier" en "Opmaat" blij je overal van op de hoogte.

Ingaande op het stukje "Erkenning en Respect" in het laatste nummer heb ik nog een leuke/treurige anecdoten voor u. Leuke omdat het zo extreem was zodat je er achteraf om lachen moest. Treurig omdat onze toenmalige regering dit gewoon liet gebeuren. In onze opleiding, ongeveer direct na de recruitentijd, werden wij voor schietoefeningen naar de Harskamp gedirigeerd. Vanaf onze garnizoensstad Arnhem tot de Harskamp is het tussen 25 en 30 km en dat moest een goede "zandhaas" op z'n gemakje kunnen doen met kleine bepakking en wapen. Het lukte ook op de nodige uitvallers na.

De oefening zelf duurde drie volle dagen en bestond uit al schietend voortbewegen in het terrein. Dat betrof op poppen schieten in het voorterrein. Het voortbewegen bestond uit: kruipen, opstaan, schietend 15 meter lopen in de aanvalsrichting, liggen, enz. enz. De start was ± 100 meter van de doelen in het voorterrein. Iedere aanvaller had een behoorlijk aantal patronen. De brenschutter had twee volle magazijnboxen tot zijn beschikking. Als we tot op een kleine afstand van ± 30 meter van de poppen waren, was het einde van de oefening en konden we terug naar ons uitgangspunt. Op de terugweg moesten we de patroonhulzen in de hei opzoeken en inleveren met de niet verschoten munitie. Er bleven natuurlijk grote tekorten aan hulzen, want die waren niet meer terug te vinden in de dichte heibegroeiing, wat weer een uitbrander zus of zo opleverde, want nu klopten de tellingen van uitgegeven munitie en teruggekomen patronen en hulzen niet.

Maar nu het vervolg: Nadat we een tijdje in Indië waren, werden we gekort op onze soldij. Wij moesten de niet teruggevonden hulzen van 3 dagen oefenen op de Harskamp betalen. De soldaat betaalde de geleden hulzenschade aan de regering terug, of werden we gestraft omdat we de hulzen niet terug hadden gevonden? Of

was het koper zo duur? Daarnaast moesten we bij legerorder op "vrijwillige" basis telkens een bedrag afstaan voor het servies van Pr. Irene. Over de schade die thuis werd geleden praten we niet. We hadden een kwakerij en daar viel een insider weg. 3 jaar lang, terwijl er al zoveel oorlogsschade was toegebracht, wij woonden in Huissen in de Over-Betuwe, wat meer dan een halfjaar frontterrein is geweest.

Ik neem aan dat dit schrijven amusant genoeg is om af te drukken in ons tijdschrift "Sobat".

Met vriendelijke groeten
Sobat kras

Theo Janssen, De Bilt

"Opsporing verzocht" en hoe het kan verlopen!

Op 15 juli bestond het eskadron Huzaren van Boreel 50 jaar en werd in Amersfoort herdacht. Daar werd mijn man gevraagd: "Ken je VOMI?" "Nee, nooit van gehoord", dus werd hij lid. We kregen kort daarop het Juni-nummer en er werd gretig in gelezen. Ook ik heb als echtgenote al die jaren meebeleefd, dus lees het ook. Bij "Opsporing" blij ik steken en lees en herlees de naam "Basschaart" en ga jaren terug in gedachten, trek de stoute schoenen aan en telefoneer richting Goos en ja hoor... béét!

Met zijn vrouw Jo heb ik in de gezondheidszorg gewerkt in Amersfoort in de jaren '46-'49.

We zijn een dag bij hun geweest, reuze gezellig. Met de veteranen klikte het ook prima. Veel stof tot praten, begrijpt u! En dat na bijna 50 jaar zelfs de echtgenoten van de veteranen elkaar terug vinden in uw "Opsporing verzocht".

Met een hartelijke groot
Riet Koerselman-Rietveld, Bussum

Geachte Redactie.

Evenals Sobat Ruiters, die in de Sobat nr. 49 een reactie gaf, heb ook ik met belangstelling het relaas van Anne Piersma in nr. 48 gelezen. Het komt niet zo vaak voor dat Zuid-

Sumatra, in welk verband ook, genoemd wordt. Daarom wil ik graag als iemand van 4.4 R.I. reageren op de geplaatste foto van de brug over de Endikat-kloof. Hierbij een foto van dezelfde brug vóór er een nieuw dek opgebracht was door de jongens van de genie.

Prettige
Kerstdagen

en een

Gelukkig
Nieuwjaar

Ongeveer in dezelfde tijd zijn deze 2 bruggen klaar gekomen zodat eindelijk een colonne Pagar Alam kon bereiken. Dat was 4 maart 1949.

Al vanaf begin januari was Pagar Alam bezet. De bevoorrading was al die tijd vanuit de lucht geweest en met 4 jeeps en aanhangers, 2 ervan bevonden zich tussen de 2 vernielde bruggen en wij in Pagar Alam beschikten over de 2 overige. Die jeeps waren in Pagar Alam gekomen via noodbruggen, die later tijdens een bandjir weer weggespoeld waren. De barang werd dan bij de eerste brug van de vrachtwagen geladen en met de hand overgebracht naar de eerste 2 jeeps. Die brachten het dan naar de tweede brug en weer moest alles afgeladen worden en via een noodbruggetje naar onze jeeps overgebracht.

En zo behielpen wij ons bij "Ome Jan".

Ik hoop dat mensen van 4.1 R.I. en 4.4 R.I. iets bekend zien en er met plezier naar kijken

Wim Post, Vriezenveen

Beste Sobat,

Omdat ik de veteranenpas zie als één van de spaarzame bewijzen van erkenning van de Veteraan en ik mijn steentje wil bijdragen daar op zo groot mogelijke schaal bekendheid aan te geven, gebruik ik deze pas altijd als legitimatie waar dat ook maar gevraagd wordt.

Toen ik onlangs op het gemeentehuis van ons dorp mijn rijbewijs moest laten verlengen en ik moest bewijzen dat ik was wie ik beweerde te zijn, trok ik de veteranenpas en toonde daarmee volgens mij voldoende aan dat het rijbewijs in de juiste handen zou vallen.

De veteranenpas werd NIET geaccepteerd.

Een ander en nog sterker voorbeeld. Enige weken geleden had ik een afspraak in de Prinses Margriet-kazerne te Wezep voor een bespreking over de reünie van 4.2 R.I. op 7 november 1996. Het is terecht dat als een burger zich meldt aan de poort van een kazerne en daar ook naar binnen wil, dat hij een bruikbare en betrouwbare legitimatie moet kunnen tonen. De veteranenpas dus, zeker in een kazerne waar men als op geen andere

plaats moet weten wat een veteraan is en wat hij voelt.

Maar nee hoor, de pas werd als legitimatie geweigerd, het moest een rijbewijs of zelfs het paspoort zijn.

De veteranenpas is volgens mij minder gemakkelijk te vervalsen dan de twee hiervoor genoemde documenten, zoals onlangs nog uitgebreid in het TV-nieuws is gebleken en uitgebreid gedemonstreerd.

De foto van de veteranenpas is in elk geval niet te verwijderen, laat staan te vervangen.

Dat nota bene in een kazerne men de betrouwbaarheid en/of de waarde van de veteranenpas dermate laag inschat, dat de pas niet als legitimatie kan worden toegestaan, gaat naar mijn smaak wel erg ver.

Er lopen op deze wereld en in dit land individuen rond die voor veel geld en om laakbare redenen een rijbewijs en/of paspoort vervalsen, maar wie zou, vraag ik mij af, een veteranenpas willen vervalsen om veteraan te willen zijn? Toch zeker niet in Nederland! Aan ongeduldige veteranen die niet direct in de buurt van de korting gevende winkels wonen, is al vele malen uitgelegd, dat men hard werkt aan een zo groot mogelijke acceptatie van de veteranenpas, maar dat men geen ijzer met handen kan breken. Begrijpelijk, alhoewel er steeds minder Indië-veteranen nog zelfstandig naar een te verre winkel kunnen gaan om te profiteren van die korting. Naast de geldelijke voordelen is echter de gevoelswaarde van een algehele acceptatie zeker net zo belangrijk, zo niet belangrijker. Het moet toch op een eenvoudige wijze met de legerleiding te regelen zijn dat de pas als voldoende legitimatie in de kazerne wordt geaccepteerd? Veteranen, gebruik je pas, te pas of te onpas.

W.F. van Breen,
Hilvarenbeek

Geachte Redactie,

Ik ben een trouwe lezeres van "Sobat" en geniet van de eerste tot de laatste bladzijde.

Wijlen mijn man wilde nooit iets zeggen over Indië en zo kom ik toch heel veel aan de weet.

Mijn man was soldaat Albert Snoek, Mit. Bat. 2e Div. 2e Co. 5e Peloton. Voordat ik mijn man leerde kennen

was hij 3 jaar in Indië geweest. Toen hij terug kwam hebben we elkaar leren kennen en zijn we getrouwd. Hij wilde nooit iets vertellen over zijn tijd in Indië, alleen dat het er zo verschrikkelijk mooi was. Toch kon ik wel aan hem merken dat het er soms vreselijk aan toe ging en dat het niet altijd meeviel.

Zijn droom was om samen nog eens terug te gaan en mij alles te laten zien.

Het mocht echter niet zo zijn, want toen ons 4e kindje 6 maanden oud was is hij op zee gebleven (hij was schipper op een viskotter).

De verhalen over dit mooie land hebben mij nooit los gelaten en toen ik een paar jaar geleden de kans kreeg om met een groep oud-veteranen mee te reizen heb ik dat maar gedaan. 4 weken lang mocht ik genieten van dit mooie land. En daar heb ik mooie herinneringen aan overgehouden, o.a. een prachtig foto-album. Een van die foto's stuur ik hierbij in omdat dit veel indruk op mij gemaakt heeft. Wij gingen een dag naar Semarang waar

we een ereveld bezochten. De mannen hebben daar een krans gelegd (zie foto) en hebben daar hun makers herdacht. Ze hielden de Nederlandse vlag en we namen een minuut stilte in acht. Daarna zongen we het Wilhelmus. Ik vond het heel fijn om deze plichtigheid bij te mogen wonen.

Tot zover mijn verhaal.

Verder wens ik jullie veel succes met de uitvoering van jullie mooie werk. Iedere keer zijn de verhalen weer even boeiend. Bedankt.

Kit Snoek uit Urk

LEGERMUSEUM

LEGIOEN MET NATTE VOETEN IN HET LEGERMUSEUM

Wegens grote belangstelling, zowel van het algemene publiek, als van archeologisch geïnteresseerden, heeft het Legermuseum te Delft besloten de expositie "Legioen met natte voeten, het Romeinse leger in Nederland" te verlengen tot en met 2 maart 1997. Sinds de opening in april bezochten al meer dan 35.000 geïnteresseerden de tentoonstelling.

In deze boeiende tentoonstelling wordt voor de eerste keer aandacht besteed aan het optreden en functioneren van de eerste militaire organisatie in onze streken. De romantisering die de legioenen in "Nederland" teweeg brachten, strekt zijn invloed uit tot in onze tijd. Aan de hand van vondsten uit Nederlandse bodem worden op een heldere en boeiende wijze aspecten belicht die verband houden met de komst van de Romeinen.

De expositie "Legioen met natte voeten" geeft antwoord op vragen als: waar kwamen de Romeinse recruten in onze streken vandaan; hoe was het Romeinse leger hier georganiseerd; hoe was de relatie tussen de Romeinse militairen en de burgers uit

onze streken; wie waren de bondgenoten en wie de tegenstanders van het Romeinse Leger? Een groot aantal Romeinse militaria uit verschillende Nederlandse en buitenlandse collecties is bijeengebracht, waaronder zwaarden, helmen, fragmenten van schilden, schoeisel en grafscherven van Romeinse soldatengraven. Tot de topstukken behoren recent gevonden pioniergereedschap en ruitersattributen. Verder brengen maquettes, levensgrote figuren en replicavoorwerpen de Romeinse tijd weer tot leven.

Openingstijden Legermuseum:
dinsdag t/m zaterdag 10.00-17.00 uur
zondag 13.00-17.00 uur
maandag gesloten.

Toegangsprijzen Legermuseum:
Kinderen (4 t/m 12 jaar) en 65+ pas f 2,50
Volwassenen f 4,50
Veteranen hebben op vertoon van hun veteranenpas vrije toegang.

Legermuseum, Korte Geer 1, 2611 CA Delft, tel. 015-2150500.
Het Legermuseum ligt op korte loopafstand van het NS-station Delft

"SAWAH-TRAPPEN MET OOM COEN"

De video-band (van het voormalige 3e Mitrailleurbataljon), die, onder bovenstaande titel, overal waar hij vertoond werd, zoveel succes en bijval oogste, is nog voor iedereen verkrijgbaar.

Geïnteresseerden kunnen de video-band bestellen bij K. Orteloo, Spoorlaan 8, 1851 HK Helloo (tel. 072-5332082), of door overmaking van f 55,- op bankrekeningnummer 47.74.88.633, t.n.v. L. van Geenen, Rijnsingel 173, 2987 SJ Ridderkerk.

STICHTING HERDENKING 15 AUGUSTUS 1945

"Lustrumherdenkingsboek 1995"
Het boekwerk omvat 160 pagina's (29 x 25 cm) met ruim 100 afbeeldingen in zwart/wit en 50 in kleur. Het omvat de volgende "hoofdstukken":

"De Tweede Wereldoorlog en de Nederlanders in Nederlands-Indië"
"De Berstap" "De repatriëring uit Indonesië" "De uitkeringen voor Indische oorlogsgetroffenen" "Zij die zich in de strijd tegen de Japanse vijand hebben onderscheiden" "Hun naam leeft voort (vernoeming in Nederlandse gemeenten)" "Onze Erevelden (in Zuid-Oost Azië) en onze gedenktekens (in Nederland)" "De Stichting in vijftien bewogen jaren; feiten en mensen". Er zijn 3 bijlagen opgenomen: "De vermisten" "Japanse gevangenkampen" "Republikeinse gevangenkampen".

Winkelprijs: f 59,50 !!!

Voorzitter projectgroep 4
Peter S.J. van de Ven.

Voor meer inlichtingen:
Secretariaat Stadhouderslaan 94,
2517 JC 's-Gravenhage.
Tel. 070-3506685.

MUSEUM BRONBEEK

"IN NAAM DER KONINGIN"

Hoewel het hoofdgebouw van Museum Bronbeek wegens restauratiewerkzaamheden tot 1 januari 1997 gesloten is, valt er desondanks nog genoeg te beleven.

In de wissel-expositieruimte is nog tot 19 januari 1997 de spectaculaire tentoonstelling "IN NAAM DER KONINGIN" te zien. De expositie, die in samenwerking met de NCRV werd gerealiseerd, geeft een indruk van de totstandkoming van de gelijknamige televisieserie. Museum Bronbeek was door middel van ter beschikking gestelde bruiklenen en advies op locatie - in Nederland en op de

Filippijnen - nauw bij de productie betrokken. Door middel van onder meer setfoto's, videovertoningen, originele kostuums en rekwisieten krijgt de bezoeker een goed beeld van wat er bij een dergelijk project komt kijken.

In de grote zaal van Kumpulan is zelfs een gedeelte van de originele set, een compleet huis uit het KNIL-kampement, herbouwd.
Locatie: Expositieruimte Kumpulan, Bronbeek, Velperweg 147, Arnhem.
Openingstijden: dinsdag t/m zondag 11.00 - 17.00 uur.
Toegang gratis.

NIEUW-GUINEA 3

De laatste fase

De 19de november 1969 viel in de Verenigde Naties (VN) het doek voor de laatste akte van het Nieuw-Guinea-drama. De daad van vrije keuze, de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht, die ingevolge de Overeenkomst van New York moest worden uitgevoerd in "overeenstemming" met de internationale praktijk was een grote klucht. De volksraadpleging geschiedde niet volgens internationaal aanvaarde regels maar volgens de door Indonesië aanvaarde methode van moesjawarah, dat is overredend overleg met een duizendtal door Indonesië aangewezen kiesmannen.

De 1025 kiesmannen stemden zonder één uitzondering voor aansluiting van Irian Barat bij Indonesië. Aan de eis dat het Papoea-volk van Nederlands West-Guinea zelf over haar lot zou beslissen was hiermee voor de VN voldaan.

In feite had Indonesië op dat tijdstip West-Nieuw-Guinea al ruim zes jaar in haar bezit (Dr. J.V. de Bruyn, "Het Verdwenen Volk").

Op 31 december 1962 ging de Nederlandse vlag op Nieuw-Guinea voorgoed naar beneden. Vanaf 1 januari 1963 wapperde de Indonesische vlag naast die van de VN op het gebouw van de voormalige Nieuw-Guinea-Raad. Het bij de akkoorden van 15 augustus 1962 overeengekomen besluit dat Nederland de soevereiniteit over Nieuw-Guinea per 1 oktober 1962 zou overdragen aan de VN was in feite een farce. Het VN-schets-intersesso eindigde de jure op 1 mei 1963. In de praktijk bestuurde Indonesië echter al sinds 1 januari 1963 het gebiedsdeel zonder zich iets van de UNTEA (United Nations Temporary Executive Authority) aan te trekken.

Het zogenaamde plebisciet, waarbij de bevolking van Irian Barat (per 1 maart 1963 gewijzigd in Irian Jaya) "vrijelijk" zou mogen kiezen over haar toekomstige staatsvorm, vond plaats, zoals hierboven gememoreerd op 19 november 1969, in een periode dus toen Indonesië al zes jaar en zes en een halve maand de soevereiniteit over het voormalige Gebiedsdeel

Nederlands-Nieuw-Guinea (Irian Barat) uitoefende.

Duizenden Papoea's uit Nederlands-Nieuw-Guinea vluchtten, de Nederlanders vervloekend en hun bijbels, symbool van de nederlandse cultuur, verscheurend, naar Papoea, het zelfstandig geworden voormalige Australisch-Oost-Nieuw-Guinea. Ze vluchtten panisch van angst voor de Indonesische intimidatie-moorden, die al aan duizenden van hen het leven had gekost.

De lezers zullen zich hierbij afvragen, "wat was er gebeurd sinds december 1961, toen wij ons vorige artikel betreffende Nieuw-Guinea afsloten?" Hoe vastbesloten leek Nederland toen nog het Gebiedsdeel Irian Barat, en zijn Papoea-bevolking, naar de zelfstandigheid te leiden. Hoe is deze snelle metamorfose te verklaren? Een korte terugblik:

Nieuwjaarsdag 1962 leek alles nog mogelijk. De sterkte van de NNGLM (Nederlands-Nieuw-Guinea Luchtvaart Maatschappij, Kroonduif) bestond uit 23 toestellen. De 14de januari arriveerde een eenheid mariniers met Dakota's in Kaimana, van waar ze per H.M. "Kortenaar" naar de zuidkust werden overgebracht. Op 16 januari signaleerde de MLD (Marine Luchtvaartdienst) aan de zuidkust, dat een drietal snelvarende schepen recht op de kust van Irian Barat opstoomden. Het bleek om drie Indonesische motor-torpedoboten te gaan (MTB's). Een van deze MTB's opende het vuur op het Nederlandse verkenningsvliegtuig, een Neptune. De Nederlandse oorlogsschepen, H.M. "Evertsen" en H.M. "Kortenaar", in deze wateren patrouillerende, openden hierop het vuur op de Indonesische schepen. Een MTB werd in de grond geboord, een ander in brand geschoten. De brandende MTB en de nog intacte Indonesische oorlogsbodem gingen hierop snel aan de haal.

Na dit zeegevecht werden door de Nederlandse marineschepen 53 overlevenden en 39 doden geborgen. De Indonesische schepen bleken een grote eenheid infiltranten te vervoeren. Onder de omgekomen Indonesiërs werd een Commandeur van de Indonesische marine aangetroffen.

Tengevolge van dit zeegevecht, in de Arafura-zee bij de zogenaamde Vlakte Hoek aan de zuidkust van Irian Barat, verslechterde de relatie tussen Nederland en Indonesië in ernstige mate.

De Nederlandse ministerraad kwam in de avond van de 15de januari 1962 in extra vergadering bijeen om de toestand in Irian Barat (toen de officiële aanduiding voor Nieuw-Guinea) te bespreken. (In Nederland is het 9 uur vroeger dan in Nieuw-Guinea). De lezingen over de zeeslag in de Arafura-zee, die van de Indonesische zijde en die van de Nederlanders liepen uiteraard sterk uiteen. De Secretaris-Generaal van de VN werd door Nederland ingelicht over het zee-incident. In verband met de ontstane critieke situatie in de Nederlands-Indonesische verhouding, werd in Nederland de dienstplicht verlengd tot 24 maanden. De onrust in het gebiedsdeel, Irian Barat, nam na de zeeslag in de Arafura-zee snel toe, zodat verschillende Nederlandse ambtenaren toestemming vroegen hun vrouwen en kinderen naar veiliger oorden te mogen evacueren. Ter versterking van de ALRI (Angkatan Laut Republik Indonesia), de Indonesische marine, kwamen op 18 januari 1962 vier in de Sowjet Unie bestelde onderzeeboten in de haven van Soerabaja aan. Het conflict spitste zich toe. De door Indonesië overgenomen Nederlandse bedrijven (zie Nieuw-Guinea 2) werden op 24 januari tot eigendom van de Indonesische staat verklaard. Aan Indonesische kant werd tegelijkertijd een speciale militaire gecombineerde strijdkrachtenstaf in het leven geroepen (28 januari). Deze reorganisatie van de Indonesische strijdkrachten betekende een aanzienlijke versterking en meer op de invasie van Irian Barat toegespitste organisatorische verbetering van de potentiële invasietroepen. De kolonel der infanterie, A. Tahir, werd aangesteld als chef van de gecombineerde staf. (Land-, Lucht- en Zeemacht). Generaal Nasution, ons bekend als commandant van de Siliwangi-Divisie tijdens het Nederlands-Indonesische conflict, 1945-1950, werd benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber voor

de bevrijding van Irian-Barat (West-Irian).

De 24ste februari kondigde Indonesië de Algemene Mobilisatie af. De 20ste maart voerden Indonesische infiltranten-eenheden landingen uit op een aantal kusteilanden voor Irian-Barat, ter verkrijging van de noodzakelijke inlichtingen voor de intensivering van de geplande grote landing op West-Irian. Deze grote, als beslissend geachte landing, zou volgens de Indonesische plannen dienen plaats te vinden bij Henggada in het zuiden, bij Kapi-Jembawah in het middengedeelte en bij Hanika in het noorden. Tijdens de vergadering van de ministerraad in Den Haag vroeg ir. S.H. Visser, de minister van oorlog en marine, in te stemmen met het sturen van verdere versterkingen naar Irian-Barat. Hij deed tevens mee dat twee infanterie-bataljons van de KL (Koninklijke Landmacht) gereed stonden om naar Irian-Barat te worden overgebracht.

Intussen hadden de Amerikanen (VS) via de VN een aantal plannen opgesteld om een einde te maken aan het Nederlands-Indonesische conflict om Irian-Barat. Zij (de Amerikanen) verklaarden pertinent gekant te zijn tegen het zenden van Nederlandse militaire versterkingen naar Irian-Barat. Nederland ging echter onverdroten verder met het verschepen van militaire versterkingen (mariniërs, schepen en vliegtuigen) naar het Gebiedsdeel in Oost-Azië. Ook op diplomatiek/politiek terrein zetten de VS Nederland onder zware druk. De door de VS benoemde VN-bemiddelaar, Bunker, stelde diverse plannen op, die volgens hem een einde zouden maken aan het conflict om Irian-Barat. Men krijgt echter de indruk (uit rapporten en verslagen) dat genoemde Bunker verre van onbevooroordeeld was en vooral opereerde ten gunste van Indonesië. Hij werd echter ondanks zijn partijdige anti-Nederlandse houding onvoorwaardelijk gesteund door de VS. President Kennedy en zijn broer Robert, minister van justitie in de VS, bleken Nederland allerminst gunstig gezind te zijn. De Nederlandse regering hield echter alsnog voet bij stuk. Zelfs de wetenschap dat Amerika Nederland in geval van een gewapend conflict met Indonesië niet zou steunen, veranderde die houding voorlopig nog niet. In het veld, op Irian-Barat zelf, infiltreerden Indonesische guerilla-

commando's steeds frequenter op Irianes grondgebied. Weliswaar onderschepte de Nederlandse marine veel gewapende Indonesische prauwen met infiltranten, op weg naar Irian, bombardeerden Nederlandse vliegtuigen Indonesische verkenningseenheden en leverden grondeenheden hevige gevechten met geïnfiltreerde Indonesische guerilla's, saboteurs en commando-troepen. Tot een definitieve uitschakeling van de infiltranten leidde dit alles niet. Zelfs het gebruik van zware artillerie, kanonnen en mortieren, waarover de infiltranten echter ook bleken te beschikken, bood geen afdoende remedie tegen de Indonesische invaders. Zo werden, de 11de april, op het eiland Gag bombardementen op concentraties van de Indonesische infiltranten uitgevoerd en hun bivakken door Nederlandse mariniërs en KL-soldaten bestormd. Bij Fak Fak, een schiereiland zuidelijk van de Vogelkop (N.W. Irian), capituleerde, op 14 april, een grote eenheid Indonesische parachutisten. Bij de actie's tegen de Indonesische infiltranten ondervonden de Nederlandse troepen grote medewerking van de inheemse bevolking. Militaire versterkingen uit Nederland, bestaande uit infanterie-eenheden en luchtdoelartillerie, bleven Irian binnenkomen. De 19de april arriveerde de onderzeeboot H.M. "Zeeleeuw" in de Iriaanse wateren. Op 26 april werden bij Fak Fak en Kaimana, aan de zuidkust, opnieuw parachutisten (Para's) door de Indonesische luchtmacht afgeworpen. Op de dag van de Nationale dodenherdenking in het moederland, 4 mei 1962, vertrok het motorschip "Waterman" met nieuwe KL-versterkingen uit Rotterdam naar Irian-Barat. (41ste Bataljon Infanterie, 928 Llu, en een detachement marechaussee plus een afdeling lichte luchtdoelartillerie).

Het afwerpen van para's en aan land zetten van infiltranten (mariniërs en commando's) werd door de Indonesiërs steeds weer geïntensiveerd. Zee- en Landmacht van Nederland werden gedwongen, met zware gevechten gepaard gaande opsporings- en zuiveringsacties in het woeste land uit te voeren. Enorme regens in bijna onbegaanbaar oerbos, ongezonde dampen uitwasemende moerassen en wild bergland maakten de eindeloze veegoperaties tot een energie-verslindende bezigheid en

eisten van de Nederlandse troepen grote en uitputtende inspanningen. De 22ste mei ging het Nederlandse gouvernement er toe over vrouwen en kinderen uit de door Indonesische infiltranten bedreigde gebieden te evacueren. De evacuees werden uit Kokonau, Kaimana, Fak Fak, Steenkool en Inewatan (zuidkust) overgebracht naar Biak, Manokwari en Sorong, in het westen en noorden, waar ze beter beschermd konden worden door de daar aanwezige Nederlandse garnizoenen. Op 28 mei werden in Sorong (Vogelkop) opnieuw eenheden van de KL gedebarkeerd. Juni 1962 begon met vuurgevechten tussen Nederlandse troepen en Indonesische commando's plus para's. Tijdens een treffen in de buurt van Kaimana sneuvelden aan Nederlandse kant een dienstplichtig soldaat, afkomstig uit Amsterdam en een sergeant uit Harderwijk. Aan beide zijden vielen bij dit gevecht een aantal gewonden. De eigen troepen maakten een groot aantal gevangenen. Eveneens op 1 juni vond in het Gebiedsdeel een militaire commandowisseling plaats. Luitenant-generaal G.J. Le Févère de Montigny volgde admiraal H.H.L. Pröpper op als voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven.

Bij vuurcontact met Indonesische infiltranten in de buurt van Danaweri, Manlek, Teminaboen, Krimadono en Warsar sneuvelden begin juni vele Indonesische para's en enkele semi-militaire Papoeahelpers van het Nederlandse leger. De 8de juni sneuvelde echter ook weer een Nederlandse dienstplichtige soldaat. Gedurende de maand juni voerden Nederlandse troepenschepen verdere versterkingen voor de KL op Irian-Barat aan. Bij het vervoeren van Indonesische gevangenen betoonde de Papoea-bevolking zich permanent zeer anti-Indonesisch. Dit in strijd met de in de Indonesische propaganda vermelde pro-Indonesische gezindheid van de Papoea's. Medio juni bevonden zich reeds 175 Indonesische militairen als gevangenen in een interneringskamp op het eiland Woandi. De meeste van deze uitgeschakelde infiltranten waren door Papoea's aangebracht bij Nederlandse legerposten. De medewerking van de Papoea's met de Nederlandse strijdkrachten nam toe naarmate hun troepensterkte werd opgevoerd en het

aantal Nederlandse marine-eenheden groter werd. Ook de uitrusting op technisch gebied werd bij de Nederlandse troepen steeds verder geperfectioneerd. Te anderer zijde nam de militaire druk, tengevolge van het steeds verder toenemende aantal infiltranten, binnendruppelend vanuit zee en uit de lucht, echter navenant toe. De Indonesische marine (ALRI) beschikte begin juli 1962, voor de aanval op Irian-Barat, over één onderzeeboot, twee fregatten, drie patrouillevaartuigen, drie mijnenvegers, één bergingsvaartuig, één korvet en één tankschip. Indonesië scheen nog steeds vastbesloten een militaire confrontatie met Nederland te willen aangaan.

Het was een vreemd conflict. Het was geen oorlog, het was geen vrede, maar er vielen wel doden en gewonden, vooral Indonesiërs, schreef dr. J.V. de Bruyn in zijn boek; "Het Verdwenen Volk" (Van Holkema en Warendorf, 1978 Bussum).

Ondanks deze schemersituatie tussen oorlog en halve vrede besloot Nederland, half juli, een wapenstilstand voor te stellen.

De vijandelijkheden, en het zenden van troepen, zowel door Nederland als Indonesië, gingen ondertussen onverminderd voort. Nog op 26 juli ontscheepte de "Zuiderkruis" 240 Nederlandse militairen in Hollandia. Pogingen van de commandant strijdkrachten Irian-Barat, om van de regering in Den Haag toestemming te krijgen officieel tegen de Indonesische infiltranten-eenheden te mogen optreden werden niet gehonoreerd. De Indonesische legerleiding scheepte op Java steeds meer troepen in, met bestemming Irian-Barat, in tegenstelling tot het verzoek van de commandant Nederlandse strijdkrachten in Irian-Barat om een offensief tegen de Indonesische infiltranten te openen, sloten op 16 augustus de Nederlandse autoriteiten een accord met hun Indonesische tegenvoeters, waarbij met ingang van 18 augustus een staakt het vuren werd bevolen. De beschietingen door Nederlandse marine-eenheden van Indonesische infiltranten-locaties, alsmede permanente gevechten op het land, duurden exact voort tot de bij de troepen zeer gewraakte wapenstilstanddatum: 18 augustus. Diezelfde 18de augustus trad tevens het plan Bunker in werking. Dit plan behelsde, in grove trekken geschetst: a) het met onmiddellij-

ke ingang een begin maken met de overdracht van het Bestuur door Nederland van Irian-Barat (Nederlands West-Nieuw-Guinea) aan Indonesië; b) vaststelling van de termijn waarbinnen de Papoea's het recht zouden krijgen zich over hun staatkundige toekomst uit te spreken; c) onmiddellijke beëindiging van de vijandelijkheden; d) De VN zouden toezicht uitoefenen op het nakomen van de gemaakte afspraken; e) hervatting van de diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Indonesië.

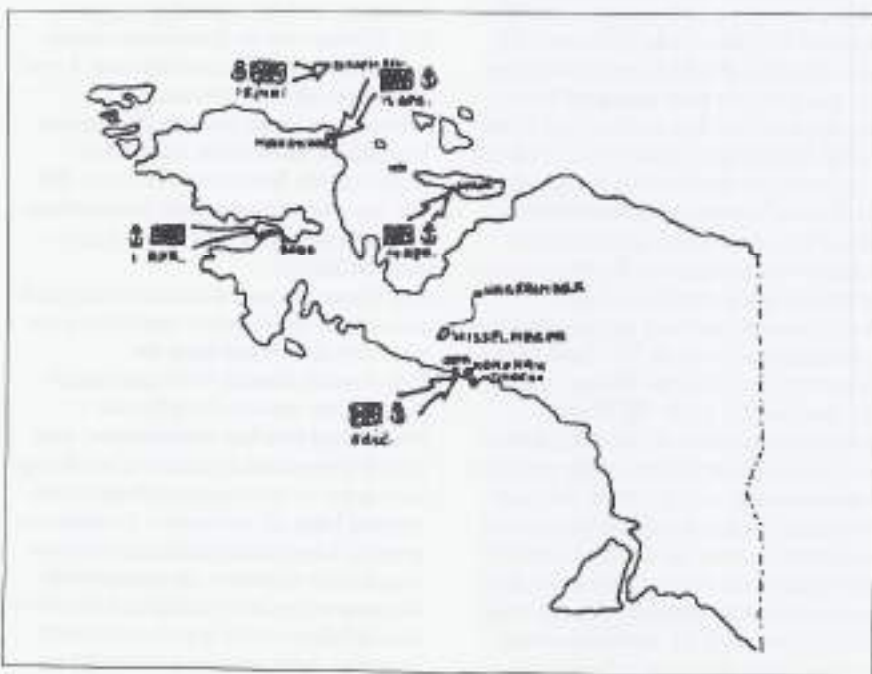
Vooral punt b van dit plan (accord) zou in de uitvoering een farce blijken te zijn.

Dr. Victor de Bruyn schrijft in zijn al eerder geciteerde boek "Het Verdwenen Volk": "De geleide democratie van Indonesië deed haar intrede en daarmee de terreur, die iedere oppositie wreed de kop indrukte. Vrijheid van meningsuiting, vergadering en drukpers, het oprichten van politieke partijen, allemaal toegezegd in de Overeenkomst van New York, werden verboden. Politiek actieve Papoea's werden vermoord". Er was in het bijzonder in een aantal Afrikaanse landen veel kritiek op de zwaar gemanipuleerde volksraadpleging in Irian-Barat. Er werd op grote schaal geïntimideerd. Een uitermate kritisch rapport over het plebisciet van de Boliviaanse afgezant bij dit plebisciet, Ortiz Sanz, een speciale waarnemer van de VN, belette de VN

niet de uitkomst van deze volksraadpleging als wettig te aanvaarden. De ambassadeur van Ghana bij de VN, Akwei, riep naar aanleiding van de aanvaarding van de uitkomst van deze zogenaamde volksraadpleging, de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties woedend toe: "De tijd waarin het recht op zelfbeschikking als één van de voornaamste steunpilaren van de volkerengemeenschap fungeerde en waarop internationale leefregels berusten schijnt voorgoed voorbij te zijn". De aanvaarding van de uitslag der "volksraadpleging" in Irian-Barat door de VN betekende het definitieve einde voor het volk van Irian-Barat als volk met een eigen identiteit, een eigen vlag en een eigen regering. Voor het volk van West-Guinea was er daarna geen hoop meer als volk voort te bestaan.

De 20ste september ratificeerden dr. Soebandrio (Indonesië) en mr. G.W.A. Schurmann, in aanwezigheid van de Secretaris-Generaal van de VN, Oe Thant, het accord over Irian-Barat tussen Nederland en Indonesië. De toenmalige Nederlandse minister van Buitenlandse zaken, mr. Luns, kwalificeerde dit "accord" als overeengekomen onder internationale druk en ultieme dreiging met geweld.

De 1ste oktober 1962 begon de afvoer van de duizenden Nederlandse militairen, met hun materieel, vanaf Biak. Op diezelfde datum droeg de waarnemende Nederlandse gouverneur van

Irian-Barat, H. Veltkamp (de eigenlijke gouverneur, P.J. Platteel, was al op 18 september voorgoed naar Nederland afgereisd), zijn functie over aan een eveneens waarnemend administrateur van de VN-organisatie, José Rolz-Bennet uit Guatemala. Op 14 november verliet het laatste Nederlandse oorlogsschip, H.M. "Overijssel" Irian-Barat met bestemming het moederland, Nederland. Opnieuw was een Nederlandse militaire operatie onder internationale politieke pressie en verdeeldheid in politiek Den Haag in een smadelijke nederlaag geëindigd. De 25ste november debarkeerden in Rotterdam de laatste uit Nieuw-Guinea terugkerende Nederlandse militairen van de KL (het 17de bataljon infanterie en een gedeelte van de 11de Technische Dienst).

De laatste akte (de slotfase) van onze laatste oorlog (oorlogje), ons laatste koloniale conflict in de Oost, was hiermee afgesloten. Als het ooit heeft gegolden, gold het hier: Alle roem is uitgeeloten.

Epiloog

De 7de oktober 1962 stonden op de vliegbasis Soesterberg de 18 Nederlandse militairen opgebaard die tijdens gevechtshandelingen in Nieuw-Guinea waren gesneuveld. De gevallen waren met een KLM-toestel naar hun "vaderland" terug gevlogen. In feite betekende het eerbetoon voor deze gevallen militairen op Soesterberg, de 18 doden van Nieuw-Guinea (de Papoea-militairen, en burgers alsmede civiele personen uit Nederland en Nieuw-Guinea meegeteld waren het er veel meer), het einde van het Nederlands conflict met Indonesië om Irian-Barat en Nederlands-Indië, dat gerekend van af 1945, 18 jaar had geduurd (1945-1963).

Op 26 november 1962 werd in de legerplaats Ermelo door de commandant van het eerste legercorps een bronzen schild uitgereikt aan de 41ste Pantser Infanterie Brigade (Stoottroepen), als blijk van waardering voor haar inzet in Nieuw-Guinea. Nog enkele andere ex-Nieuw-Guineagangers en strijdkracht-onderdelen zouden in deze bronzen waardering van de overheid volgen. Gevoeglijk kunnen wij, militairen Indië- en Nieuw-Guineagangers, de gevallen in Nieuw-Guinea (deze aanduiding is na het beëindigen van

de strijd in (op) Irian-Barat weer in ere hersteld) gezamenlijk aan onze erelijsten toevoegen. Met waardering zullen we de duizenden, die in de jaren 1945-1962 in het voormalige Nederlands-Indië en West-Nieuw-Guinea sneuvelden, gewond raakten en dienden, in de rijen van de Indiëveteranen opnemen.

En hiermee wil ik dit relaas over een voor de Nederlandse politici weinig verheffende episode uit Neerlands na-oorlogse koloniale avontuur beëindigen.

De Nederlandse capitulatie op Nieuw-Guinea, in 1962, betekende het definitieve einde van wat eens was "ons grote Nederlands-Indië". Velen in ons land hebben nog steeds heimwee naar dat immense Nederlandse Rijk overzee en betreuren de verloren gegane grootheid van Nederland. De toekomst van de Nederlanders, die eens in Indië werkten en leefden, zou blijken een leven te worden van verloren glorie. Het leven van de "bevrijde" Indonesiërs zou een leven blijken te zijn onder dictatuur. Een dictatuur, die elk verzet tegen de overheid in bloed zou smoren. En in het bijzonder de Papoea's zouden ondervinden dat elk verzet tegen de inlijving van hun land, de verovering en de onderdrukking van volk en land, Irian Djaya (de Indonesische aanduiding voor het bezette en veroverde Irian-Barat), zou eindigen met dood, verbanning en vlucht. De voormannen in de vrijheidsstrijd der Papoea-bevolking zouden wegteren in vanzige kerken. In deze vrijheidsstrijd zouden nogmaals tienduizenden sterven. Genadeloos werden de Papoea-guerilla's en hun helpers vermoord (geëlimineerd). Hun hoop verging, een hoop die hen in de vorm van achteraf ijdel gebleken schone Nederlandse beloften en toezeggingen was gegeven en verraden.

Waar toe, zo vraagt de Nederlander van vandaag zich af, heeft, o politici van toen, dit alles gediend? Het lijkt mij dat velen van de oud-militairen-Indiëgangers zich met mij zullen afvragen, hoe hebben al die mensen deze desastreus verlopen jaren in de Oost verwerkt? De kwaadaardige miskening van hun inzet, na de terugkeer in Patria, heeft hen verbitterd en verbijsterd. Hierbij denk ik uiteraard ook aan al diegenen onder deze slachtoffers van een verkeerde voorlichting en politieke leiding, die na de soevereiniteits-overdracht van

Nederlands-Indië en in het zicht daarvan, werden ingezet in Nieuw-Guinea, in de veronderstelling dat dit halve eiland een Nederlands Gebiedsdeel zou blijven. De eersten (ik spreek nu uitsluitend over die militairen die na 1949 op Nieuw-Guinea werden ingezet) vertrokken reeds op 23 december 1949 met het LST (Landing Ship Tanks) nr. 3 uit Priok (het betrof hier een betrekkelijk klein detachement van de Territoriale Verbindingsdienst-Nieuw-Guinea, van de Verbindingsafdeling der B-Divisie, Midden-Java). Deze mannen (en vrouwen, want er vertrokken op dezelfde dag ook een aantal KNIL-militairen en burgers, aspirant kolonisten met een KPM-boot naar Nieuw-Guinea) werden op oudejaarsdag 1949 ontscheept bij Manokwari. Het KPM-schip merende dezelfde dag af in de baai van Waibolong. Dit eerste contingent Nederlandse militairen, na de overgave van Nederlands-Indië, op Nieuw-Guinea, kreeg als opdracht de communicatie op het eiland te verbeteren in onder andere Hollandia, Kota-Baru, Istar (Cycloop Gebergte) en Sorong. De telefoonverbindingen etc. werden op zeer primitieve wijze tot stand gebracht. Men gebruikte als telefoon- en telegraafpalen buizen van pijpleidingen, die de Amerikaanse troepen in het oerwoud hadden achtergelaten. Wel moesten de verbindingsmannen deze buizen zelf in

de jungle opsporen, symbolisch voor ons leven in Indië. Het antwoord op de vraag hoe de oud-militairen-Indiëgangers hun diensttijd in de Oost hebben verwerkt moet luiden: Heel goed. Er is echter een grote maar aan verbonden. De wijze waarop ze na hun terugkeer in Nederland zijn bejegend en behandeld hebben ze als weerzinwekkend ervaren. Ze voelen zich hogelijk belazerd en verraden door de overheid, de politici, de kerken, de media, de wetenschap en de publieke opinie in Nederland. Tussen de Indië-veteranen en Nederland komt het nooit meer goed.

J. Zwaan

BOEKBESPREKING

"DE GESCHIEDENIS VAN 1 DIVISIE 7 DECEMBER". 1946-1996"

Samenstelling: Martin Elands,
Richard van Gils en Ben
Schoenmaker.

Sdu Uitgevers Den Haag, 1996.

Gebonden met stofomslag.

Formaat 17 x 24 cm.

Geïllustreerd, 365 pagina's.

Prijs f 49,90. ISBN 90.12.08307.9.

Tegen inlevering van een in "De Nieuwe EM-er Nieuwsbrief 1 Div. 7", dec. nr. 3, jaargang 5, oktober 1996, pag. 9 afgedrukte bon kan het boek bij de boekhandel en in het EM-winkeltje met reductie voor f 35,- worden aangeschaft.

Bovengenoemd boekwerk werd ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de 7 december-divisie, op 31 augustus 1996, te Ermelo aan de deelnemers van de jubileum-bijeenkomst uitgereikt.

Genoemde herdenkingsbijeenkomst, waaraan zeer vele oud-militairen van de jubilerende divisie deelnamen, kan als geslaagd worden omschreven.

Het was een leuke, goed georganiseerde reünie, waaraan in het bijzonder door oud-militairen-Indiëgangers, die destijds in deze divisie dienden, werd deelgenomen. Het was een goed programma, nostalgisch in de sfeer van tempo doeloe.

Opvallend was de aanwezigheid van een delegatie der Siliwangi-Divisie uit Indonesië, in de periode van ons verblijf in het voormalige Nederlands-Indië de felste tegenstanders van de 7 december-divisie.

De aanwezigheid van deze vroegere vijanden werd door sommige Indië-veteranen gewaardeerd, vele anderen, zo bleek bij een peiling onder de Indië-divisisten, bleken deze aanwezigheid minder op prijs te stellen. De dag bleek bij navraag algemeen als een geslaagde herdenking te zijn ervaren.

En dan nu het jubileumboek. Tijdens het lezen van dit op hoog wetenschappelijke leest geschoeide werkstuk drong zich bij mij een vergelijking op met het wereldberoemde werk van Leo Tolstoj: "Oorlog en Vrede". Deze vergelijking resulteerde in de conclusie dat de visie van

Tolstoj en de wetenschappers van de Sectie Militaire Geschiedenis (de samenstellers van het hier te bespreken boek) diametraal tegenover elkaar staan wat hun visie op oorlog en soldaten betreft.

Stelt Tolstoj dat generaal, kolonel etc. etc. in de praktijk weinig tot zeer weinig invloed uitoefenen op het gebeuren aan de fronten, in het gevechtsterrein, waar subalterne officieren, onderofficieren, korporals en manschappen worden gedwongen te improviseren, beslissingen te nemen en orders en bevelen van hogerhand naast zich neer te leggen, omdat deze te laat komen of onuitvoerbaar zijn.

Zo stellen de samenstellers van dit boek daarentegen dat het verloop van de strijd (gevechten), punctueel verloopt volgens de richtlijnen uit de stafbureaus. De auteurs van deze schrijftuut baseren, volgens geijkt patroon, hun relaxas louter op documenten (officiële verslagen, rapporten en mededelingen van stafofficieren). Deze vorm van geschiedschrijving mag dan traditioneel gangbaar zijn en theoretisch verantwoord, ze voldoet helaas niet aan een realistische weergave van de rauwe werkelijkheid, zoals de soldaat in het veld die beleefde, het heeft daar zelfs nauwelijks iets mee te maken.

Het verhaal zoals verteld in dit werk zal theoretisch volgens de documenten wel kloppen en in overeenstemming zijn met de geflatteerde neerslag in de archieven. Van de werkelijkheid is het ver verwijderd. Het is te begrijpen dat inleving met het lot van de soldaat in de vuurlinie voor de wetenschapper, opgegreid en opgeleid in vredestijd en vertoevend in de ivoeren toren van de wetenschap, te veel is gevraagd.

Verder werden de publiek gemaakte excessen opnieuw herhaald en al en toe wordt het beschuldigende, moraliserende vingertje bij vernieuwing in de richting van de oud-militairen-Indiëgangers, in het bijzonder van de dienstplichtigen, weer geheven. Je krijgt uit het hele werk de indruk dat de ultieme negatieve visie, die bij beroepsmilitairen en oorlogsvrijwilligers in Indië, ten opzichte van de 7 december divisie prevaleerde (serdadoe 2-soesoe, lulletjes rozewater)

in grote lijnen door de militaire krijgswetenschappers van de Sectie Militaire Geschiedenis wordt onderschreven.

De 7 december divisisten, die in latere jaren in het kader van zogenaamde vredesmissies naar elders werden uitgezonden, krijgen in elk geval meer eer en waardering dan de oud-Indië-militairen.

Er is niets nieuws onder de zon.

P.S. De nu volgende tekst slaat niet direct op de vorrengaanre recensie. De laatste tijd hoor je nogal eens de mening verkondigen dat er wat meer begrip (sommigen spraken zelfs over waardering en respect) is ontstaan met betrekking tot de inzet van de oud-militairen-Indiëgangers. Nu, ik merk daar nog niet veel van. Zo las ik in "Hervormd Nederland" van 10 augustus 1996 een artikel, geschreven door ene Rob Hartmans, onder de titel: "Tempo doeloe en de boeter op het hoofd" met als ondertitels: "De nostalgie naar tempo doeloe waarin de kolonialen een comfortabel leventje leidden, heeft de collectieve herinnering sterk vertekend" en "Het KNIL beschikte niet over B 52 bommenwerpers of napalm (VietNam) maar de terreur met karabijn en klewang loog er ook niet om". Alleen die titels al.

Nu is het onder de Indië-veteranen al lang bekend dat het zich, m.i. ten onrechte nog steeds christelijk noemende, pseudo-christelijke "Hervormd Nederland", ten opzichte van de oud-Indië-militairen en mensen die ooit in Nederlands-Indië hebben gewerkt of geleefd, uitmunt in intolerantie, kwaadaardigheid en vijandschap, maar dit artikel spant in haat en afschuif van de Indië-veteranen echt de kroon.

Het heeft mij decennia-lang verbaasd hoe ongenueanceerd de haat tegen de Duitsers, de NSB-ers, de SS-mannen en alle soorten van Nazi's in Nederland werd gevoed en in stand gehouden. Nu, nu om politieke redenen de onvergeefbare zonde van nationaal-socialistisch (en fascistisch) denken moet worden herzien, heeft ons allerchristelijkste Nederlandse volk kennelijk een nieuwe (andere), sondebok nodig. Walnut, sobata, hebt

u met mij niet de indruk, dat daar de oud-militairen-Indiëgangers voor zijn uitverkoren? Voor Rab Hartmans en "Hervormd Nederland" is dit in elk geval duidelijk. Zij hebben hun nieuwe criminele groep gevonden. Voor elke zonde is vergeving, behalve voor de zonde van het deelnemer zijn geweest aan de politionele acties in Nederlands-Indië, gedurende de jaren 1945-1950. Zou er "Broeders en zusters in de Hervormd Nederlandse geloofsleer" voor "Hervormd Nederland" vergeving zijn voor zulk een haat tegen land- en vaak geloofsgenoten, als u in uw van haatdruppende artikelen predikt? Eilaci, mijn vrees is groot.

J. Zwaan

"INDISCH VERLEDEN"

"Lustrum-herdenkingsboek 1995"
Stichting Herdenking 15 augustus 1945.

Secr. p/a Stadhouderslaan 94,
2517 JC 's-Gravenhage.
Tel. 070-3506665. Fax 070-3509223.
Prijs f 59,90 (verzendskosten f 8,-).
ISBN 9.74961.06.7. NUGI 646/922.
Een uitgave van de Stichting
Herdenking 15 augustus 1945 in samenwerking met Uitgeverij Asia
Maior. Postbus 829, 1440 AV
Purmerend. Formaat 25 x 29 cm 175
pagina's. Gebonden met stofomslag.
Samenstellers: L.Ch. Hoestland,
H.A.M. Liesker, L.M. Schipper, P.S.J.
van de Ven en Fr. van Winckelmann.
Voorwoorden geschreven door de
Prins der Nederlanden (Bernard),
Brigade-generaal b.d. R. Boekholt,
erevoorzitter van de Stichting
Herdenking 15 augustus 1945 en
Willemien Montfrans, voorzitter van
het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

"Indisch Verleden" is een zeer fraai
uitgevoerd werk, geïllustreerd met
100 zwart-wit foto's en 57 prachtige
kleurenfoto's, waaronder vele afbeel-
dingen van erevelden in Azië
(Indonesië, Thailand, Birma, Siam,
Hongkong, Singapore en Japan),
Australië en Nederland, waar de
Nederlanders en Indonesische slach-
toffers van de Tweede Wereldoorlog in
het Verre Oosten begraven liggen of
waar deze oorlogsslachtoffers wor-
den geëerd met gedenktekens, monu-
menten en dergelijke.
Het boek behelst verder een unicum:
een lijst met de namen van ca. 6000
vermisten. Wat een ongelofelijke

speurtocht door de archieven zal het
samenstellen van deze lijst hebben
geverg. En wie wist in ons land dat
er zoveel Nederlandse onderdanen in
die verre en zo hardnekkige gebaga-
telliseerde en bijna vergeten oorlog
in de Oost vermist zijn geraakt?
Het is bijna onvoorstelbaar. Je vraagt
je af, wat voor de nabestaanden triest-
ter is geweest, sneuvelen of vermist
zijn?

Velen, waaronder de schrijver dezer
regelen, neigen naar de mening dat
het niet weten wat er met een gelief-
de is gebeurd erger is dan de weten-
schap, hij of zij is er niet meer.
Hulde aan al diegenen die het leven
verloren in een kamp of aan een front,
zonder dat bekend werd hoe en waar
zich hun verscheiden voltrok, de gra-
loze slachtoffers van een wrede oor-
log. Alleen al het publiceren van deze
vermistenlijst is een oprecht monu-
ment voor al deze in de mist van de
tijd verdwenen mensen, dat grote lof-
en eerbied verdient. Saluut voor deze
geweldige prestatie. Het is een groots
eerbetoon aan de duizenden wiens
namen uitgewist leken, zonder een
spoor in de geschiedenis achter te la-
ten.

Ook de teksten in dit monumentale
boekwerk verdienen uiteraard onze
n aandacht. De eerste verhandeling
voert als titel: "De Tweede
Wereldoorlog en de Nederlanders in
Nederlands-Indië" en behelst een
doorwrocht, zij het summier, ge-
schiedkundig en demografisch over-
zicht van de Indische samenleving
gedurende een tumultueuze epoeche.
Verhandeling 2: "Bersiap", schetst ons
een beeld, zij het wat al te veel in vo-
gelvlucht, betreffende de lotgevallen
van de Indische samenleving in het
in de titel van het boek aangegeven
intermezzo: Indië, na de capitulatie
van de Japanners en wat daarna ge-
beurde, een hectische periode, vol
van dramatiek, doodsdreiging en
desillusie. In dit essay, helaas nogal
vlak en afstandelijk geschreven,
wordt ons de ervaring beschreven
van de Indische samenleving in een
barre periode.

Verhandeling 3: "De Repatriëring uit
Indonesië" verhaalt ons over de exo-
dus van een groot contingent
Nederlanders en in Indië geboren en,
onder trieste omstandigheden naar
een ver en vaak onbekend land. Een
uittocht van vele tienduizenden ont-
redderde en gedesilluseerde land-
genoten, die alles tot aan hun hoop

hadden verloren. Enkele honderddui-
zenden slachtoffers van een zoge-
naamd gewonnen oorlog, die voor
hen tot hun verbijstering was gekeerd
in een verschrikkelijke nederlaag.
Dit hoofdstuk verhaalt ons over het
transport van de verslagen massa's,
hun huisvesting en onderhoud, ge-
volgd door de moeilijke aanpassing
van deze tropenkinderen aan de iji-
ge temperatuur en levensomstandig-
heden in het in hun lot niet geïnteres-
seerde "moederland". Het relaas over
deze exodus is tegelijk het verhaal
van een epos en een barre tragedie.
Ook het droevige lot van de naar
Nederland gedeporteerde Ambonese
KNIL-militairen is in dit veelzijdige
boek niet vergeten. Zij deelden in het
lot van de verraden en berooide
"repatrianten" van de Indische
Nederlanders, die weggerukt uit hun
land en milieu, in het kille Nederland
werden ondergebracht onder vaak
vernederende omstandigheden.
Verder behelst "Indisch Verleden" een
uiteenzetting over de uitkeringsperi-
kelen (wetten) voor Indische oorlogs-
slachtoffers en een herinnerings-
beeld over de Stichting 15 augustus
1945, gevolgd door een 70-tal curricula
vitae van oorlogsgetroffenen naar
wie straten, pleinen, lanen, etc. in
Nederland zijn genoemd. Herdacht in
straatnamen en andere locaties wer-
den diegenen, die voor hun verzet of
militaire inzet in de Oost, werden on-
derscheiden, alsmede organisaties,
die zich al vele decennia bezig hou-
den met het behartigen van de belan-
gen der Indische Nederlanders in ons
land.

"Indisch Verleden" is, zoals uit deze
bundel blijkt, niet alleen een jub-
leumboek, maar bovenal een papie-
ren monument voor de honderddui-
zenden, die eens werkten en leefden,
streden en sneefden, in de gordel van
smaragd, en hun nakomelingen, in
het destijds (en vaak nog) zo ondank-
bare "vaderland".

Hulde aan de Stichting-herdenking
15 augustus 1945.

Een kostelijk, zeer informatief ge-
schied- en herinneringswerk, dat
bovendien ook nog een voortreffelijk
lees- en kijkboek is geworden.

J. Zwaan

DAGBOEKEN REIS NAAR INDIË, V EN W-BRIGADE, ONS INDIË

Drie manuscripten van M. v.d. Hofstad, Jacobskamp 26, 5275 BK Den Dungen. Tel. 073-5942718. Herinnert u zich nog mijn recensie over het boekwerk "Wapenbroeders" in "Sobat" nr. 46 van 2 april 1996, evenals de bovengenoemde boeken in spé samengesteld door Van den Hofstad?

Welnu, deze recensie leverde sobat Van den Hofstad 78 bestellingen op. De samensteller maakte volgens toezegging van de ontvangsten (winst) f 237,- over naar de bankrekening van de VOMI. Bedankt sobat Marinus v.d. Hofstad.

Enige tijd geleden stuurde Van den Hofstad mij, mede als dank voor mijn destijds recensie, opnieuw drie boekwerken toe.

Het zijn ook deze keer weer heel aardige werken. Zo Van den Hofstad er in slaagt 100 bestellingen voor deze potentiële boekwerken, via ons blad en andere veteranenbladen, binnen te krijgen, is hij in staat deze te laten vermenigvuldigen en aan de bestellers te doen toekomen.

Sobats, lezers van deze regels, verzuim dus niet op alle of een van de door de auteur bescheiden boekwerken genoemde schriften, in te schrijven. Ze zijn echt de moeite waard en lijfijger dan des auteurs kwalificatie laat vermoeden en ze kosten slechts f 25,- per exemplaar. Bij voldoende belangstelling krijgt u het verlangde werk toegezonden.

In de aanhef van dit schrijfsel vindt u het adres voor de bestelling. De titels van de schriften volgen nu:

A. "Dagboek Reis Indonesië 1994" is in tegenstelling tot de meeste recente reisverslagen betreffende trips naar het huidige Indonesië, die meestal zeer lovend zijn over land en volk en ons verhalen hoe vriendelijk, hulpvaardig en gastvrij de Indonesiërs NU wel zijn ten opzichte van de Indiëveteranen en hoe schoon en indrukwekkend insulindische landschappelijk is (maar dat laatste wisten wij al uit ervaring), vertelt sobat Van den Hofstad op zeer realistische wijze hoe Indonesië er buiten de touristische oorden en de grote wegen momenteel aan toe is. Hij beschrijft ons een land onder dictatuur, vergeven door corruptie, vull en pover, een bevolking vechtend voor een armelijk bestaan, bedelend om een loof of een kurweijte, steden vol bedelaars, snorders en

opdringerige kinderen, soebattend om wat eten of snoep.

Echt een niets verhullend beeld van het tegenwoordige Indonesië.

B. Het tweede werk: "Ons Indië" is een bundeling van destijds (de tijd van ons verblijf aldaar), indrukken van een soldaat in dagboekvorm, een toentertijd uitgegeven voorlichtingsbrochure, die de toenmalig heersende opvattingen van onze voorlichters weergeeft (dagorders en herinneringen van sobats uit die periode van ons leven). Leuk, soms ontroerend, humoristisch, pathetisch, etc., maar steeds weer de sfeer oproepend van toen. Het is een scala van herinneringsbeelden en mijmeringen uit onze politionele levensfase in Nederlands-Indië.

C. Het derde manuscript voert als titel: "V en M-Brigade".

'Rapporten Midden-Java, het 4de Bataljon 11de Regiment Infanterie naar Midden-Java, krantenknipsels Indië 1945-1950'.

Deze titel spreekt m.i. voor zichzelf. Hoewel het jaartal 1950 eigenlijk onjuist is. Van den Hofstad biedt ons namelijk bovendien een keur van krantenberichten over ONS (negatief), betreffende de overloper Poncke Princen, de alleszins denigrerende publicaties over het optreden van de Nederlandse troepen, gedurende onze actie jaren in Indië.

Een geweldige geheugenopfrisser. U krijgt een keur uit de gegevens. Bijna zonder uitzondering kwaadaardige en zeer denigrerende publicaties over de oud-Indiëgangers. In vele kranten en tijdschriften. Het is bitter om alles nog weer eens over te lezen. Maar m.i. toch ook leerzaam, zo alles weer eens gememoreerd te zien.

Sobat Van den Hofstad wacht op uw bestellingen. U heeft keus. Steel deze voormalige strijdmakker niet teleur, sobats.

J. Zwaan

RECTIFICATIE

"Retour Djocja", Verslagen van en herinneringen aan het 426ste Bataljon Infanterie (6-4 RI).

Bovengenoemd boek recenseerde ik in "Sobat", 11de jaargang, nr. 5, oktober 1996, nummer 49, pagina 9.

Sommige zaken, dus ook krantenstukjes en boekbesprekingen, willen niet gelukken. Zoals eens in Oost-Indië, gedurende de jaren van "ons" verblijf daar (1945-1950) politiek alles fout

ging wat fout kon gaan, en vooral in de laatste periode, en later in het Gebiedsdeel Nederlands-Nieuw-Guinea, zo ging ook in de bespreking van "Retour Djocja" (evenals destijds in de toenmalige politieke praktijk rond het Sultanaat Djocjarta) alles mis ging wat maar mis kon gaan. Zo werd 6-4 RI (426 RI) abusievelijk 4-6 RI (bij controle bleek n.l. dat het Bataljonsnummer in de concepttekst juist is weergegeven). Wie, o wie? In de derde alinea, derde regel van de recensie staat: "verovering en de", de tussen aanhalingstekens geplaatste woorden dienen te vervallen. Verder is een door mij telefonisch doorgegeven wijziging over het op de achterflap van "Retour Djocja" afgebeeld embleem niet goed doorgekomen. Het embleem (een tijgerkop) geen hondkop, is n.l. niet van het Andjing Nica-Bataljon, maar van de T-Brigade. Waarvan akte.

Onze redactionele excuses voor deze onvolkomenheden, sobats van het 426ste Bataljon Infanterie. En uiteraard ook onze verontschuldiging aan de mannen van 4-6 RI, waarvan er reeds een enkeling verontrust naar mij belde.

J. Zwaan

KERSTMIS 1948

De niet al te melodieuze zang van het handjevol militairen in de goedang klonk op in de donkere tropennacht ergens op Java. Een jonge veldprediker leidde een geïmproviseerde nachtkerstdienst met het kleine groepje soldaten, dat er in deze kerstnacht behoefte aan had gevoeld een kerkdienst bij te wonen.

De jonge blozende kapitein/legerpredikant sprak zijn gehoor in een geforceerd populistisch geformuleerde trant toe. Zijn sermoen handelde over vrede en welbehagen in mensen van goede wil. Over de geboorte van een uitzonderlijke godsdienststichter en vredesbrenger, in een stille donkere nacht. Een nacht zoals hier op Java, onder een met sterren bezaaide hemel, tweeduizend jaar geleden, in een kleine stad, ergens in het midden-oosten, tussen de heuvels van Judea. "Toen", zo oreeerde de dominee, "kwam een mens ter wereld, die zich aan ons allen ten voorbeeld stelde, door te midden van haatdragende mensen, in een door wrede vijanden bezet land en in een wereld waarin constant oorlog werd gevoerd, vrede en verdraagzaamheid te prediken en voor anderen te leven.

Zijn lichtend voorbeeld, "Zo", betogde de bijbelofficier verder, "is ons ter navolging overgeleverd. In wezen zijn alle mensen goed, maar boze machten en op macht beluste ontspoorde mensen misleiden ons vaak en brengen ons op een verkeerd spoor. Maar, jongens, luisteren jullie slechts naar de goeden, die het voorbeeld van de vredesbrenger volgen en sluit je ogen en oren voor de lokroep van de slechten en het slechte. Laat de man van Bethlehem te allen tijde, en onder alle omstandigheden, het voorbeeld zijn van jouw leven, dan zal de wereld goed worden en in een oord van vrede veranderen. En deze vrede zal voortduren tot aan de dag, dat jij en ik zullen worden afgeloot door gelijkgezinden, die na ons zullen komen en aan wie wij de boodschap van vrede en verdraagzaamheid hebben doorgegeven. Dit is het moment van de goede boodschap, die ons vandaag wordt gepredikt en die wij hebben verder te dragen naar de generaties die na ons komen.

Wij zullen er dan niet meer zijn, maar

de vrede en de profeet van Nazareth en Bethlehem zal eeuwig voortleven. Korporaal Manuel Alpheus, die de wacht hield voor de goedang, luisterde verbaasd naar de woorden van de vrijzinnige dominee, die hij duidelijk kon volgen door de bilikwanden van de goedang. Hij verbaasde zich, gewend als hij was aan de zware preken van de streng calvinistische dominee op zijn dorp in de Krimpenerwaard. Luisterend naar het humanistische praatje van de kapitein/dominee. "Was dit een preek?" zo vroeg hij zich af, "dit gezemel over een Jezus als voorbeeld en over vrede, gebracht door een mens van goede wille? En mensen voor te stellen als vredesstichters en liefdesbrengers in plaats van als verdorven zondaars, geneigd tot alleen maar kwaad en onmachtig tot enig goed?"

Manuels gedachten dwaalden weg naar de gereformeerde bondkerk in zijn dorp en de gedragen preken van de dominee daar, vol van de in schrilte kleuren getekende zonden der mens, en de menheid in zijn geheel. En de onmacht tot bekering. "De mens zo hoorde hij de stemmig in zwart geklede dominee galmen," is slecht en verdorven van zijn ontvangst af. Voor de mens uit zichzelf is geen redding als God zelf uit genade niet ingrijpt. Zo God u niet bekeert en wederom doet geboren worden wacht u een nimmer eindigende eeuwigheid in de hel, de plaats die brandt van vuur en sulfere, waarin uw pijn nooit zal ophouden. En dat is verdiend". Immanuel Alpheus, zoon van een kleine boer, diep in de zwaar godsdienstige Krimpenerwaard, zag het kerkvolk van zijn dorp voor zich. De bleke devote vrouwen in hun donkere kleren en de zilverbrande mannen in hun zwarte pakken boven de eveneens zwarte instapschoenen. Hij vergeleek de tutterige meisjes in hun te lange rokken, boven de zelfgebrelde bruine kousen en hun strogele vlechten, met de frivole kortgerokte, donkere sexy meisjes en hun prachtige zwarte krullen in dit land. Hij zag zich weer lopen met de opgeschoten jongens van het dorp in zijn, en hun, over de knieën vallende korte broeken waaronder lange zwarte kousen in witgeschuurde klompen. Korporaal

(In)manuel Alpheus schudde niet begripelijk zijn hoofd. In de war gebracht vroeg hij zich af: "Geloofde deze dominee niet in een eeuwig hiernamaals met een oordeel ten leve of ten dode? Geloofde hij dan niet in de zondeval, waaruit, de mens alleen kon worden gered door het bloed van Christus, als God dat wilde, want zelf kon hij daar toch niets aan bijdragen? Was deze man, een dominee toch, wel een christen? Was volgens deze prediker Jezus wel Gods zoon of slechts een goed en edel mens?" Verward luisterde Mani Alpheus naar de onafhankelijke zangkunst van de mannen in de goedang. Kerstliedjes. Lichte liedjes, waarin geen zondebesef doorklonk. Bekering was volgens die lichte dominee kennelijk niet nodig. De mens is namelijk in principe goed. En een eeuwig leven na de dood vond deze kapitein een hersenschim. "Gaaf heen in vrede" besloot de veldprediker de kerstnachtdienst. Meewarig schudde Mani zijn hoofd. Arme ongelovige mensen, mompelde hij.

Inslagen van mortiergranaten en geweervuur in de verte deden Alpheus opschrikken uit zijn gemijmer. Vergeefs probeerde hij door het donker heen in de verte te kijken. Met een schok realiseerde hij zich dat hij soldaat was en er oorlog werd gevoerd tegen een verbeterd strijdende vijand. De kerkbezoekers kwamen naar buiten. "Zo Mani" begroette hem één van hen. "Het vuurwerk van de Nederlandse kerstactie tegen de Republiek is nog in volle gang hoor ik. Onward Christian Soldiers". Mani trok zijn koppel, waaraan een twesetal handgranaten bengelden, strakker om zijn middel, terwijl hij antwoordde: "Vrede op aarde, sobats, en in mensen een welbehagen".

J. Zwaan

VERENIGINGSNIEUWS

Drenthe/ Groningen

Secr. J. Plat, Sassenbergen 71,
9531 GW Borger.
Tel. 0599-235666.

Door een misverstand hebt u in de "Sobat" van okt. j.l. tevergeefs gezocht naar ons eigen verenigingsnieuws. Onze excuses.

We beginnen met een terugblik en kijken nog even naar de gehouden VETERANENDAGEN in de Joh. Postkazerne te Havelte.

Beide dagen waren goed bezet en we mogen wel concluderen dat ze als goed gesloagd mogen worden beschouwd. Het was weer goed toeven in de officiersmess. Namens u hebben we ook per brief onze dank nog eens overgebracht. Tot hen die nog nooit op deze dagen geweest zijn, zouden we willen zeggen: "Kom toch ook eens naar Havelte, u gaat 's avonds dankbaar weer naar huis".

In 1997 staan voor deze dagen 1 en 2 oktober genoteerd.

We volgen de agenda.

AFDELING ASSEN

15 jan. 1997. Nieuwjaarsvisite in "DE AANLEG" te Deurze met boerenjongens en kniepertjes. Onze eigen sobat Vegier van Sloten zal voor de vrolijke noot zorgen. Natuurlijk is er een verloting. Aanvang: 14.00 uur.

AFDELING DALEN

30 jan. 1997. Bijeenkomst in zaal "CORNELIS" te Dalen. Een ruime zaal, maar dat moet ook wel, want er worden heel wat ouwe sobats met partners verwacht. Het programma blijft nog even een verrassing. Ook hier een verloting. Aanvang 14.00 uur.

AFDELING HOOGEVEEN

Met gepaste trots kunnen wij melden dat aan ons lid W. Brouwer te Zuidwolde op 24-09-'96 het DRAAGINSIGNE GEWONDEN is uitgereikt door burgemeester Kremers in het gemeentehuis te Zuidwolde. Het bestuur van de afdeling HOOGEVEEN was hierbij aanwezig en bij

monde van voorz. Hagenbeek werd uitgesproken met dhr. Brouwer, zeer verheugd te zijn met de uiteindelijke erkenning voor het uitreiken van dit Gewonden Insigne. De plechtigheid werd besloten met het leggen van een bloemstuk bij het monument door en met een dankwoord van dhr. Brouwer.

CONTACTMIDDAG

Een nieuw seizoen, de eerste gezellige bijeenkomst in een gloednieuwe zaal van de "MAURITSHOF" op 17 okt. j.l. De afdeling kan trots zijn dat men in het vervolg in zo'n mooie zaal haar bijeenkomsten mag houden. Voorz. Hagenbeek sprak in zijn openingswoord zijn dank dan ook uit aan het adres van de directie dat VOMI HOOGEVEEN deze zaal als haar thuishonk mag bestempelen.

Allereerst werd daarna een ogenblik stilte betracht van het overlijden van dhr. B. Salomons op 22 april '96.

De voorz. sprak vervolgens van een gestadige groei van de afdeling. 141 sobats mogen we nu tellen binnen onze afdeling.

Prov. voorz. van Dalzen sprak hierna enkele woorden naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van VOMI DRENTHE/GRONINGEN. Er is zo al het één en ander bereikt, maar we gaan gewoon door met de strijd om nog meer erkenning. Ter gelegenheid van dit 10-jarig bestaan werd aan elk lid aan het eind van de bijeenkomst een VOMI-pen uitgereikt.

De jan. Piersma verzorgde verder de middag met het tonen van een videofilm van een recente reis naar Zuid-Sumatra. Met een aantal oude sobats werd men op diverse plaatsen vorstelijk ontvangen door de plaatselijke besturen. Bij elke ontvangst waren ook onze tegenstanders van toen, nu ook verenigd in veteranenorganisaties, aanwezig. Deze veteranen hebben onze veteranen te eten gevraagd, hun clubhuizen laten zien en trips voor hen uitgestippeld. Een film die ons een heel ander beeld gaf, dan de documentaire die de televisie ons pleegt voor te schotelen. Er wordt door de makers aan gewerkt om met deze film ergens bij de omroepen een voet tussen de deur te krijgen.

Er moet nog opgemerkt worden, dat

de fam. Kats uit Tiendeveen belangeloos 3 T.V.'s had geïnstalleerd, waarop al dit moeis kon worden gezien. Volgende CONTACTMIDDAG vindt plaats, natuurlijk met verloting, op 9 januari 1997.

H. Giethoorn, afd. secr.

AFDELING MEPEL

De eerstvolgende bijeenkomst zal worden gehouden op 10 januari 1997. Ook hier in het teken van een Nieuwjaarsbijeenkomst. Deze bijeenkomst wordt, als altijd, gehouden in "MOTEL WAANDERS" te Staphorst. Aanvang 13.30 uur.

U weet het! Op alle bijeenkomsten, waar ook binnen onze vereniging, bent u van harte welkom.

8 NOVEMBER 1996. Een belangrijke datum, want op die datum is het 10 jaar geleden dat ook in DRENTHE een eigen vereniging van de VOMI tot stand is gekomen. In de personen van de heren Zonder en Grit, willen wij alle mensen danken voor het initiatief dat toen genomen is. Op de afdelings-bijeenkomsten is er ruim aandacht aan besteed.

Het jaar 1996 zit er bijna weer op. Weer een jaar met heel veel lief en leed is ons door de vingers geglipt. Goede momenten met veel vreugde en dankbaarheid. Maar ook droeve momenten zijn ons niet bespaard gebleven. Een aantal gezinnen heeft afscheid moeten nemen van man, vrouw, een familielid. En juist bij het ouder worden hebben we elkaar zo nodig.

VOMI-vrienden, laten we elkaar niet uit het oog verliezen. Laten we ook in het jaar 1997 blijven doorgaan met het naar elkaar omzien. Als prov. en afd. bestuurders willen wij iedereen prettige en gezegende Kerstdagen en een voorspoedig 1997 toewensen.

IN MEMORIAM

Wegens het ontbreken van ons verenigingsnieuws in het nummer van okt. j.l., moeten we iets verder terug.

Ons zijn door de dood ontvallen:

1 juli '96	J. Nieboer, Gieterveen.
2 juli '96	E. Vos, Coevorden.
9 juli '96	J. de Vries, Bovensmilde.
6 sept. '96	G. ter Stege, Steenwijksmoer.

Afdelingsbestuurders hebben namens u de begrafenissen en crematies bijgewoond. Wij wensen alle families de liefde en warmte toe van hun naasten. Dat zij u mogen helpen de kracht te vinden om het zware verlies te dragen.

J. Plat

GRONINGEN

23 oktober j.l. is er in SLOCHTEREN een bijeenkomst georganiseerd geweest. Het ledental in deze provincie groeit hard momenteel en het bestuur van DRENTH/GRONINGEN zou graag zien dat in deze plaats ook een afdeling van de grond zou komen. Niet dat we de GRONINGERS niet meer moeten, maar in een eigen afdeling kunnen de belangen van u zo veel beter behartigd worden. We worden steeds ouder en dan kunt u, wat de bijeenkomsten betreft, wat dichterbij huis blijven.

De opkomst in Slochteren was redelijk te noemen, maar niemand stond na de oproep van voorz. van Dalzen te dringen voor een bestuursfunctie. Jammer, we hadden zo graag gezien, dat het deze keer zou lukken.

Maar we gaan door, volgens voorz. van Dalzen. We gaan er van uit dat het de volgende keer (febr. '97) gaat lukken. Het is de gestadige druppel die de steen uitholt.

GRONINGERS, let toch op uw "saeck". Wij zijn toch mensen die van wanten weten? Kijk maar even terug naar het verleden. Even met elkaar de schouders er onder en in de plaats Slochteren komt een eigen afdeling van de VOMI.

De plaats Slochteren wordt steeds wel genoemd, maar als u als Groningers denkt dat een andere plaats meer geschikt is, zullen wij daar beaamt niet moeilijk over doen. Het is onze bedoeling om de eerst komende tijd hier en daar een gesprekje te voeren met wat Groninger leden. Een uitdaging!

Elke provincie heeft haar eigen autonome vereniging. Alleen de provincie GRONINGEN valt een beetje buiten de boot. Laat u dit op u zitten? Wie van u, Groninger VOMI-leden, durft het initiatief te nemen? Wij helpen u van alle kanten.

Bestuur DRENTH/GRONINGEN

Flevoland

Secr. Oevergriend 13,
1356 EA Almere.
Tel. 036-5318972.

De bijeenkomst op 21 september stond dus in het licht van een "algemene verjaardag"! Na alle gebruikelijke voorbereidingen gepleegd te hebben, mocht de voorzitter om ± 11.00 uur allen welkom heten en een moment stilte verzoeken voor onze sobat J. Bierenbroodspot. Hierna was het zoeklicht gericht op de nieuwe leden, Win Meijer, de muziekvirtuoos en Piet v/d Bam met zijn Pasar Malam barang. Een woord van dank ging uit naar onze "jarige sponsors", die deze dag een feestelijk tintje gaven.

Helaas moesten wij door vakanties en verhuizing een twintigtal "deugnieten" van de vaste kern missen. Zij lieten zich dan ook verontschuldigen, desondanks hadden wij niet over belangstelling te klagen. Nadat een ieder voorzien was van koffie met gebak kon het "feest" beginnen. Het werd een afwisseling van muziek - bingo - snacks - muziek - lunch - muziek - palling - Interij: een zééér gevareerde "stormbaan" deze reis. Het idee van Paula om de speelwijze van de bingo te veranderen, werd met applaus begroet. Het werd sneller en het verrassingsmoment was groter. Wij gaan er aan werken!

Om ± 16.30 uur werd het tijd om afscheid te nemen van de "verjaardagsgasten" met dank voor hun aanwezigheid en inzet. Een speciaal Selamat Djalan was bestemd voor de Semarangse gasten van Jan en Riny Otten. Zij zijn inmiddels al weer afgeleid naar Indonesië (de bokkonten). Al met al toch weer een geslaagde dag, ondanks voor een enkeling de misschien wat luide muziek tijdens de "feestvreugde".

Vandaag, 25 oktober, was het min of meer een "experimentele" bijeenkomst in onze tangsi "KOLKZICHT": 1e Bingo "nieuwe stijl" en .... Hans Schaap met zijn programma "BACK TO DISCO" muziek uit de 60er... 70er jaren. Wij hoopten de liefhebbers van "vlotte" muziek hiermee een plezier te doen. En dat bleek, nadat de voorzitter had geopend met het gebruikelijke welkom en nog wat mededelingen had rondgestrooid, wist Hans Schaap de juiste toon te treffen voor een gezellige sfeer. Inmiddels was de bingo

"nieuwe stijl" op poten gezet en waren wij getuige van een zeer vlot en prettig verloop van dit evenement. Hierdoor was er meer tijd en ruimte om te OH...ommongen!!!

Onze "BAR-NIMFEN" hadden nog wat versnaperingen achter de hand en natuurlijk weer een voortreffelijke lunch. De tijd gaat supersnel als het gezellig is, zo ook vandaag, maar .... de experimenten waren geslaagd gezien de bijval en het applaus. Wij hopen in 1997 de diverse "Tangsi's" in FLEVOLAND regelmatig te bezoeken.

Voor alle sobat's straks SELAMAT TAHUN BARU!!!!!!

Frits Frantzen

Friesland

Secr. Drostlaan 68,
8303 EE Emmeloord.
Tel. 0527-616717.

Nadat de twee vorige stukjes voor de "Sobat" geschreven zijn door collega Ide de Jong, omdat ik zo nodig weer eens met vakantie moest, is het mijn beurt weer om de pen ter hand te nemen. Ide stelde zich in het vorige stukje voor als "Aaschepoester", maar u zult het met me eens zijn dat hem het "stukjesschrijven" net zo goed, zo niet beter dan mij, afgaat. Een geruststellend gevoel voor de volgende keren. Ondertussen is het verenigingsleven weer volop aan de gang en hebben we onze eerste bijeenkomst in Oostrum weer gehad, waarbij we terug mochten zien op een goed gevulde zaal. Van diverse kanten wordt ons wel eens gevraagd waarom we altijd in deze uithoek van Friesland onze bijeenkomst houden. Wel, in de eerste plaats hebben we in deze streek nogal wat leden, maar belangrijk is dat we hier deze mooie zaal gratis beschikbaar hebben en er ruime parkeergelegenheid is. Vandaar. Voor onze nieuwe leden herhalen we hier nog eens de volgende bijeenkomsten:

We zijn in Heerenveen op 15 januari (en niet op 14 januari, zoals in de vorige "Sobat" vermeld stond) in 't Nice Huis, Burg. Falkenaweg 14.
We zijn in Franeker op 11 februari in recreatiepark "Bloemketerp", Burg. Dijkstraweg 3.
De aanvangstijden voor beide bijeen-

komsten zijn: 14.00 uur.

De leden in de regio Z.O. ontvangen persoonlijk bericht voor de bijeenkomst te Heerenveen, terwijl de leden in de regio N.W. een uitnodiging voor de bijeenkomst te Franeker ontvangen. Elk lid is echter op iedere bijeenkomst welkom.

Op onze bijeenkomst te Oostrum hebben we een videoband vertoond van de belevenissen van het 1e Mitrailleur Bataljon in Indië. Een knap stukje werk, samengesteld met behulp van foto's uit onze Indiëtijd. Ook werd een gedeelte vertoond van de opnamen van onze Rijnreis, gemaakt door Age de Vries. Degenen die de reis hebben meegemaakt konden nog eens genieten van deze reis en voor degenen die niet meegeweest zijn was het misschien een aansporing om ook eens mee te gaan als dit tenminste nog eens gedaan wordt. Klachten over het eten, zoals dat met onze Normandiëreis het geval was, hebben we niet gehoord, integendeel, dit aspect van de tocht was "uit de kunst".

Het is een uiterst geslaagde reis geworden, mede door het feit dat we sobats onder elkaar waren (totaal 104 personen). De enkele "vreemde" reizenoten werden spontaan in het gezelschap opgenomen en zullen niet gemerkt hebben dat ze als vreemden tussen de veteranen zaten. Of dit voor herhaling vatbaar is hangt af van uw animo. Het is een reis welke niet veel lichamelijke inspanning vereist en daarom zeer geschikt is voor mensen op een iets gevorderde leeftijd. Mocht u belangstelling hebben, laat dat dan even aan Ype Terpstra weten (0515-572179).

Wij realiseren ons dat het niet voor iedereen vanwege de kosten mogelijk is om deel te nemen. Daarom wordt er ook nog een dagtocht georganiseerd, waarvoor meestal veel belangstelling bestaat.

Ons ledental vertoont nog steeds een stijging, ondanks dat er helaas toch weer een aantal leden afgeboekt moesten worden omdat de contributie niet betaald werd of omdat men verhuisde en geen nieuw adres opgaf. Een teleurstellend iets dat elk jaar weer voorkomt.

Van de nieuwe leden hoort men vaak dat ze niet wisten dat de VOMI bestond. Om meer bekendheid aan onze vereniging te geven zouden we meer propaganda moeten maken met name op reünies.

Daar zou een tafeltje moeten staan met enig propagandamateriaal, bemand door één of twee leden. Het bestuur beraadt zich over één en ander, maar kan niet alles alleen doen. Als er vrijwilligers onder u zijn die hieraan eventueel zouden willen meewerken, dan horen wij dat graag. Als u dit leest dan staan Kerst en Nieuwjaar al weer voor de deur. Namens het bestuur wil ik u allen daarom goede Kerstdagen en een goed, maar bovenal gezond 1997 toewensen. In deze tijd gaan onze gedachten daarbij vooral uit naar de gezinnen van onze sobats waar man of vrouw in de afgelopen jaren overleden zijn.

Henk Leeman

Noord-Brabant Oost

Secr. J. van der Ham,
De Kraan 60, 5056 EC Berkel-Enschot.
Tel./Fax 013-5333899.

VEGHEL

Na ons "zomerreces" was de eerste bijeenkomst gepland op 17 september in de zaal van dansschool Verhoeven te Veghel. Het aantal belangstellenden was kleiner dan men van een grote plaats mag verwachten, maar de sfeer was er niet minder prettig om. De film "Sawahtrappen met oom Coen" oogstte ook hier succes en wederom konden wij een aantal nieuwe leden inschrijven, zodat ons bezoek aan Veghel niet vergeefs was geweest.

TILBURG

Op 24 oktober hadden we een bijeenkomst gepland in Tilburg in de grote zaal van Boerke Mutsaers en hoewel onze verwachtingen hoog gespannen waren, was de opkomst overweldigend; om iedereen van de film te laten genieten, moesten er zelfs een aantal stoelen gecharterd worden. Vele vragen werden ons gesteld omtrent de uitkering van duizend gulden, maar zoals bekend konden ook wij weinig nieuws daarover brengen.

Na afloop van de middag konden wij een 20-tal nieuwe leden noteren, waaronder ons 800ste lid, dhr. van Breugel uit Tilburg, die van de voorzitter een VOMI-strotdas en een legpenning kreeg aangeboden.

EINDHOVEN

Op 21 november stond een bijeenkomst in Eindhoven gepland; het verslag daarover kan eerst in het februarinummer 1997 verschijnen.

OIRSCHOT

Op 3 april 1997 houden wij een "Open dag" voor al onze leden en waar mogelijk zullen wij ook niet-leden hiervoor uitnodigen.

Nadere gegevens zult u via onze Nieuwsbrief ontvangen; de kosten voor deze dag zullen waarschijnlijk f 20,- per persoon bedragen, waarbij koffie en een rijstmaaltijd is inbegrepen. U kunt de secretaris (schriftelijk) al laten weten of u interesse voor deze dag heeft!

RIJBEWIJS

Bij het bereiken van de 70-jarige leeftijd zal, voor het vernieuwen van uw rijbewijs, een medische keuring vereist zijn.

Houdt u er rekening mee, dat bij het CBR in Eindhoven een wachttijd is van 7 à 8 weken, zodat u tijdig uw aanvraag indient!

NIJWSBRIEF

Ook volgend jaar zullen wij u een Nieuwsbrief doen toekomen, waarbij de jaarlijkse acceptgiro wordt ingesloten.

Het (minimum) lidmaatschap van f 30,- kunt u nu ook per bank aan de penningmeester overmaken. Het bankrekeningnummer is: 13 45 45 583 t.n.v. J. Swinkels, penningmeester VOMI Noord-Brabant Oost.

Intussen wensen wij u een Gezond en Voorspoedig 1997 toe en wij spreken de hoop uit u nog vele malen op onze bijeenkomsten, of op andere wijze, te mogen ontmoeten.

INDISCH HUIS

Vanuit diverse "Indische" verenigingen is in Eindhoven een werkgroep in voorbereiding om een "Indisch huis" van de grond te krijgen.

In de eerste vergadering daarover zijn ook wij aanwezig geweest en waar mogelijk zullen wij dit plan ondersteunen, daar dit in de toekomst wellicht een plaats van bijeenkomsten voor onze leden zal kunnen zijn. Wij houden u van het verdere verloop op de hoogte.

J. van der Ham

Noord-Brabant West

2e sect. Mevr. M.C.A. Looyen-van Reusel, Cameedijk 1, 4706 EG Roosendaal. Tel. 0165-560548.

ONTHULLING PLAQUETTE IN ROSENDAAL

Zie elders in dit blad.

BIJENKOMST IN BREDA

Op 18 september was er weer een gezellige bijeenkomst in Breda. Onze leden van de activiteiten-commissie, de families Blokland en Gulickx, hadden voor gebak bij de koffie gezorgd. Dit gebak stond in verband met 50 jaar 7-dec. div. Namens allen hartelijk bedankt en ook voor jullie zorg voor de leuke cadeaus. Het was een gewone praat-middag, maar als je goed om je heen kijkt, blijkt dat de mensen daar behoefte aan hebben. Onze voorzitter en 2 leden van het bestuur waren 's morgens eerst naar de leger-plants Otrshot geweest om VOMI Zuid-Holland Zuid te feliciteren met hun 10-jarig bestaan. Zij boden namens Brabant-West een beeldje aan, een Brabants type: "de contente mens".

BIJENKOMST IN ZEVENBERGEN

Op 15 oktober was er weer een druk bezochte bijeenkomst in de gezellige zaal van onze sobat Wim Aarts. Er waren 106 aanwezigen, waarvan 28 dames.

De families van Dongen en Machielees hadden weer voor leuke prijsjes gezorgd voor de laterij en Piet Bosseelaar en Jan van Dorst deden de rest. Onze voorzitter leidde op zijn welbekende wijze deze zeer gezellige bijeenkomst en de 2e secretaris droeg een door haar zelf gemaakt gedicht voor, waarin een deel van de aanwezigen, zowel mannen als vrouwen op humoristische wijze werden vermeld. Er kon weer eens gelachen worden en dat heeft een mens nodig.

IN MEMORIAM

De in de vorige sobat vermelde lijst van onze overleden sobats tot 15 aug. 1996 moet tot heden (22 okt.) nog aangevuld worden met:

Mevr. W. Jansen-Rijsdijk
- Oud-Gastel.
R. van der Pol - Breda.
J. Jaspers - Oosterhout.
J. Dijkstal - Breda.

Mogen wij aan de nabestaanden de troost en sterkte toewensen met de verwerking van dit verlies. Laten wij hen niet vergeten.

NIEUWJAARSBRIEF

In het begin van het nieuwe jaar zult u allen onze nieuwjaarsbrief 1997 ontvangen, waarbij tevens ingesloten is de bekende acceptgirokaart voor de contributie 1997.

In deze brief vindt u nadere informatie over:

1. Het afgelopen jaar.
2. De ledenwerving.
3. Contributie 1997.
4. Bijeenkomsten voorjaar 1997.
5. De alg. ledenvergadering 1997.
6. Een nieuwjaarsbijeenkomst op 15 jan. in Zevenbergen.
7. Een aantal sociale aspecten.
8. Enkele adviezen.
9. Onze excursie 1997.

Tot slot maak ik, namens het bestuur van deze gelegenheid gebruik al onze leden en partners een goed en vooral gezond 1997 toe te wensen.

Mevr. M.C.A. Looyen-van Reusel
2e sect. VOMI Noord-Brabant West

Noord-Holland

Secr. E. Pereboom,
Postbus 2163,
1000 CD Amsterdam.
Tel. 020-6148804.

REGIOBIJENKOMSTEN

Zoals wij in de Sobat nr. 48 van augustus j.l. reeds melden, wordt er op donderdag 6 maart 1997 een regio-bijeenkomst georganiseerd voor de leden in Noord-Holland Noord (Hoorn, Alkmaar, Den Helder) in de omgeving van Schagen. Helaas kunnen wij de locatie nog niet noemen, omdat wij nog met enkele exploitanten in bespreking zijn. Noteert u alvast de datum. U krijgt een persoonlijke uitnodiging met route-aanduiding. Op 17 oktober hielden wij onze eerste regio-bijeenkomst en wel in Amsterdam in het clubgebouw van de korfbalvereniging A.K.C. "Rhoda" te Osdorp. Voor deze bijeenkomst hadden wij 245 sobats uit de regio Amsterdam uitgenodigd. Er kwamen 49 opdagen en 8 hadden hun partner meegenomen. Als bestuur vinden we dat toch een beetje mager resultaat. Leef de ontmoeting van oude sobats niet zo in

Amsterdam en omstreken? De thuisblijvers hebben beslist iets gemist. Om 10.00 uur kwamen de eersten binnen. Na de gebruikelijke koffie met cake vingen we om 11.00 uur het vergadergedeelte aan. Na de opening door de voorzitter hielden we één minuut stilte voor onze gevallen en ook helaas dit jaar weer ontvallen vrienden. Na de mededelingen door de voorzitter gaf Jan Kuiper een uiteenzetting over de enquête. Daarna was er gelegenheid voor een drankje. Na de uitstekende lunch vertoonde dhr. De Wit enkele van zijn films over Indië uit onze tijd. De aanwezigen mochten een keuze maken. Het geheel werd weer muzikaal opgeluisterd door het vertrouwde duo Han en Max. Om 16.00 uur gingen de sobats weer huiswaarts. Velen maakten het bestuur een compliment voor deze locatie vanwege de vriendelijke bediening (allen vrijwilligers) en de vriendelijke prijs. Een klein incident stond toen een sobat bemerkte dat een andere sobat er met zijn jact vandoor was, maar gelukkig bemerkte die sobat dat tijdig en om 16.15 uur had ieder weer zijn rechtmatige eigendom terug.

We kunnen ondanks de tegenvallende opkomst toch terug zien op een fijne dag. Als dit nummer verschijnt (ca. half december) is ook de bijeenkomst in Beverwijk alweer verleden tijd.

10-JARIG BESTAAN

Onze vereniging, VOMI Noord-Holland bestaat in 1997 tien jaar en we willen dat met een feestelijk tintje vieren. We denken dat te doen op woensdag 16 april 1997 in de Korporaal van Oudheusden kazerne aan de Noodweg 37, 1213 PN te Hilversum. De kazerne ligt aan de weg van Hollandse Rading naar Nieuw-Loosdrecht, tegenover het Goois Natuurreservaat. Met openbaar vervoer is de kazerne te bereiken door naar station Hollandse Rading te reizen. Vandaar rijdt er elk kwartier een luxe touringcar naar de kazerne. Noteer deze datum in ieder geval in uw agenda. Nadere mededelingen volgen nog.

E. Pereboom

Overijssel

Secr. Almeloeweg 80,
7671 RG Vriezenveen.
Tel. 0546-561348.

VIERING 10-JARIG BESTAAN VOMI OVERIJSSSEL

Op 24 oktober werd het 10-jarig bestaan van VOMI Overijssel gevierd in één van de gezellige zalen van Het Wapen van Beckum. Voordat we uiteindelijk in deze zaal terecht kwamen, hebben we veel werk moeten verzetten. Eerst zouden we bijeenkomen in Centre Carts in Almelo. Door het faillissement van deze zaak ging dit niet door en werd het het Hof van Eden in Enschede. Ook hier hadden we niet veel geluk, want door een gerechtelijke kwestie tussen de eigenaren konden we ook hier niet terecht. Een geluk bij al deze ongelukken was dat we uiteindelijk in Het Wapen van Beckum – een prachtige zaak – terecht kwamen tegen de condities die we met de eerste zaak al hadden afgesproken.

Na al deze perikelen kon onze voorzitter, Evert Vaartjes, des middags om 14.00 uur een kleine 400 sobats in Beckum welkom heten. Een woord van welkom eveneens aan de genodigden, w.o. de afgevaardigde van de Inspecteur der Veteranen met zijn echtgenote, leden van het bestuur van VOMI-Nederland, afgevaardigden van het SDV en BNMO Overijssel. Ook dankte hij de bestuursleden van o.a. het COM Zwolle e.o., Platform herdenking 15 aug. Zwolle, Herdenking 15 aug. Enschede, Budi Santoso, de Bond van Wapenbroeders en de VIM Overijssel voor hun komst. In zijn inleiding schetste Evert een beeld van de gang der zaken in de afgelopen 10 jaar. Na een moeizaam begin heeft VOMI Overijssel zich ontwikkeld tot een gezonde vereniging met nog net geen 600 leden.

Talke jaren houden we door de gehele provincie bijeenkomsten, waarbij het vooral gaat om het gezellig bijeen zijn. Dit schijnt in de smaak te vallen, want de toeloop wordt steeds groter. Ook memoreerde onze voorzitter het moeizame contact met de overheid. De resp. regeringen weten nog steeds geen raad hoe om te gaan met de veteranen. Zelfs nu nog niet, want de jongens die naar Joegoslavië zijn uitgezonden worden als helden verwelkomd, maar al na enige weken wor-

den er al vragen gesteld over hun optreden. Ook is men al bezig om een onderzoek te formuleren. Voor ons Indiëgangers is dat niet nieuw, want zelfs na 50 jaar zijn er wel lieden te vinden die het nodig vinden je een trap na te geven. De voorzitter sloot zijn inleiding af in de hoop dat het ook nu weer een gezellige middag zou worden.

Toen de koffiekopjes waren opgeruimd en iedereen achter een gratis drankje zat, gaf Evert het woord aan dhr. Dijkema, voorzitter van VOMI Nederland. Dhr. Dijkema feliciteerde de leden van VOMI Overijssel met het 10-jarig bestaan en benadrukte dat de oprichting van VOMI noodzakelijk was omdat de belangen van de Indiëgangers niet naar behoren werden behartigd. Ook nu gaat het nog zeer moeizaam, vooral als het gaat om materiële zaken, zoals b.v. bij de uitkering van de 1000 gulden bruto of netto. Het is echt weer hetzelfde liedje - met de ene hand geven en met de andere hand nemen of te wel een sigaar uit eigen doos. In zijn woord tot het grote aantal aanwezige dames benadrukte hij om vooral trots te zijn op hun mannen, want die hebben in hun tijd in Indië meer dan hun plicht gedaan. Ook stond hij stil bij het grote aantal gevallen, die rusten in de tropen. Wij zullen niet toestaan dat deze jongens worden vergeten. Dhr. Dijkema eindigde met de hoop dat onze taak wordt overgenomen door de Nieuw-Guineegangers, die veelal 10 jaar jonger zijn.

Dhr. Dijkema bood ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan de voorzitter de VOMI-plaquette aan, terwijl hij de dames van de bestuursleden een bloemetje aanbod.

De middag werd afgesloten met een smakelijk Indisch buffet, die de aanwezigen zich goed lieten smaken. In zijn dankwoord betrok de voorzitter de manager van het "Wapen van Beckum" voor zijn medewerking om ons te willen ontvangen en bood hem hierbij een prachtig boekje bloemen aan. Ook dankte hij ons lid Ellerts voor zijn medewerking en bood hem iets onder de kurk aan.

Al met al kunnen we toch nog terugzien op een zeer geslaagde middag en beginnen vol goede moed aan de volgende 2½ jaar, misschien zit er dan weer een feestje in.

CONTRIBUTIE

Als u Sobat nr. 50 ontvangt, zitten we

alweer tegen het einde van het jaar. U weet dat dan de penningmeesters in de boeken (in dit geval de computer) gaan neuzen om te zien of er nog leden zijn waarvan ze nog wat moeten ontvangen. En die zijn er. Bij de convocatie voor de bijeenkomst in Lemelerveld hebben degenen, die nog bij de penningmeester in het krijt stonden, een acceptgirokaart gevonden met de nog verschuldigde contributie over het jaar 1996. Maakt u dit bedrag graag per omgaande over, dan kan ik mijn verplichtingen t.o.v. VOMI Nederland nakomen. Banjak terima kassi.

JAARWISSELING

Volgens de redactie van "Sobat" moet dit nummer u voor de Kerstdagen hebben bereikt. Het bestuur van VOMI Overijssel wenst u en de uwen Prettige Kerstdagen en een Selamat Tahun Baroe.

G.J. v.d. Sluis

Rivierenland/Oost Gelderland

Secr. R.W. Gosselink,
Kronenburgsingel 785,
6831 GP Arnhem. Tel. 026-3233328.

2e LUSTRUMVIERING

Onze vereniging werd in 1986 als afdeling van VOMI Nederland opgericht en volgens notariële akte op 23 april 1987 in het verenigingsregister ingeschreven. Die datum beschouwen we dan ook als officiële datum. Om op die dag dit feit groots te herdenken en te vieren zou in de in onze regio gelegen kazernes betekenen dat wij dan maximaal 300 leden en hun partners op basis van huidige capaciteit kunnen begroeten. Dus werd uitgeweken naar de eerstvolgende zaterdag: 28 april 1997, en wel in de ons inmiddels zo vertrouwde ORANJE-KAZERNE in Schaarsbergen/Arnhem. Dan kunnen we aanzienlijk meer deelnemers ontvangen, hetgeen ook in de lijn der verwachting ligt. Daarbij denken we alleen al aan de reacties van veel leden, die de bijeenkomst/reunie van 11 mei j.l. niet bijwoonden: "als we dat geweten hadden, waren we zeker gekomen". En die reactie kwam onder andere door het artikel in de SOBAT van augustus j.l., waarin uitgebreid verslag werd

gedaan van een groots voorproefje van hetgeen ons straks op 26 april te wachten staat. Alle deelnemers aan deze dag zullen een blijvende herinnering aan dit jubileum bij het huiswaarts-keren meekrijgen, de dames iets anders dan de heren.

In de loop van januari zullen we de bij ons ingeschreven leden nadere informatie verstrekken, waarna men zich definitief voor deelname kan opgeven.

ZAKAGENDA 1997

Het is zo langzamerhand usance geworden dat wij onze leden bij de jaarwisseling een VOMI zakagenda schenken. De agenda voor 1997 heeft logischerwijze een speciale opdruk: 10 jaar Rivierland/Ooet Gelderland 1997 in ovaal.

REGIO ARNHEM

Eindelijk was het zover. Op woensdag 16 oktober j.l. konden wij onze "soosmiddag" weer houden in de gerenoveerde "Poortersaal" in het K.T.O.M. Bronbeek.

Iedereen was opgetogen over de vernieuwing van deze zaal. Het werd een gezellige middag en de vaste kern was ook in zijn geheel aanwezig. De heer en mevrouw de Jong werden in het zonnetje gezet met een "LANG ZULLEN ZIJ LEVEN". Zij vierden vorige maand hun 50-jarig huwelijksfeest. Een hoeraatje was hier op zijn plaats en de traktatie liet een ieder zich goed smaken.

Ook voor het komende jaar 1997 zullen onze bijeenkomsten blijven plaatsvinden. Iedere 2e woensdagmiddag van de maand in de Poortersaal in Bronbeek.

Nu wij weer over een goede accommodatie beschikken, verzoeken wij een ieder die suggesties heeft voor spelletjes, film, dia's enz. zich te melden bij één van de commissieleden.

Wij wensen iedereen prettige Kerstdagen en een gelukkig en gezond nieuwjaar toe.

Joke Gosselink

Utrecht en 't Gooi

Secr. A.J.B. Martens,
Chico Mendesstr. 67,
3573 AW Utrecht,
Tel. 030-2716895.

Zaterdag 26 oktober j.l. zijn we weer samen geweest in de Kromhoutkazerne te Utrecht. Ruim twee honderd personen waren aanwezig. We werden met een kopje koffie en een gebakje ontvangen en het was fijn al die vertrouwde gezichten weer te zien. De voorzitter opende om twee uur, nadat de zaal vol gestroomd was, de bijeenkomst. Zoals gebruikelijk werd er eerst een moment stilte gevraagd voor hen die ons de laatste tijd ontvallen zijn. Voor onze vereniging recentelijk onze sobat Willem van Brees. Daarna werd dhr. Jan Dijkema (voorzitter van VOMI Nederland) welkom geheten, die de gelegenheid kreeg om even het woord te voeren. Zijn betoog werd met grote aandacht aangehoord. "We zijn er nog lang niet en de tijd dringt. Nog steeds is er miskenning over de Indië-periode en zullen wij ons moeten laten gelden bij de Overheid. Totaal hebben we nu 9600 leden en er moeten er nog velen zijn van die 120.000 die nog geen lid zijn". Hij deed ook een beroep op ons allen om leden te werven om zo onze doelstelling te bereiken.

Een luid applaus van de gehele zaal was zijn deel. Deze keer was de muzikale omlijsting in handen gegeven aan de "Hedy Show" met een Indisch programma, wat in goede aarde is gevallen. De leiding en het personeel van de Kromhoutkazerne draagt de VOMI Utrecht een warm hart toe en dat is al jaren zo. Maar ook bij de defensie zijn er allerlei veranderingen gaande en heeft er een wijziging plaatsgevonden bij de leiding van "De Vierpoot" (kantine in de Kromhoutkazerne). De heer R. v. Hal, de vorige hofmeester, heeft een andere functie gekregen en daarom hebben wij hem met z'n echtgenote uitgenodigd nu eens onze gast te zijn. De voorzitter heeft hem namens ons allen bedankt, dat vergezeld ging met een dinerbon voor twee personen en een bloemetje voor zijn echtgenote. Tevens hebben wij hem ons embleem van hout met inscriptie (dank voor uw inzet 1988/1996) aangeboden, waar hij erg mee vervuld was.

Een loterij met verschillende prijzen, om de algemene kosten wat te dekken, vond goede aftrak. De sfeer zat er goed in en er werd hier en daar nog een dansje gemaakt en de middag werd besloten met een heerlijke rijstmaaltijd. Dank aan iedereen die zich hiervoor heeft ingezet.

NIEUWJAARSRECEPTIE

De nieuwjaarsreceptie van VOMI Utrecht en 't Gooi is vastgesteld op 9 januari 1997.

Deze zal plaatsvinden in het "Markus Centrum", Wynesteinlaan 2 te Utrecht. Aanvang: 14.00 uur. Zaal open 13.30 uur.

Noteer deze datum alvast in uw agenda.

Toegevoegd aan de sociale commissie is de heer Schweertman, Lutherhof 37, 1216 KR te Hilversum.

A.J.B. Martens

De Veluwe

Secr. J.J.C. Stramrood,
Binnenhof 36,
6715 DP Ede,
Tel. 0318-638160.

Als u deze Sobat in de bus krijgt loopt het jaar alweer op zijn eind en moeten we ons opmaken voor het nieuwe jaar. Zoals u heeft gelezen in één van de vorige Sobats is er wat veranderd in de samenstelling van ons bestuur en daar willen we toch nog even op terugkomen. In verband met zijn ziekte heeft Jan Huizinga uit Apeldoorn moeten bedanken als lid van het bestuur. Wij wensen hem en zijn vriendin veel sterkte toe in de toekomst. Ook onze vriend Henk Riemsdijk heeft door zijn ziekte zijn functie als Sociaal Commissaris moeten neerleggen. Gelukkig blijft hij zolang het mogelijk is lid van het bestuur. Ook wensen wij hem en Toos veel sterkte toe in de toekomst. Wij bedanken onze vrienden voor hun inzet, kameradschap en meebeleven in onze vereniging. Zoals u heeft kunnen lezen heeft Peter Holsbergen uit Vaassen, tel. nummer 0578-575935, de functie van Sociaal Commissaris van Henk Riemsdijk voor de Veluwe overgenomen. Dan mogen we u er nog aan herinneren dat wij wederom een Nieuwjaarsreceptie houden in het Algemeen Militair Tehuis te Stroe en wel op 7 januari 1997 van 14.00 tot 16.00 uur. Rest ons nog u en de uwen een paar prettige Kerstdagen en een Gelukkig Nieuwjaar toe te wensen en tot ziens in Stroe!!!

Zeeland

Secr. J. Kloet, Veldzichtweg 4,
4456 RN Lewedorp.
Tel. 0113-612391.

Schreef ik in dec. '95 dat de Marinekazerne te Vlissingen per 1-1-'96 dicht ging. J.l. 13 en 20 nov. konden wij alsnog een reünie houden in de kazerne. Door gewijzigde omstandigheden en de thans aanwezige activiteiten, die nopen deze kazerne langer open te houden, waren wij dit jaar weer van harte welkom. Wij maakten hiervan dankbaar gebruik en hoefden niet naar een kazerne om te zien buiten de provincie.

ACTIVITEITEN

Ons programma voor het voorjaar 1997. Hoewel u allen in januari een convocatie zult ontvangen over het voorjaarsprogramma, volgen hieronder alvast enkele data van de bijeenkomsten.

Ooetburg: vrijdag 10 januari '97,
"De Vier Emmers".

Axal: woensdag 15 januari '97,
"De Malenhof".

Aanvang van beide bijeenkomsten: 13.30 uur. Voor de overige bijeenkomsten zijn de data en locaties nog niet vastgesteld. Deze hoop ik u mede te delen in de convocatie.

Wij willen nogmaals onder uw aandacht brengen dat onze leden, uit iedere regio, van harte welkom zijn op onze bijeenkomsten. Als u suggesties heeft voor de invulling van het gebodene op de bijeenkomsten, neem dan contact op met uw regio-vertegenwoordiger of uw secretaris.

Het bestuur wenst u en de uwan een gezegende Kerstmis, een goede jaarwisseling en een gezond en voorspoedig 1997.

J. Kloet

Zuid-Holland Noord

Secr. J. Ausma,
Liszstr. 117,
2551 TC Den Haag.
Tel. 070-3976413.

10-JARIG BESTAAN

Zoals u elders in het blad kunt lezen hebben we op 25 september ons 10-jarig bestaan gevierd op de vliegbasis

Valkenburg Z.H. Het was een zeer geslaagd feest en alles verliep gladjes. Langs deze weg willen we nogmaals onze dank uitbrengen aan het personeel van de Marine en met name aan de Medische Dienst, die ons aller bekend staande Pater Bol hebben verzorgd toen hij onwel werd. Gelukkig was de Pater weer snel hersteld en verricht hij weer zijn werkzaamheden.

Ook mogen we de organisatoren van dit festijn niet vergeten.

Nogmaals allen hartelijk dank.

VERMISSING

Het 10-jarig feest is voor één van onze leden niet zo prettig geëindigd. Bij het naar huis gaan ontdekte hij dat de nieuwe mantel van zijn echtgenote was omgewisseld voor een ouder exemplaar.

Langs deze weg doen wij een dringend beroep op degene die per ongeluk de mantel heeft omgeruild zich alsnog bij onze secretaris te melden.

BIJENKOMSTEN

Van de Bond van Wapenbroeders kregen wij de uitnodiging dat onze leden, woonachtig in de omgeving Leiden, van harte welkom zijn op hun maandelijke bijeenkomsten op elke tweede vrijdag van de maanden september t/m mei 1997 in het Protestants Militair Tehuis (PMT) te Katwijk a/d Rijn, Tulpstraat 15a.

Aanvang 19.30 uur. Aldaar is gelegenheid tot kaarten, biljarten, schieten met een luchtgeweer en gezellig kletsen. Het bezoeken van deze bijeenkomsten schept voor de VOMI-leden geen enkele verplichting.

ACTIVITEITEN

Middels een nieuwsbrief zullen de data van de bijeenkomsten in 1997 aan u worden bekend gemaakt.

MEERDAAGSE REIZEN

Het bestuur is voornemens, als daarvoor voldoende belangstelling bestaat, om in 1997 een drie- of vierdaagse reis te organiseren naar de slagvelden bij Verdun in Frankrijk.

Om de animo daarvoor te peilen verzoeken wij geïnteresseerden ons bestuurslid P. Kuyvenhoven schriftelijk of telefonisch te benaderen.

Adres: Fresiastr. 9, 2671 KS Naaldwijk, telefoon 0174-626282.

Belangstelling voor een herhaling van de meerdaagse reis naar Normandië kunt u eveneens kenbaar

maken aan P. Kuyvenhoven.

Ook reacties van leden van andere VOMI-verenigingen zijn welkom.

NIEUWJAARSBIJENKOMST

Op 7 januari 1997 houden we onze nieuwjaarsbijeenkomst op de vliegbasis Valkenburg-ZH in het gebouw "De Valkenhorst", aanvang: 13.30 uur. De Valkenhorst is gelegen vanaf Den Haag links en vanaf Leiden/Katwijk rechts tegenover de ingang van de vliegbasis. Buslijn 90 van ZWN geeft een goede verbinding. Een ieder is welkom en breng uw partner mee.

PENNINGMEESTER

Als u deze "Sobat" leest zijn de acceptgiro's voor de contributie voor 1997 in uw bezit. De penningmeester hoopt dat u deze dan al hebt ingezonden aan de girodienst of uw bank. Zo niet, doe het dan per omgaande. U voorkomt daardoor dat de penningmeester rappelbrieven moet maken en het bespaart ook veel werk en geld.

BESTUUR

We zijn nu vlak voor de Kerstdagen. Het feest van de Vrede.

Het bestuur wenst een ieder een Vredig en gelukkig Kerstfeest.

Ook wenst het bestuur u een goede jaarwisseling en een heel voorspoedig en gezond 1997 met allen die u lief en dierbaar zijn.

W.G.L. Topée

Zuid-Holland Zuid

Secr. A.G.J. Geurink,
Oranjelaan 35,
3311 DH Dordrecht.
Tel. 078-6130180.

TERUGBLIK OP 10-JARIG BESTAAN

Unaniem kan worden gezegd dat, gezien de vele enthousiaste en positieve reacties van onze leden, de viering van ons 10-jarig bestaan op 18 en 25 september j.l. in Oirschot als zeer geslaagd kan worden beschouwd. Ruim 750 deelnemers/sters waren, verdeeld over twee dagen, op deze speciaal georganiseerde reünie aanwezig. De touringcars, ingehuurd via de RET-Rotterdam, voldeden uitstekend en hetzelfde gold voor de verzorging in de De Ruijter van Stevenin-

kazerne te Oirschot.

Het optreden van het Seniorenorkest "SOREO" met dirigent Joost van Beek was een succes.

Voor de sobats, leden van Zuid-Holland Zuid, die ingeschreven en betaald hadden, doch door ziekte verhinderd waren de reünie bij te wonen, bestaat de mogelijkheid van een gedeeltelijke restitutie. Zij worden verzocht contact op te nemen met onze penningmeester A. van Stenis te Ridderkerk, telefoonnummer 0180-425353. Zie uitgebreid verslag elders in dit blad.

UITREIKING DRAAGINSIGNE VOOR GEWONDEN

Op vrijdagmiddag 4 oktober j.l. vond in het Stadskantoor te Dordrecht de uitreiking plaats van het Draaginsigne voor Gewonden aan onze sobat J. Weststrate, wonende te Dordrecht.

In bijzijn van zijn vrouw, kinderen, ex 4-3 R.I.-ers en bestuursleden Zuid-Holland Zuid ontving hij de onderscheiding uit handen van loco-burgemeester, mevvr. J. van der Loos, die in haar toespraak o.a. zei: "U draagt sporen, lichamelijk en geestelijk, van de gebeurtenis op 18 december 1948". Mevrouw van der Loos memoreerde de moeilijke omstandigheden, waaronder Nederlandse militairen in het voormalig Nederlands Oost-Indië de hen opgelegde taak verricht hebben. De aanwezige kolonel b.d. G.J. Plasman, destijds compagniescommandant bij 4-3 R.I., zei o.a.: "18 december 1948 was een zwarte dag voor ons bataljon. Een Rode Kruis team, beveiligd door personeel van de 1e Compagnie, reed tussen Tjanggung en Boeahdosah (West-Java) in een hinderlaag. Tijdens het gevecht, dat zich na de eerste beschieting ontwikkelde, sneuvelde Sld. J. Persons van de 1e Cie. en raakten 10 gewond, waaronder 2 ernstig. De chauffeur G. Kuipers overleed op 28 december 1948 aan zijn verwondingen".

Sobat Weststrate werd tijdens de beschieting door zijn linkerhand geschoten en liep een schampschot op aan het linkerbeen.

Kolonel b.d. Plasman ging uitvoerig in op de gebeurtenissen na 1945 en de periode van 4-3 R.I. in de jaren 1947-1950. Hij onderstreepte de door de VOMI gedane pogingen om Indië- veteranen erkenning te geven voor datgene, aldus Plasman, waarin de toen-

malige regering gefaald heeft.

Onze voorzitter, Ger de Jong, overhandigde vervolgens met enige toepasselijke woorden de VOMI-badge aan sobat Weststrate en gaf uiting aan de doelstelling van de VOMI.

Na de uitreiking dankte sobat Weststrate loco-burgemeester mevrouw van der Loos, voorzitter Ger de Jong en alle aanwezigen, waaronder ook ex 4-3 R.I.-ers Rinus de Vos en echtgenote, voor de door hen getoonde belangstelling. Daaraan werd onderling nog enige tijd doorgebracht alvorens huiswaarts te gaan.

ACTIVITEITEN SEIZOEN 1996/1997

Zoals aangekondigd in SOBAT 49 van oktober j.l. volgt hieronder opgave van de voor 1997 georganiseerde contactbijeenkomsten in Zuid-Holland Zuid:

Woensdagmiddag 5 februari:

Wijkcentrum "De Akkers",
Lenteakker 5, te Spijkenisse.

Dinsdagmiddag 25 februari:

Meerweide-Combihuis,
Grote Hagen 20 te
Rotterdam-IJsselmonde.

Voor deze middag geldt: zaal open
13.30 uur, aanvang: 14.00 uur.

Dinsdagmiddag 4 maart:

Sociaal Cultureel Centrum
Sterrenburg,
Dalmeijerplein 10 te Dordrecht.

De openingstijden- e.g. aanvangstijden voor Spijkenisse en Dordrecht zijn: zaal open 13.00 uur.

Aanvang: 13.30 uur.

Onze leden in Zuid-Holland Zuid ontvangen een schriftelijke uitnodiging aan de hand van hun postcode. Iedereen is echter vrij een andere of alle bijeenkomsten te bezoeken.

NIEUWJAARSRECEPTIE

Wij herhalen de datum waarop de Nieuwjaarsreceptie Zuid-Holland Zuid zal worden gehouden met vermelding van de locatie: dinsdagmiddag 7 januari 1997 in één van de zalen van Meerweide-Combihuis, Grote Hagen 20, Rotterdam-IJsselmonde. Zaal open 13.30 uur. Aanvang: 14.00 uur. NOTEER DEZE DATUM, RESERVEER DEZE MIDDAG!

H.C. Clasquin

Wij kunnen, wat dat betreft, a.s. zaterdag 2 november met een rustig geweten naar onze nieuwe 2e tangsi in

Dronen aan de Copernicuslaan 7, Centrum "HET OOG" / "TANGSI MATA".

Aanvang: 11.00 uur. Ook hier zal Hans Schaap zijn programma "BACK TO DISCO" verzorgen. Voorts de gebruikelijke "stormbaan" met speciale hindernissen. Wij hopen vele???? nieuwe sobat's te mogen begroeten. Pers en Omroep "FLEVOLAND" zijn ingeschakeld: In principe zijn wij 20 november in onze tangsi "DE HOEKSTEEN" te Emmeloord. Aanvang: 13.00 uur, zo mogelijk met een dia-presentatie over Indonesië en bij voldoende belangstelling een nasmaaltijd. Wij wachten nog op de reactie's.

30 november zijn we weer in... tangsi "KOLKZICHT" voor de laatste keer in 1996, met het vertrouwde programma, om op 11 januari 1997 te starten met het "BEGINOFFENSIEF".

Limburg

L.C. Zéguera, Zonstraat 118
6463 AE Kerkrade
Tel.: 045-5454013

Het jaar 1996 loopt weer op zijn einde. Over het algemeen genomen kunnen wij, terugblikkend, spreken over een goed jaar, zowel voor wat betreft de ledenaanwas, alsook van de gehouden activiteiten.

Aan de 2 excursies naar de AWACS-vliegbasis werd, evenals dat in 1995 ook reeds het geval was, deelgenomen door (meer dan) het maximale (door de leiding van de vliegbasis vastgestelde) aantal personen. Gezien dit succes, en gezien ook de vraag vanuit de leden, zijn er voor het jaar 1997 ook weer 2 excursies naar deze basis aangevraagd. De Normandië-reis die dit jaar geen doorgang kon vinden is, zoals men reeds in de vorige "Sobat" heeft kunnen lezen, verschoven naar het komende jaar. Inmiddels zijn er stemmen opgegaan om, daar er bij de oorspronkelijke planning in feite slechts één dag beschikbaar is om alles te bezichtigen, er nog een dag meer aan vast te knopen. Het bestuur van VOMI Limburg heeft met deze wens ingestemd. Bij voldoende belangstelling zal de reis nu dus gehouden worden van 20 t/m 23 maart 1997. De deelnemersprijs is f 345,- per persoon (hulpension). Geïnteresseerden worden verzocht

zich zo spoedig mogelijk aan te melden bij bovenstaand adres of bij een der andere bestuursleden, en daarbij hun voorkeur aan te geven m.b.t. een 3- of 4-daagse reis. Aanmeldingen worden, zoals te doen gebruikelijk, in volgorde van binnenkomst behandeld.

De rest van het jaarprogramma voor 1997, zoals de data voor het houden van de diverse bijeenkomsten, de jaarvergadering, de reünie, etc. hopen wij U, via de decembermailing, te laten weten, en vanzelfsprekend ook via het Verenigingsnieuws in de "Sobat".

Tot slot dankt het bestuur van VOMI Limburg eenieder die, op welke wijze dan ook, heeft bijgedragen aan de activiteiten van onze vereniging, voor hun inzet en wenst iedereen prettige feestdagen en allen een bijzonder goed 1997 toe.

L.C. Zéguers.

Canada

Secr. D. Walinga, 12 Leacrest Street,
Bramalea, Ontario, Canada
Tel. (905)-457-8782
Fax (905)-457-8929

Op 28 oktober 1996 hebben we onze derde Algemene Vergadering gehouden in Brampton, Ontario.

Er waren 110 sobats met hun dames aanwezig, waarvan enkelen een autoreis van 3 tot 4 uur hadden moeten maken.

Van VOMI Nederland hadden wij de videoband "Vrijwillig voor het Vaderland" ontvangen en na omgezet te hebben naar het Canadese systeem, hebben we op de Algemene Vergadering deze video vertoond. Velen van ons vonden het indrukwekkend en eindelijk was er eens een goede film, die op waarheid berust.

Helaas hebben wij weer van twee van onze sobats afscheid moeten nemen, n.l. Peter van Stavoren, in het voorjaar gedecoreerd met het Demobilisatiekruis, die toen uitgereikt is door de Nederlandse Consul Generaal, mr. P. Schellekens en sobat Cor Wuis uit Peterborough, Ontario. In 1996 hebben we in totaal 7 sobats naar hun laatste rustplaats moeten brengen.

In de vergadering werden ze herdacht door een ogenblik stilte in acht te nemen.

Eén van onze eigen leden, Mr. Carl Tuyl uit Kingston (Prinses Irene Brig. 7 Dec. Div.) was onze gastspreker met het onderwerp "Aging Veteran". Heel interessant, werd zeer op prijs gesteld en er werd een staande applaus gegeven.

Als secr./penningmeester deed ik het jaarverslag over 1996, alsmede het financieel verslag.

Beide verslagen werden door de vergadering goedgekeurd.

Ook konden we 10 nieuwe leden inschrijven, zodat we nu een ledenaantal van 300 hebben bereikt.

Aan één van onze leden, mev. C.M.T. Paulussen-Bakker uit Peterborough, een zuster van dhr. M.M. Bakker, res. Lt. Kol. der Art. h.d. en voorzitter van de Raad van Advies van VOMI

Nederland, zal op 21 november 1996 het Ereteken voor Orde en Vrede worden uitgereikt op het Nederlandse Consulaat in Toronto in aanwezigheid van haar vrienden; o.a. Jan Leuzink, de organisator en VOMI-Canada zal vertegenwoordigd worden door de voorzitter en de secretaris, de heren Wiersma en Walinga. VOMI Canada heeft een goed jaar gehad en onze districten Alberta en British Columbia krijgen steeds meer leden.

Nu staat de winter voor de deur (de eerste sneeuw is reeds gevallen in Ontario) en worden onze activiteiten voor 1997 nu gepland in februari of maart.

Don Walinga.

V.O.M.I.

Onderscheidingen

Met gepaste trots melden wij dat is uitgereikt aan:

**Mw. C.M.T. Bakker-Paulussen - Petersborough
Canada**
Ereteken voor Orde en Vrede - 21.11.96

Mw. R.H. van Gulik-Eular - Zoetermeer
Ereteken voor Orde en Vrede - 24.10.96
Nieuw-Guinea Herinneringskruis - 24.10.96

G. van Zalk - Soest
Ereteken voor Orde en Vrede - 09.10.96

J.G.C. Simonis - Maastricht
Draaginsigne voor gewonden - 19.07.96

M.N. Reggers - Lanaken, België
Nieuw-Guinea Herinneringskruis - 29.03.96
Ereteken voor Orde en Vrede - 02.04.96

Voor de Draggers van het Gewonden Insigne zijn wij zeer verheugd met deze uiteindelijke erkenning en voor de anderen onze oprechte gelukwensen met uw onderscheiding.

Voor U allen ons Ere-salut.

V.B.

7 DECEMBER DIVISIE

De jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst van de 7 December Divisie vond dit jaar plaats op 6 december j.l., evenals voorgaande jaren in Schaarsbergen.

Toespraak, gehouden door de nieuwe commandant van de 1 Divisie 7 December Generaal-majoor C.H. Nicolai.....

Excellenties, Generaals, Dames en Heren.

Ik heet U allen van harte welkom bij deze laatste herdenking in dit jubileumjaar van de 1e Divisie, deze bijeenkomst ter nagedachtenis van al die kameraden van de 7 December Divisie, die in de periode 1945 t/m 1950 bij de uitvoering van hun plicht het hoogste offer hebben gebracht. Kameraden, die gesymboliseerd worden door de 568 kaarsjes, die U hier ziet branden. Een waardiger besluit van dit jubileumjaar is niet denkbaar.

Dat dit tevens de laatste herdenking is, die in deze locatie plaats zal vinden, geeft deze plechtigheid nog een extra karakter.

Hoewel ik vrees, dat wij nog geruime tijd met weemoed terug zullen denken aan deze intieme en gemoedelijke ruimte van de Christus Koningkapel, onderschrijf ik van harte het besluit om het monument en daarmee ook deze herdenking naar Apeldoorn te verplaatsen.

Een nauwe koppeling tussen monument en divisiestaf levert een wezenlijke bijdrage aan het levend houden van de herinnering aan Uw verrichtingen in het toenmalige Nederlands-Indië.

Na deze inleidende woorden, wil ik een bijzonder woord van welkom uitspreken aan de nabestaanden (achtgenotes, broers, zussen, kinderen) van de slachtoffers.

Ik wil hier echter onmiddellijk de aanwezige veteranen en hun familieleden bij betrekken. Indirect beogen we vandaag, U allen ons respect te betuigen. Mij verheugt het dan ook zeer de ridders militaire willemsorde, brigade-generaal Epke, de luitenant-

kolonel Spier en de heer De Bruin in Uw midden te kunnen begroeten.

Ik verheug mij voorts dat diverse autoriteiten of hun vertegenwoordigers aantreden op dit appel van de Expeditionaire Macht en met hun aanwezigheid hun respect voor U onderstrepen.

Ik wil een aantal van hen met name welkom heten:

Luitenant-kolonel Brouwers, namens de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht tevens Inspecteur der Veteranen.

Generaal-majoor Vader, namens de Bevelhebber der Landstrijdkrachten Kolonel Picavet, namens de Commandant van het I(GE/NL)Corps Dhr. Scholten, burgemeester van Arnhem

Kolonel Tans, Regionaal Militair Commandant Oost

Luitenant-generaal bd Tjassens, voorzitter van de Raad van Toezicht van de Bond Oudstrijders 7 December Divisie

Luitenant-generaal bd Meines, voorzitter van de Stichting Veteranen Platform

De besturen en vertegenwoordigers van de overige stichtingen en commissies die de belangen van de medestrijders behartigen en de saamhorigheid bevorderen.

Ook verwelkom ik de vele oud-commandanten van deze Divisie, die hier vandaag acte de presence geven.

En last but not least een hartelijk welkom voor de leden van het Nunspeets mannenkoor, die ook dit jaar op gepaste wijze voor de muzikale omlijsting in deze kapel zorg dragen.

Dames en Heren.

In alle oprechtheid moet ik U bekenen dat ik niet eerder op deze wijze een toespraak voor oudstrijders en nabestaanden van oudstrijders als een uitdaging heb beschouwd.

Dat ik de eerste divisiecommandant ben die jonger is dan de Divisie zelf, wil ik niet als reden aanvoeren. Maar het is eenvoudiger als commandant van het Regiment Fusiliers Prinses Irene te spreken over een geschiede-

nis, die je vanaf luitenant met de paplepel is ingegoten, dan als pas aangetreden Commandant van een Divisie, wier geschiedenis voor mij veel minder gemeengoed is.

Ik kan U verzekeren dat ik mij, ondanks alle andere inwerkperikelen, toch de nodige inspanning getroost heb om deze lacune in mijn kennis enigszins te dichten.

Een van de dingen die mij daarbij opviel, is dat 6 December als concessie voor 7 December in feite nog niet zo'n slechte datum is voor deze herdenking. De toespraak van de toenmalige Koningin Wilhelmina vond in feite ook op 6 December plaats, al was het op dat moment in voormalig Nederlands-Indië al 7 December. Ik sluit niet uit dat ik dit argument volgend jaar opnieuw zal gebruiken.

Als leidraad voor mijn toespraak heb ik niet gekozen voor het wellicht voor de hand liggende motto: Wij werden geroepen maar, ingegeven door eigen recente ervaringen voor het opschrift op het monument op het West-javaanse ereveld Menteng Poela. Onze eenheid is bevestigd door ons gezamenlijk lijden.

Dat de missie van de 1e Divisie 7 December een aanschakeling is geweest van gemeenschappelijk lijden, vanaf de voorbereiding op de missie tot en met de nazorg, daarover mag geen misverstand meer bestaan.

Alle afwijkingen t.o.v. de maatstaven, die wij nu aanleggen op het gebied van voorbereiding van uit te zenden personeel m.b.t.:

- kennis van de achtergronden van het conflict;
- kennis van het gebied en het klimaat;
- de taak;
- het mandaat;
- de wijze van optreden;
- alsmede de uitrusting van de troepen;

zouden op alle fronten een veto van de Volksvertegenwoordiging opleveren.

Ik val hiermee geen oordeel over de besluitvorming, die 50 jaar geleden

onder totaal onvergelykbare omstandigheden heeft plaatsgevonden, maar het betekende wel dat U letterlijk en figuurlijk met een minimum aan bagage naar Nederlands-Indië vertrok.

Wat op zich de beslissing om mensen op deze wijze voorbereid, zo lang, voor een zo gevaarlijke missie weg te sturen, aan lijden heeft gebracht, kan slechts door de direct betrokkenen onder ons worden verwoord.

De voorbereiding op Uw uitzending werd voorts gekenmerkt door de onzekerheid of deze Divisie wel zou worden uitgezonden en zo ja, wanneer. De opleiding omvatte niet meer dan het absolute minimum en werd qua uitvoering bovendien belemmerd door de talloze tekorten op velerlei gebied.

Over de voorbereiding van personeel op wat hun allemaal te wachten stond kunnen we het maar beter niet hebben.

Ook de ondersteuning tijdens de uitzending, zowel de personele zorg voor uitgezonden en achterblijvers, als de materiële ondersteuning steken schril af bij wat beden ten dage standaard is.

De nazorg mag voor die tijden in materieel opzicht misschien redelijk genceemd worden, hoewel ook daar kritiek op mogelijk is. In alle andere opzichten was die nazorg echter ten hemel schreiend.

Ik weet dat sommige wetenschappers en ook de Algemene Rekenkamer ons verwijten, dat wij onvoldoende geleerd hebben uit de lessen van het verleden. Ik kan U echter verzekeren, dat het verschil met wat U ondervonden heeft en wat de huidige generatie uitgezonden en aan zorgervaart een verschil tussen uitersten is.

Hoewel mijn uitzendervaring in het niet valt in vergelijking met de Uwe, is die ervaring toch voldoende om een beter begrip te hebben van een spreuk als onze eenheid is bevestigd door ons gezamenlijk lijden. Niets schept zoveel eenheid als het gezamenlijk ondergaan van ontberingen en het gezamenlijk bloot staan aan levensbedreigende omstandigheden.

Het meest van al heeft U naar mijn mening echter geleden onder het ge-

brek aan belangstelling en waardering, dat U na terugkeer in het vaderland ondervond.

Hoe verschrikkelijk het ook is je leven op het spel te zetten of lichamelijk defect te raken, dat alles zou nog enigszins draaglijk gemaakt kunnen worden, indien er sprake zou zijn van enige maatschappelijke erkenning en waardering.

Ik baseer dit standpunt niet zozeer op eigen ervaringen, maar wel op uitlatingen van de mannen van Dutchbat III, die zich vorig jaar moesten terugtrekken uit Srebrenica. Deze uitlatingen wijzen erop, dat gebrek aan erkenning meer leed doet, dan alle overige gevolgen, die onontkoombaar aan gewelddadige conflicten verbonden zijn.

Om die reden verheugt het mij dat U, eindelijk na vele jaren, die aandacht en waardering krijgt, die U verdient. En hoewel niet alle leed daarmee uitgewist kan worden, hoop ik dat het daardoor wel draaglijker is geworden.

Dit jaar hebben wij met alle veteranen het vijftig jarig jubileum gevierd. De overweldigende belangstelling bij alle activiteiten, die in dat kader plaatsvonden, heeft eens te meer aangetoond hoe groot onze verbondenheid nog altijd is. Dat vormt een stimulans om ook na dit jubileumjaar er alles aan te doen om deze in stand te houden.

Ik zeg u van ganser harte toe, dat ik daar vanuit mijn huidige functie al het mogelijke aan zal bijdragen.

Door te delen in Uw lijden, bevestigen wij onze eenheid, elke man, elk moment.

Toespraak, gehouden tijdens de herdenking in de Christus Koningkapel door de oudveldprediker Ds W.F. Jense.

Meer dan 20.000 dienstplichtigen werden in 1946 op overvolle troepenschepen naar Indië overgebracht. Vandaag, 6 december 1996, is het precies 47 jaar geleden, dat wij, onderdeel van de 7 december Divisie, met de Johan van Oldenbarneveldt in Amsterdam aankwamen, na drie jaar

tropendienst. Met bussen werden we van de kade naar huis gebracht. We dachten dat wij toen een streep konden zetten onder onze Indië-periode. We leverden onze plunjezak in. De verwerking van alles wat wij meemaakten begon en als wij nu, na zoveel jaren, de balans opmaken, dan zullen de meesten van ons erkennen er nog steeds niet klaar mee te zijn. Juist bij het ouder worden gaan de ervaringen van toen weer sterker spreken. Indië zit in ons hart.

Toen wij daar heen voeren, waren we onervaren tropengangers. Wij wisten niet wat wij zouden aantreffen in dat onbekende land. Wij waren daarom weinig gemotiveerd en misten elk referentiekader. Als jonge mensen hadden wij vier jaar oorlog en bezetting bewust meebeleeft. Het lag voor de hand dat wij ervan uit gingen mensen in soortgelijke omstandigheden aan te treffen, mensen die verlangden naar bevrijding en vrede.

Na aankomst werden wij in wijde omtrek rondom Batavia gelegerd, in Bekassi, Tangerang en Depok. Daar deden we onze eerste indrukken op. In Depok zagen wij de vernielingen, die er waren aangericht en hoorden wij van de bewoners daar over moordpartijen door benden. Direct gingen verschillenden van ons helpen bij de wederopbouw. Deze directe nood sprak ons aan. Wij meenden er iets van te herkennen. Maar dan komen de berichten over schermutselingen bij de demarcatielijn. De eerste van onze mensen sneuvelden. Daarna de eerste politionele actie; de opmars, de gevechten, vervolgens de verspreiding over vrijwel geheel West-Java.

Daar was de voortdurende bedreiging door meestal onzichtbare strijders, die bruggen afbraken, wegen ondermijnden en barricadeerden, kampongs plunderden en huizen afbrandden. In die jaren verloren wij meer dan 500 makers. Bij sommigen waren wij toen zo dodelijk werden getroffen. We zaten samen op de fouragewagen, we liepen met elkaar over een sawah, wij stonden op wacht, of trokken samen op bij een gevecht. Toen zijn ze gesneuveld en stonden we bij hun grafkuil.

In 1948 waren er politieke onderhan-

delingen met onduidelijke resultaten. Er werd over een wapenstilstand gesproken. Nieuwe demarcatielijnen zouden worden getrokken. Wij merkten van dit alles niets. In tegendeel, er kwamen geregelde en ongeregelde troepen, die aanvallen deden op ons en op de bevolking. Werden we vergeten? En onze aflossers, waar bleven die? Wanneer zouden we mogen terugkeren? We leefden bij de geruchten. Als de post van thuis lang uitbleef, zakte de stemming. Mocht ons volk, onze overheid, dit alles van ons dienstplichtigen, blijven vragen?

In diezelfde tijd werd onze Generaal Dürst Britt, die door heel de Divisie op handen werd gedragen, aan de kant gezet. In de Oranjeclub te Bandoeng zijn EM-ers aan het opspelen geweest. Op muren en schuttingen werd geschreven: Wij willen Dürst Britt terug. Bij de overdracht was de sfeer gespannen. Dat was op 2 september 1948. Het incasseringsvermogen van de militairen werd zwaar op de proef gesteld. De aflossers kwamen, maar wij mochten niet weg. Het duurde nog een vol jaar.

Eén van onze mensen, Ben Walhof, vertelde me van drie jongens uit Hengelo. Hij was daar één van. Zij waren bij hetzelfde onderdeel ingedeeld. Ze waren voor het laatst thuis geweest. Op het station troffen ze elkaar en stapten in dezelfde coupé. De pijn van het afscheid nemen was nog vers voor ze. Jan vertelde dat zijn kleine zusje nog niet wist, dat hij naar Indië ging en dat hij de eerste jaren niet meer thuis zou komen. Ze had hem gevraagd komende zaterdag weer chocolade voor haar mee te brengen. Even was het pijnlijk stil. We keken uit over de platgebombardeerde binnenstad van Hengelo. Het puin was inmiddels geruimd, maar van wederopbouw was nog weinig sprake. Als de trein zich in beweging zette, wees Jan naar een wandelweg: Jongens, het duurt twee jaar voor we daar weer lopen. Ons grijsen moest de weemoed verbergen.

Veel later, het was op 7 september 1947, trof Ben nummer drie uit de treincoupé bij de kerk Soebang. Die vertelde dat Jan Achterkamp in de afgelopen nacht was gesneuveld in Tji Salak. Ben ging des middags naar de begrafenis. Vlak bij Soebang floot ons plotseling iets over het hoofd. De

charrreur gaf plankgas. Hotsend en botsend vloegen we over de weg. Toen ik bij het open graf stond, was ik versuft. Ik hoorde niets van de toespraken. Ik zat weer in de treincoupé bij Hengelo.
"Het duurt nog twee jaar."

Voor hun vertrek naar Batavia, naar de boot in Priok, kopen ze op de Braga in Bandoeng een heel mooi hangertje van kendarizilver voor Jans zusje. Dan is het november 1949. De laatste zaterdag voor hun afvaart naar Nederland gaan ze naar het ereveld Menteng Poelo. Tussen al die graven is de laatste rustplaats van Jan.

Op 8 december 1949, twee dagen na hun terugkeer, lopen twee artilleristen van 6 RVA de laatste, maar misschien wel zwaarste patrouille van hun leven. Ze gaan naar Jans moeder.

Vandaag zijn wij in gedachten bij al degenen met wie wij naar Indië gingen, maar die niet met ons terugkeerden. Ook bij hun nabestaanden. Zij vielen in een strijd, die wij na zoveel jaren niet knnen vergeten. Zoals zij toen bij ons waren, zijn ze nog bij ons. Hun heengaan is een verdriet dat blijft.

O God, wees voor ons allen een gids in storm en nacht en eeuwig ons tehuis!

OPROEP AAN ALLE O.V.W.-ers

Tijdens onze laatste reünie op 18 oktober j.l. werd de wens te kennen gegeven nog eens een reisje naar Schotland te kunnen maken om de oude bekende plaatsen te bezoeken.

Ons bestuur zal gaarne e.e.a. coördineren en zij die voornemens zijn de trip mee te maken kunnen zich op onderstaand adres aanmelden. Uiteraard hangt de reis af van het aantal deelnemers.

De maand, de data en de prijzen hangen in sterke mate af van het aantal deelnemers.

Secretariaat O.V.W.-ers
Engeland - Schotland
Westdijk 3
3244 BM Nieuwe-Tonge.

OPROEP OUD-NIEUW-GUINEA- MILITAIRES

Herdenking-Contactdag op zaterdag 24 mei 1997.
Oranjekazerne te Schaarsbergen.

Inlichtingen: Henk Willemsen
Telefoon: 076-5217876, na 19.00 uur.

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt
door de opbrengsten uit de Giroloterij
en de Bankloterij.

Uw deelname aan de Giro-, c.q.
Bankloterij wordt daarom
van harte aanbevolen.

OPSTELLING NIEUW INGEVOERDE LEDEN IN COMPUTER-ADMINISTRATIE VAN 23 SEPTEMBER TOT EN MET ?? DECEMBER 1996

Naam	Woonplaats:	Land	Naam	Woonplaats:	Land
JONK P.J.	's-GRAVENZANDE		BOER A.	DALEN	
EVELEENS D.F.	AALSMEER		SNIJDER A.	DALEN	
AARDEN G.	AARLE RIJTEL		JANSSSEN Th. A.	DE BILT	
WICH C.	AARLE RIJTEL		SCHALEN J.	DEDEMSVAART	
LEFERINK A.	ACTON Ontario	CANADA	WEGMAN H.H.	DELFTZIJL	
VENEMA H.	ACTON Ontario	CANADA	TILBURG P. van	DEN BOSCH	
DUIN H.W.	AKERSLOOT		BEUKER J.	DEN DOLDER	
SANDERS A.	ALBLASSERDAM		HEIJMANS B.E.	DEN HAAG	
VISSER T.S.T.	ALMELO		MARKUS P.	DEN HAAG	
DIJK J.	ALMERE		SCHOLTEN H.J.R.	DEN HAAG	
JENSSSEN P.	ALMERE		VEENSTRA H.	DEN HAAG	
KOEKOEK J.	ALMERE		HEINO G.	DEN HAM	
PASTOR C.A.	ALMERE		CATE G.F. ten	DEN HELDER	
ERYEN W. van	ALPHEN		ASSINK A.	DEVENTER	
BORST J.	ALPHEN o/d RIJN		BOS W.	DEVENTER	
DIEPGROND J.	AMSTELVEEN		WOLFERT D.	DIRKSLAND	
HEUVEL W.Th. van den	AMSTELVEEN		ZEEUW L.C. de	DOORN	
IJZER E.H.	AMSTELVEEN		POOLMAN A.	DOORWIJTH	
BOLWIJN B.	AMSTERDAM		SMITS H.J.	DORDRECHT	
BRINKERINK J.J.W.	AMSTERDAM		LANDMAN T.	DRACHTEN	
FIJN G.	AMSTERDAM		SMORENBURG D.	DRIEBERGEN	
ROTGANS G.	AMSTERDAM		MOORLAG E.	DRIESUM	
TREFFERS P.	ANDEL		SCHAAP A.	DRONTEN	
HARTOGH W.A. den	APeldoorn		VOERMAN J.W.	DRONTEN	
HAGEN G.	ARNHEM		BISSLING F.T.	DUIVEN	
KLEEF G. van	ARNHEM		GOTTLIEB G.	ECHT	
BRINK P. ten	ASSEN		NEER Th.J. van	ECHT	
FLINTERMAN L.	ASSEN		BERENDS T.	EERBEEK	
MAST J.	ASSEN		BOUY F.J.G.M. de	EERSEL	
RIETSEMA E.H.	ASSEN		OLDENBEUVING L.J.	EESINGHROEK	
VERBAKEL J.	AURORA Ontario	CANADA	ARENDSE J.	EETHEN	
WONDEREN Th. van	AVENHORN		HAAN T.M. de	EGMOND AAN ZEE	
BUREN C.J.	BADHOEVEDORP		AAHTS M.	EINDHOVEN	
DEGENKAMP P.A.	BARENDRECHT		CASTEREN H. van	EINDHOVEN	
GEURTSSEN A.	BARENDRECHT		DINGELSTAD H.A.	EINDHOVEN	
ZEE H.J. van de	BATHMEN		HUISMAN J.	EINDHOVEN	
KLYNSTRA P.	BEACHVILLE Ontario	CANADA	MEGENS G.	EINDHOVEN	
AMERICA M.M.J.	BEEK		SCHELLEN W.	EINDHOVEN	
GULIKERS J.H.	BEEK		SON A. van	EINDHOVEN	
OLDEMAN-MENTINK H.	BELEN		STRIJBOSCH H.	EINDHOVEN	
ZORGE J.	BELLEVILLE Ontario	CANADA	VEEN G. van	EINDHOVEN	
ERP C. van	BEST		WACHT K.	EINDHOVEN	
GEFFEN A. van	BEST		BALLAST J.	EMMELOORD	
GIESBERGEN F. van	BEST		HAMBERG B.	EMMELOORD	
BERRIS-GRISEL G.J.M.	BEUNINGEN		ROMMELSE J.G.	ENS	
JOOSTEN R.J.	BEVERWIJK		DUKSTRA C.J.	ENSCHDEDE	
VANDESVUURT A.	BICTON PERTH W-AUSTR.	AUSTRALIË	PRAAT C.W.M. van	ETTEN-LEUR	
KROON A.H.	BIDDINGHUIZEN		HARTVELT I.D.	FIJNAART	
HUSER P.G.	BLEISWIJK		KROL J.	FRANEKER	
KOOLMAN J.	BRAMPTON Ontario	CANADA	BERG M. v.d.	GELDROEP	
MULDER A.	BRAMPTON Ontario	CANADA	STEENIS N. van	GIESSENBURG	
WEIDINGA V.	BRAMPTON Ontario	CANADA	ERKELENS C. van	GOEDEREDE	
LEEDEN W. van der	BREDA		HOSSENS J.	GOERLE	
DHONDY P.A.	BREUKELEN		KOSTERBOK H.	GOOR	
ROOSMA G.	BUITENPOST		LAGUETTE J.	GRAVE	
VENEMA G.	BURLINGTON Ontario	CANADA	WOLTERS J.M.A.	GRIENDTVEEN	
WEERDENBURG T.	BURLINGTON Ontario	CANADA	BAARDA O.	GRONINGEN	
BAKKER H.	BURLINGTON Ontario	CANADA	BREUGELMANS C.	HAARLEM	
BOSMAN I.A.	CALGARY AB	CANADA	HOOGLAND J.	HAARLEM	
ROHOF A.	CALGARY AB	CANADA	JANSE P.	HAARLEM	
VOS E.	COEVORDEN		MEINEMA S.	HAARLEM	
BOS C.	CORBEZL Ontario	CANADA	OPENEER M.J.	HANSWEERT	
			ROELOFS A.W.	HARDENBERG	
			SCHOLTEN L.	HARDENBERG	
			VISSER H.F.	HARKSTEDE	

Naam	Woonplaats:	Land	Naam	Woonplaats:	Land
AARTSMA H.	HARLINGEN		GOES H.J. van der	OUDE BELDTZIJL	
WATERLANDER J.	HASKERDIJKEN		PIETERSE J.	OUDE BELDTZIJL	
RUYS J.	HAVELOCK Ontario	CANADA	GOEDEGEBURE J.	OUDELANDE	
BOS J.	HAZERSWOUDE		PUTTON R. van	PESSE	
GRIETHUIZEN J. van	HAZERSWOUDE		WANINGE W.	PESSE	
GEUS W.H. de	HEELSUM		HOOS S.	PETTEN	
MOLENAAR P.A.	HEEMSKERK		BAUMAN C.G.	POELDIJK	
REUVEKAMP J.A.	HEINO		HERSBACH P.J.M.	POELDIJK	
MORTEL F. v.d.	HELMOND		KORT H.A.	POELDIJK	
BRUGGINK G.	HENGELO		KWAKKERBERG A.C.	POELDIJK	
STOKKENTRE J.	HENGELO		MOOYMAN M.H.	POELDIJK	
BERG S.Ph. van der	HILLEGOM		ONINGS P.A.	POELDIJK	
GIPPEN D.F. van	HILVERSUM		ONINGS P.W.	POELDIJK	
THIJSEN M.J.G.	HOENSBROEK		VETTE J.M. de	POELDIJK	
DINGS P.	HOLLAND LANDING		ZWINKELS A.W.T.	POELDIJK	
	Ontario	CANADA	SCHIEWOLD C.	PURMEREND	
DAM D.C. van	HOOFDDORP		WIELENGA S.	PURMEREND	
SARFATY N.	HOOFDDORP		HUYBERS J.	REUVER	
WIJN B.	HOOFDDORP		VAESSEN C.P.A.	REUVER	
HORST J. ter	HOPE BC	CANADA	DIJKE A.J.C. van	RINSBURG	
GNEWELDINGER L.J.	HORST		DIJK C. van	RIJSWIJK	
SIJBEEMA V.	IDSKENHUIZEN		DUYNISVELD A.S.	RIJSWIJK	
SPJKSMA J.	IJLST		EDELMAN K.	RIJSWIJK	
GERING G.J.	KERKRADE		LEEMBURG W.M.	RIJSWIJK	
SCHAAFSMA A.	KINGSWERD		HOEK C. van	RIJLAND	
BAT W. de	KRUIJNINGEN		GROOT J. de	ROCKWOOD Ontario	CANADA
STUIJ A. v.d.	LANGERAK		GILDEN C.A.F.	ROOSENDAAL	
HOEKSTRA-de VRIES R.	LEEUWARDEN		HEEMSKERK L.M.A.	ROOSENDAAL	
MULDER J.	LEIDEN		JANSSEN L.M.A.	ROOSENDAAL	
VRIES S.E. de	LEKKERKERK		ZUIDWEGT F.	ROOSENDAAL	
BEEK J. van	LELYSTAD		BLOK S.M.	ROTTERDAM	
MOLENAAR J.	LEUWARDEN		FUCHS Ph.	ROTTERDAM	
WITTEVEEN T.H.	LIONS HEAD Ontario	CANADA	HORST J.G. v.d.	ROTTERDAM	
HOEKSTRA L.B.	MAASSLUIS		POTHOVEN H.	ROTTERDAM	
WIJK A. van	MAASSLUIS		SCHOX H.W.	ROTTERDAM	
MUYTJENS J.G.	MAASTRICHT		SCHUURS H.J.	ROTTERDAM	
PIETS H.	MAASTRICHT		SUIJKERBUIK C.A.	RUCPHEN	
PLEUMEKERS W.G.M.	MAASTRICHT		SIEMOLT A.	RUTTEN	
RAMAKERS Th.H.	MAASTRICHT		HUISKES D.	RUINERWOLD	
KIELESTEIN A.W.K.	MADE		KOOL W.m.	SCARBOROUGH	
DOUMA T.	MARSSUM			Ontario	CANADA
BEEK W.M. v.d.	MEPPEL		GREYEN A.J.	SCHIEDAM	
RIJSWIJK J.W.S. van	MERSELO		TROOST P. van	SCHIEDAM	
NIEUWENHUIZEN M. van	MIDDELHARNIS		VRIES F.H. de	SCHIEDAM	
VLIETLAND J.	MIDDELHARNIS		ROO L. de	SCHROONHOVEN	
VAN HERWAARDEN A.	MILLET AB	CANADA	VANZANDBEEK P.	SEMCOU Ontario	CANADA
BAKKER H.J.	MINNERTSGA		BEIMERS J.	SINT ANNA PAROCHIE	
MEYER-HOLLING E.	MONNICKENDAM		GROENENDAAL H.A.M.	SINT ANNA PAROCHIE	
DIJK B.P.C. van	MONSTER		HOEKSTRA J.	SINT ANNA PAROCHIE	
HOFLAND P.	MONSTER		KOOPMANS S.	SINT ANNA PAROCHIE	
VANDEN HEUVEL C.	MOUNTAIN HOME		KORT Y.	SINT ANNA PAROCHIE	
	AR	U.S.A.	MEIJER J.	SINT ANNA PAROCHIE	
MIDDELBURG I.	NAALDWIJK		SIEGERSMA J.	SINT ANNA PAROCHIE	
VEEN C.A.J. van	NAALDWIJK		TANJA I.	SINT ANNA PAROCHIE	
KOIJER A.	NEDE		VRIES T. de	SINT ANNA PAROCHIE	
SOK E.	NIEUW BALINGE		ZADELHOFF B.J. van	SINT ANNA PAROCHIE	
HEYSTEK G.	NIEUWENDIJK		HENDRIKS J.	SINT ANTONIS	
STUIVER G.	NIEUWESCHANS		MOLEN-KOOL T. van der	SINT JACOBIPAROCHIE	
BEEN H.	NIEVEEN		RIJPSTRA G.	SINT JACOBIPAROCHIE	
DUIVENVOORDE F.M.J.	NOORDWIJKERHOUT			SINT JACOBIPAROCHIE	
ROSMALEN J. van	NULAND			SINT JACOBIPAROCHIE	
VELDE O.A. v.d.	NUMANSDORP		YALK T.	SINT JACOBIPAROCHIE	
CORSEY van GEMERT H.	OAKVILLE Ontario	CANADA	VEER L. van der	SINT JACOBIPAROCHIE	
LUBBE H.	OEGSGEEST		GEYERS F.	SINT OEDENRODE	
EVERS B.	OOSTHUIZEN		BROUWERS A.M.	SITTARD	
MATTHIJSSE J.	OOST SOUBURG		VEDERS W.	SITTARD	
WALLENBURG I. van	OOST SOUBURG		OLJVE B.	SMILDE	
KLEI P. v.d.	OOST WEST EN MIDDELEERS		BOUMA J.	SNEEK	
NIEUWENHUIS R.	ORANGEVILLE		FLAMELING G.	SNEEK	
	Ontario	CANADA	HOUISCHUUR J.	SNEEK	
WIEGERS A.	ORVELTE		LOLKEMA B.	SNEEK	
JONG A. de	OUDE ALBLAS		ERP W.H. van	SOEST	
			CREMEN W.H.	SOESTERBERG	

Naam	Woonplaats	Land	Naam	Woonplaats	Land
SWINKELS J.	SOMEREN		NOOYS.	ZUID-SCHARWOUDE	
DIS D.A.H. van	SOMMELSDIJK		HEDDING J.	ZUIDSROEK	
SCHEEPERS M.	SON		BRUNT H.	ZUIDOOSTBEEEMSTER	
LANGE J.A.H. de	SPIKENISSE		BROUWER W.	ZUIDWOLDE	
VRIES H.G. de	STADSKANAAL		BUNSCHOTEN C.	ZUIDWOLDE	
BROESDER J.A.	STENWIJK		GAMEREN M. van	ZWIJNDRECHT	
KILLAARS P.J.C.	STEYL		NEUTEGEM C.A. van	ZWIJNDRECHT	
SCHOT M.	TERNEUZEN		VERHEY P.C.	ZWOLLE	
BAHTELS T.	TIERRAY				
AMELSFORT oA van	TILBURG				
BEER L. de	TILBURG				
BEHELEN J.	TILBURG				
BERTENS P.	TILBURG				
BRAMERS A.	TILBURG				
BREUGEL E. van	TILBURG				
ELISSEN A.	TILBURG				
GODDING C.	TILBURG				
GOUW A. v.d.	TILBURG				
HEESWIJK L. van	TILBURG				
HEXSPoor P.	TILBURG				
HUYBEN J.	TILBURG				
KIEVITS L.	TILBURG				
KRAMER H.	TILBURG				
NIEUWENHOFF R. v.d.	TILBURG				
CELSNITZ A.	TILBURG				
SALLEN W.	TILBURG				
SCHOORL P.	TILBURG				
SPIERINGS-SCHEPENS F.	TILBURG				
STEFFERS A.	TILBURG				
VERHOOF B.	TILBURG				
SPEK N.	TORONTO Ontario	CANADA			
BOUITS J.	UDEN				
ZUTPHEN N.E. van	UITGEEST				
DIJK P. van	UITHOORN				
CIRKEL H.C.M.	UTRECHT				
EVERS M.G.	UTRECHT				
KUENEN H.	UXBRIDGE Ontario	CANADA			
HOOGENDAM A.	VALKENSWAARD				
STEENWIJK E.	VEENDAM				
SCHEPER R.	VEENCOORD				
HEES W. van	VEGHEL				
HOREN P. van	VEGGHEL				
FLEUREN K.	VELDEN				
GELEN P.J.H.	VENLO				
BRABANDER A.L.C. de	VINKEVEEN				
FLOEG KJ.	VLAARDINGEN				
EISING H.T.	VLEDDER				
ZWINKELS H.E.J.	VLEUTEN				
HULSEGGE H.	VRIEZENYEEN				
KOLK M. van der	VROOMSHOOP				
BOERSMA H.	VROUWENPAROCHE				
MEDEMA T.D.	VROUWENPAROCHE				
GOUW W. v.d.	WAALWIJK				
BECK S. van der	WANSWERD				
KOOPMAN G.J.	WATERFORD Ontario	CANADA			
NEDERPELT P.F.	WATERINGEN				
OLYSLAGERS J.W.H.	WATERINGEN				
ARIAENS H.H.	WEERT				
EKERSCHOT J.J. van	WEERT				
KIMMENADE P.J. van	WEERT				
LIJNSVELT J.	WEERT				
MEULENSTEEN J.C.	WEERT				
HAZENBERG E.	WESTERBORK				
VINEMA A.	WESTERBORK				
VANDERBEEK K.D.	WESTHILL Ontario	CANADA			
HIDDINGA L.	WINSUM				
HEIDE J. van der	WOLVEGA				
STREK A.	WOODSTOCK Ontario	CANADA			
KWAKERMAAT L.	WOUDENBERG				
BOER W.H. de	ZAANDAM				
TON G.	ZAANDAM				
WISSE J.	ZOUTELANDE				

Speciale aanbieding V.O.M.I. - adreszegels

toko

victor c. brück ow
117 van nijenrodestraat
2007 r 's-gravenhage
tel. 070 - 3 28 05 32
postbank(ig) 22 09 62

afmetingen 42 x 21 mm gegomd
500 stuks (minimum) f 35,- franco
de telefoonnummers gaan binnen-
kort wijzigen in Nederland en het is
nu de gelegenheid om deze adres-
zegels te bestellen bij het Fonds
Sociale Zorg te Ter Aar,
Oost Kanaalweg 12A.

EXTRA AANBIEDING

V.O.M.I. - wapenschild

Het is er eindelijk, zeer fraai
uitgevoerd op een blank gelakt
mahonie-schild in wangmodel met
het V.O.M.I. logo in plastic
spuit/gietwerk, wat kleuren betreft
gelijk aan onze sticker en
borstembleem

De prijs is f 30,00 exclusief
verzending.

De bätens voor:

het Ereteken voor Orde en Vrede,
het Nieuw-Guinea Herinneringskruis,
het Mobilisatie-Oorlogskruis,
kunt U ook bestellen bij de V.O.M.I.

toko

bätens per stuk f 5,75
iedere set f 2,75 per stuk
verzendingkosten f 5,-

V.B.

SOCIALE COMMISSIE - V.O.M.I.

V.O.M.I.

toko

Fonds Sociale Zorg

Met herkenning begint erkenning !

Met meer leden meer kracht !

fonds
sociale
zorg

Draag ons borstembleem en onze stropdas bij alle officiële V.O.M.I. gelegenheden !

Plak onze V.O.M.I. stickers op de achterruit van uw auto !

U kunt ze bestellen bij de penningmeester van uw vereniging.

V.O.M.I. borstembleem	f 12,50
V.O.M.I. stropdas donkerrood	f 22,50
V.O.M.I. stropdas donkerblauw	f 22,50
V.O.M.I. stickers	f 1,00
V.O.M.I. kerst- en nieuwjaarskaarten, 25 stuks	f 10,00 portvrij
V.O.M.I. luxe aanstekers	f 7,50
V.O.M.I. sleutelhangers	f 6,00
V.O.M.I. rollerpennen	f 1,50
V.O.M.I. ballpoints	f 1,00
V.O.M.I. demobilisatiespekdje met sureté verguld	f 12,50 portvrij
V.O.M.I. OVW-spekdje met sureté verguld	f 12,50 portvrij
V.O.M.I. wapenschild mahonie met spuit/gietwerk plastic	f 30,00

N.B. alle prijzen zijn per stuk en bij iedere bestelling wordt minimaal f 2,50 extra berekend voor verzending en porto.

U kunt de artikelen ook bestellen bij de
Beheerders van het Fonds Sociale Zorg:

Leen van Eijk, Oost Kanaalweg 12A, 2461 EP
Ter Aar, Tel. 0172 - 602705, Postgiro 6131844

Tjibbe J. Gaastra, A. van Heusdenstraat 15,
2461 VJ Ter Aar, Tel. 0172 - 602452

Ook hier wordt minimaal f 2,50 extra in rekening gebracht voor verzending en porto.

POSTZEGELS / TELEFOONKAARTEN

Postzegels, gebruikt of ongebruikt, binnen- of buitenland, alsmede telefoonkaarten, bewaar ze en stuur ze naar
Mevrouw Jac. M. Holewijn, Alberdinck Thijmalaan 19, 2081 ES Bloemendaal, Tel. 023 - 5391920.

De opbrengst komt volledig ten goede van het **Fonds Sociale Zorg V.O.M.I. - Nederland.**

Alle aangesloten Verenigingen worden verzocht ook aan de inzameling mee te werken.

V.B.

INDIVIDUELE DOCH VERZORGDE REIZEN naar INDONESIAË

VOLGENS UW EIGEN REISWENSEN (PRIVACYTOURS®)

Talloze mogelijkheden

WIJ KUNNEN OOK REIZEN SAMENSTELLEN VOOR INDIË-VETERANENGROEPINGEN (BASE TOURS)

Geïnteresseerd?

Geef telefonisch of schriftelijk uw wensen door voor een blijvend reisvoorstel plus kostenindicatie.

Uiteraard bent u ook van harte welkom op ons kantoor.

AURORA TRAVEL SERVICE B.V.

(ANVR/SGR nr. 1502/ATA)

Clauskinderweg 28-29, 1069 HN Amsterdam. Tel. 0206193377/6198396

(zaterdag telefonisch niet bereikbaar).

Kantooruren: maatsdag t/m vrijdag 09.00 - 17.00 uur. Zaterdag 09.00 - 12.00 uur.

VETERANENPAS

Bij boeking van een AURORA-reis naar Indonesië zal aan de houder van een veteranenpas een bedrag aan "zakgeld" worden overhandigd. Bij alleen een vliegbiljet naar Indonesië is dit Rp. 50.000,- en bij een complete tour Rp. 150.000,-. Dit laatste zal echter pas in Indonesië worden overhandigd in verband met de betreffende in- en uitvoerbepalingen.

Bent u geïnteresseerd in deze reizen, geef ons dan telefonisch of schriftelijk uw wensen door.

Wij maken dan vrijblijvend een reisvoorstel met de daarbij behorende reissom.

Inlichtingen omtrent prijzen, dienstregelingen, aanvraagdata, enz. worden verstrekt volgens de laatste in ons bezit zijnde gegevens, echter onder alle voorbehoud.
Registratie K.v.K. Amsterdam 147458